

A helyi identitás és kohézió erősítése Sásd térségében
TOP-5.3.1-16-BA2-2017-00002

PROJEKT ÖSSZEFOGLALÓ TANULMÁNY

2023

1. ELŐZMÉNYEK

A Baranya Megyei Önkormányzat, a TOP-5.3.1-16 kódszámú „A helyi identitás és kohézió erősítése” című pályázati konstrukcióra, konzorciumi pályázatot nyújtott be.

A benyújtott pályázatot, a Döntéshozó támogatásra alkalmasnak minősítette.

A Projekt címe: *A helyi identitás és kohézió erősítése Sásd térségében.*

A projektben résztvevő települések: Baranyajenő, Felsőegerszeg, Gödre, Mindszentgodisa, Varga, Szágy

A Projekt azonosítószáma: **TOP-5.3.1-16-BA2-2017-00002**

A Támogatási Szerződés aláírására 2018. február 26. napján került sor.

A Projekt megalapozó dokumentumában foglaltak szerint, a célterület településeinek demográfiai, társadalmi (különösen közösségi), gazdasági, környezeti, valamint infrastrukturális jellemzői alapján, a közösségfejlesztés szempontjából releváns problémák a következők voltak: A különböző generációk számára nincs megfelelő mennyiségű, az eltérő igényeket figyelembe vevő program, a zsáktelepülési (Felsőegerszeg, Varga, Szágy) jelleg a helyi közösségépítést támogatja, de a térség közösségi folyamatait gátolja, etnikumi konfliktusok, életszínvonalbeli különbségek, az akadálymentesítés hiányosságai, kevés a közösségépítő program, a közösségi együttműködések hiánya, csekély a társadalmi tőke, a közösségi élet az önkormányzati szervezésű programokra korlátozódik, az együttműködés hiánya a civil szervezetek, az önkormányzatok és a gazdálkodó szervezetek között, a civil szervezetek hiánya.

Összefoglalóan megállapítható volt, hogy a célterület települései, illetve lakossága hátrányos helyzetű mind demográfiai, társadalmi, mind gazdasági helyzetét tekintve. Továbbá az is megállapítható volt, hogy az infrastrukturális ellátottság főként a kisebb lakosságú településeken alacsony, bizonyos közszolgáltatások, kulturális és egyéb alapszolgáltatások kizárólag a települések együttműködése révén valósulhat meg.

A Projekt megvalósítás során tervezett tevékenységek közül több közösségi felmérés, lakossági fórum, rendezvény és hagyományörző program kerül megvalósításra, mely során a helyi civilek, és a lakosság is bevonására kerül. A tanulókörök lehetővé tették önszerveződő kisközösségek kialakulását és erősödését. A lakossági fórumon a helyi társadalmi- és gazdasági életet meghatározó dokumentumok áttekintésére és módosítási javaslatok megtételére nyílt lehetőség. Meghatározó eleme volt a Projektnek a bűnmegelőzést és a közbiztonság javítását célzó programok, kampányok megvalósítása, a közlekedésbiztonság javítása.

A Projekt tervezésének és megvalósításának alapvető dokumentumai:

A helyi cselevési terv

A helyi cselevési terv elkészítésének az volt a célja, hogy összefoglaló módon bemutassa és összegezze a Projekt célterületére jellemző aktuális sajátosságokat, értékeket és a helyi társadalom által életre hívott szükségleteket. A dokumentum célja volt, hogy előrevetítse a Projekt végrehajtási időszakára tervezett tevékenységek tematikáját, amely a Sásd térségében fellelhető kistelepülések értékeire és a helyi erőforrásokra alapozottan erősíti a térségi összetartást és az identitástudatot. A dokumentum további célja volt, hogy feltárja a már meglévő értékeket és a helyi társadalom által adott visszacsatolások mentén azokat a szükségleteket, amelyek a fő cél, azaz a helyi közösségek fejlesztésének elérését segítik elő. A célok elérése érdekében szükséges volt közösségi akciók, tevékenységek, események, programok, folyamatok megvalósítására, amelyek egy cselevési ütemterv mentén kerültek lebonyolításra.

Közösségi tervezés eredményeként készült el a helyi cselevési terv. A célok eléréséhez szükséges beavatkozási folyamat a hatékonyságnövelés érdekében nem központi irányelvek mentén, hanem helyi tapasztalatokra alapozott szükségletek alapján kerültek meghatározásra. A célterületet alkotó Baranyajenő, Felsőegerszeg, Gödre, Mindszentgodisa, Varga, Szágy településeken közösségi interjúk, beszélgetések kerültek lebonyolításra. A primer és szekunder anyaggyűjtés, a felmérések eredményei a dokumentumban részletes kielemezésre kerültek, és ezek mentén kerültek meghatározásra, pontosításra azok a tevékenységek, amelyek a támogatási kérelemben is lefektetett irányelvek és célok teljesülését szolgálták, segítették elő.

Az elsődlegesen elvárt eredménye a cselekvési tervnek, az volt, hogy a helyi társadalom képessé tegye magát az önszerveződésre, és szellemi, kulturális öröksége által erősítse identitástudatát, végső soron pedig erősödjenek a közösségi kapcsolatok. A cselekvési terv és a Projekt eredményei hozzájárultak a helyi esélyegyenlőségi tervekben foglalt célkitűzések eléréséhez is.

Közösségfejlesztés módszertani útmutató

A közösségfejlesztés módszertani útmutató dr. Arapovics Mária és dr. Vercseg Ilona által szerkesztett szakirodalom, a „Közösségfejlesztés” módszertani útmutatója, amely „A helyi identitás és kohézió erősítése” című projektet megvalósító helyi közösségek munkatársainak, szakembereinek és önkénteseinek, szervezeteinek és intézményeinek nyújtott módszertani segítséget helyi közösségi cselekvő programjuk megvalósításához.

Megalapozó dokumentum

A megalapozó dokumentum a megjelölt célterület településire (Baranyajenő, Felsőegerszeg, Gödre, Mindszentgodisa, Varga, Szágy) vonatkozó gazdasági, társadalmi és demográfiai mutatók alapján készített helyzetértékelést követően részletesen bemutatta a projekt céljait, célcsoportját, a megvalósítandó tevékenységeket, a szervezeti és infrastrukturális feltételeket, a tervezett partnerséget, a saját teljesítésben végzett tevékenységeket, a tervezett költségek szakmai indokoltságát, a Projekt kapcsolódását más fejlesztési dokumentumokhoz, a megvalósítás kockázatelemzését, a terület-specifikus értékelési szempontokat.

2. A PROJEKT CÉLTERÜLETE ÉS CÉLJAINAK BEMUTATÁSA

„A helyi identitás és kohézió erősítése Sásd térségében” című projekt a Baranya Megyei Önkormányzat vezetésével, hat baranyai önkormányzat konzorciumában valósult meg.

A helyi identitás és kohézió erősítése Konzorcium tagjai voltak:

Baranya Megyei Önkormányzat

7621 Pécs, Széchenyi tér 9.

Varga Község Önkormányzata

7370 Varga, Fő utca 32.

Felsőegerszeg Község Önkormányzata

7370 Felsőegerszeg, Fő utca 8.

Mindszentgodisa Községi Önkormányzat

7391 Mindszentgodisa, Kossuth Lajos utca 70.

Baranyajenő Község Önkormányzat

7384 Baranyajenő, Szabadság utca 71.

Gödre Község Önkormányzata

7386 Gödre, Béke utca 4.

Szágy Községi Önkormányzat

7383 Szágy, Kossuth Lajos utca 17.

Társadalmi, gazdasági és demográfiai szempontok alapján kijelenthető volt, hogy a projekt célterületén élő lakosság hátrányos helyzetű, infrastrukturális ellátottsága alacsony színvonalú, bizonyos közszolgáltatások, kulturális és egyéb alapszolgáltatások hozzáférhetősége kizárólag együttműködéssel valósítható meg.

A feltárt problémákra tekintettel a Projekt céljai voltak:

Átfogó célok:

- Kezdeményező és cselekvő helyi közösségek, közösségi szerepvállalás erősítése.
- Területi egyenlőtlenségek megszüntetése, egyenlő esélyű hozzáférés megteremtése.

- A települések népességmegtartó képességének javítása.

Stratégiai cél:

- Helyi közösségek fejlődése, együttműködések kiterjesztése.

Specifikus célok:

- Helyi identitás erősítése.
- Helyi kohézió erősítése.

Tevékenységek:

- Közösségfejlesztési folyamatok erősítése:
  - közösségi felmérés és tervezés,
  - hagyományok feltátása, népszerűsítése,
  - programok szervezése, tanulókörök, önszerveződő programok támogatása,
  - információáramlás biztosítása, fejlesztése.
- Bűnmegelőzés és közbiztonság javítása:
  - biztonságérzetet befolyásoló problémák megoldása, programok, képzések szervezése,
  - tudatosságnövelés,
  - önvédelmi tréning,
  - együttműködés kiépítése,
  - áldozattá válás elkerülését szolgáló programok szervezése,
  - helyi, civil és egyéb szakemberek bevonása.
- Közlekedésbiztonság fejlesztése:
  - védtelen közlekedők biztonságáért kampány,
  - biztonságos kerékpáros kultúrát erősítő kampány, rendezvény,
  - információs kiadványok,
  - gépjárművezetői kultúrát javító kampányok szervezése,
  - helyi, civil és egyéb szakemberek bevonása.

A Projekt eredményei, az ESZA típusú tevékenységek mentén elsősorban nem számszerűsíthető, nem mérhető eredmények. Az eredmények a közösség belső viszonyait, a lakosság közérzetét, mentális állapotát voltak képesek javítani.

Ilyen eredmények többek között:

- fejlődik a közösség tagjainak egymás iránti felelősségtudata,
- fejlődik a helyi közösségek konfliktusainak belső megoldó képessége,
- az önálló cselekvési képességek erősödnek,
- az életminőség javulása,
- a munkaképesség fenntartása, javítása,
- erősödik a civil aktivitás,
- megindul a helyi önkéntesek kiválasztódása,
- erősödik a közösségi identitás,
- erősödik az együttműködés a közjóért,
- az ünnep, a rendezvény kodifikálja az összetartozást,
- új tudások, kompetenciák jelennek meg a közösségben,
- új kapcsolatok, szomszédsági viszonyok és partnerségek alakulnak ki.

A Projekt megvalósítása során a meglévő humán erőforrások felszínre kerültek, az együttműködések következtében aktivizálódtak, minőségi változást hozva a település, a szomszédságok életében.

A Projekt tevékenységei helyi igényekre fókuszáltak, így hozzájárultak a helyi népesség megtartáshoz, és az életminőség javításhoz. A célterület településeinek helyzetelemzésén alapuló cselekvési terv pozitív hatást gyakorolt a települések jövőképeire, erősítette a helyi kötődést, a helyi és térségi kapcsolatokat, a civil, önkormányzati szereplők együttműködését. A köz- és közlekedésbiztonságra, a bűncselekmények megelőzésére irányuló projektelemek pozitívan hatottak a helyiek biztonságérzetére. A településen élők bevonása a projektelemek szervezésébe, lebonyolításába a közösség fejlesztését szolgálta, mely közvetetten hatást gyakorolt a település arculatára, élhetőbbé tételére.

A Projekt hozzájárult a helyi társadalmi identitás és kohézió erősítéséhez. A tervezett tevékenységek - közösségi felmérés, helyi cselekvési terv, rendezvények, események, folyamatok, előadások, fórumok, tanulmányút stb. – olyan közösségfejlesztési folyamatok voltak, melyek erősítették a helyi és térségi közösségek kötődését a településükhöz és szomszédságaikhoz.

3. A PROJEKT CÉLCSOPORTJA

A Projekt megvalósításában aktívan közreműködő közvetlen célcsoportokat azok alkották, akik közvetlenül megismerték és hasznosították a Projekt eredményeit, valamint akik személyesen részt vettek a projekt tevékenységeinek végrehajtásában.

A projekt közvetlen célcsoportját a közösségfejlesztési folyamatokat elindítani kívánó civil, egyházi és egyéb szervezetek, önkormányzatok, intézmények és azok munkatársai, továbbá a kulturális intézmények munkatársai, a projekt képzéseiben részt vevő személyek, illetve a közösségfejlesztő mentorok jelentették. Közvetett célcsoportnak a közösségfejlesztési folyamatokat elindítani kívánó települések, településrészek lakosai és közösségeik, a társadalmiasítottan működő kulturális intézmények településeinek lakosai és közösségeik, valamint a képzéseken részt vevő munkáltató kulturális intézményei voltak.

A közvetlen célcsoportokhoz tartoztak azok, akik a Projekt pozitív hatásait legfőképp érezték, hiszen őket érintette közvetlenül a Projekt, és jobb társadalmi helyzetbe kerülhettek a különböző programok által. A közvetett célcsoport azon személyek köre volt, akik nem a Projekt eredményeinek közvetlen használói voltak, de áttételesen a Projekt eredményei és hatásai helyzetüket befolyásolták. A Projektben érintettek körébe azok tartoztak, akik a Projekt közvetlen eredményeit ugyan nem használták, azonban a Projekt kidolgozásában, tervezésében, és működtetésében kulcsfontosságú szerepet játszottak.

A Projektbe való bevonáshoz a közvetlen elérés volt a leghatékonyabb módszer. A megvalósult rendezvények, képzések, fejlesztések mind a Projekt által megfogalmazott célokra irányultak.

A célcsoport kiválasztása, elérésének, bevonásának módszertana az alábbiak szerint került megtervezésre:

- A fejlesztés tervezését társadalmi egyeztetés előzte meg, mely a helyi önkormányzatok, azok intézményei, valamint civil szervezetek bevonásával kerül megvalósításra. Ezek alapján a lakosság valós igényeire alapozva készültek el azok a dokumentumok, melyek a Projekt alapjait adják.

- A helyi önkormányzatok, közszolgáltatók, segítő- illetve civil szervezetek napi munkájából adódóan is rendelkezésre álltak a tervezéshez szükséges információk. Ezeket az információkat részletesen, mindenre kiterjedően elérhetőek voltak a rendelkezésre álló helyi fejlesztési dokumentumokból.
- A fejlesztési programok általában különböző módszertan alapján készültek, a bevont lakosságot személyes interjúk, kérdőívek, fókuszcsoportok keretében vonták be a munkába.

A rendezvények, fórumok tekintetében szintén bevonásra kerültek olyan helyi civil, önkormányzati szervezetek, amelyek szorosabb kapcsolatban álltak a helyi lakosokkal, a közvetlen célcsoporttal.

A Projektbe bevonni tervezett célcsoporttagok száma 2 436 fő volt, mely a célterület településeinek (Baranyajenő, Felsőegerszeg, Gödre, Mindszentgodisa, Varga, Szágy) összesített aktuális lakosság száma.

4. PROJEKT TERVEZETT EREDMÉNYEI

A Pályázati Felhívás alapvető céljaival összhangban a tervezett programoktól elvárt eredmény a helyi közösségek fejlesztése, azaz hogy a célterület közösségi kezdeményező- és cselekvőképessége fejlődése volt. A Sásd környéki helyi közösségek fejlesztése elsősorban a résztvevő hat település közösségi kezdeményező- és cselekvőképességének fejlesztését, a közösségi szerepvállalás erősödését jelentette. Ez a társadalmi felzárkózási politikának is fontos eszköze, a közösségi munka hatására az érintett emberek is együttműködnek a problémák megoldásában. Az intézkedés kapcsán közösségi, települési, mikro-térségi helyi identitást erősítő közösségfejlesztési folyamatok, továbbá közösségi részvételre épülő tervezési gyakorlatok alkalmazása, szabadidős, bűnmegelőzési, közbiztonsági és közlekedésbiztonsági programok valósultak meg.

A beavatkozások eredményeként fejlődött a közösség tagjainak egymás iránti felelősségtudata, a helyi civil társadalom megerősödése segítette a helyi közösségi konfliktusok megoldását és az önálló cselekvési képességek erősítését, erősödött a civil aktivitás, kialakulhattak, illetve

megerősödtek a szükséges kompetenciák, az önkéntesség, a helyi identitás, valamint a településhez, térséghez való kötődés. A beavatkozás következtében a meglévő humán erőforrások felszínre kerültek, az együttműködések következtében ezen erőforrások aktivizálódtak és minőségi változást hoztak a település, a települési közösségek életében.

A programok során a közösségfejlesztési folyamat részeként mindvégig közösségi munkamód kerül alkalmazásra, amely a közösség tagjait juttatta jelentőséghez, így például, a tervezés során a közösség tagjai tártak fel szükségleteket, terveztek programokat. Ennek hozadékként, a közösség szereplői maguk ismerték meg a saját közösségüket, kultúrájukat, illetve a helyi igényeket, szükségleteket, s azok megvalósítására maguk kerestek megoldást.

A projekt által érintett akcióterület közösségi tevékenységének történeti feltárása, és a lakosság számára elérhetővé tétele valósult meg, elsősorban a közművelődési és egyéb intézmények, szervezetek együttműködésével. Ennek eredményeként a működési tapasztalatok, közösségi feladatok, értékek, jó gyakorlatok feltárása, bemutatása és megőrzése realizálódott a kontinuitás fenntartása és új értékek létrehozásának elősegítése érdekében.

A programok hatására a meglévő együttműködések és partnerség megerősödtek, megújult, illetve ahol ezek korábban hiányoztak, az eredményesség érdekében új együttműködések jöttek létre települések, szervezetek és intézményeik között. A partnerség, a program teljes időtartama alatt, illetve annak hosszan tartó hatásai miatt a program befejezését követően is újabb partneri kapcsolatok jöttek/jöhetnek létre a helyi szereplők között.

Formális keretek hiányában nem számszerűsíthető a programok hatására létrejövő közösségek száma. A hat résztvevő település teljes lakosságát magában foglaló mikro-térségi közösségen, illetve a települési közösségeken felül, számos, egymást átfedő, különböző értékek mentén szerveződő csoportosulás jött létre.

Természetesen a program megvalósítása során a célcsoport 100%-os elérésére törekedtek a szervezők, azonban nem minden személy részéről volt meg az ehhez szükséges nyitottság, hajlandóság. Ebből adódóan az előkészítés során mért statisztikák alapján a célcsoport mintegy 74%-a valamilyen formában közreműködött a programokban, akár a tervezésben, megvalósításban, akár résztvevőként. A közösségi folyamatokban való részvétel hatására nőtt a lakosság

és az egyes személyek önszervező képessége is, így várhatóan évente legalább öt új civil kezdeményezés prognosztizálható a célterületen a projekt lezárását követően.

A program jellegéből adódóan új vállalkozások vagy új intézmények nem jöttek létre.

Az eredmények egy része szubjektív módon állapítható meg. Sajnálatos módon, az elmúlt évek előre nem látható pandémiás időszakai, amikor a közösségi lét az aktuális járványügyi előírásoknak megfelelően központilag korlátozásokra került, jelentős mértékben akadályozták, hátráltatták a tervezett célok megvalósulását.

5. PROJEKT TEVÉKENYSÉGEI

A tervező munkának nélkülözhetetlen lépése, sőt mi több, kerete volt a partnerségi egyeztetés. Az előkészítés és a teljes tervezési munka, majd a megvalósítás során is biztosított volt azok nyilvánossága, a helyi társadalom és közösségi élet szervezeti szereplőinek partnerként történő bevonása.

A partnerség, mint horizontális alapelv érvényesítése elengedhetetlen:

- A Helyi Cselekvési Terv készítését megalapozó közösségi felmérés során, hiszen a helyi igények mentén került kialakításra a közösségfejlesztési akciók fajtája, formája és tartalmának minimális körvonala, a megvalósítás folyamán, hiszen a közösség szereplőinek aktív részvételére számítottunk a szervezésben, illetve a részvétel tekintetében.

A lehető legszélesebb körű partnerség kialakítására törekedtünk a partnerségi egyeztetési módszerek, eszközök és célcsoportok kiválasztása során a vonatkozó módszertani útmutató előírásaival összhangban, szem előtt tartva azt, hogy a társadalomfejlesztés hatékony és fenntartható módon való formálása csak a helyi közösség bevonásával, széles körű elköteleződésével, a helyi értékek és problémák feltárására alapozottan képzelhető el.

A partnerségi együttműködés célja volt, a közösség, illetve a települések közösségi hálózatának személyes és szervezeti szereplőinek bevonása, közösségi tervezés működtetése és részvétel biztosítása a tervezés és a megvalósítás szakaszaiban.

A folyamat részeként megvalósult az érintettek részvételének biztosítása és ösztönzése;

- Az igények, szükségletek azonosítása;
- az elképzelések, javaslatok megismerése és strukturálása, a sajátos fejlesztési célok, érdekek megismerése és összehangolása;
- a helyiek elkötelezése a fejlesztés iránt, megnyerése, hogy saját tevékenységükkel és fejlesztéseikkel, erőforrásaikkal segítsék annak megvalósulását;
- az együttműködésének segítése, a tájékozódás és tájékoztatás biztosítása a tervezési és megvalósítási folyamat minden szakaszában;
- valamint a partnerségi egyeztetés eredményeinek beépítése a Helyi Cselekvési Tervbe.

A partnerségi egyeztetés elengedhetetlen volt, mivel a fejlesztési irányok meghatározása nem lehetséges a helyben élők bevonása, gondolataik, szándékaik, terveik ismerete nélkül. A települési társadalom belső helyzetét, szükségleteit ugyanis senki nem ismeri náluk jobban. A „megismerés” mellett fontos volt az is, hogy a lakosok és közösségek a tervezési folyamat egészének tevékeny részesei legyenek, ezáltal a közösség és a bevont szervezetek felelősséget érezhettek a programok megvalósításáért.

A Projekt megvalósítása kezdetén, a programok és a szakmai tartalom meghatározása érdekében a helyi társadalom tagjainak bevonása, a közösségi felmérés keretében megtörtént.

A partnerségi együttműködés másik eleme a közösség életében szerepet játszó szervezetek bevonása, a megvalósításban résztvevő partnerek bevonása, együttműködések kialakítása volt. A partnerség alapját a pályázatot megvalósító konzorciumi tagok jelentették.

A megvalósítás során kialakításra kerülő partnerségben résztvevő szervezetek között szerepeltek a támogatásban nem részesülő alábbi együttműködő partnerek is, mely szervezetekkel együttműködési megállapodás került megkötésre a megvalósítási szakaszában:

- Gödrei Német Nemzetiségi Önkormányzat és Gödre Község Önkormányzata,
- Varga Község Önkormányzata és Vargáért Egyesület,
- Varga Község Önkormányzata és a Mindszentgodisai Roma Nemzetiségi Önkormányzat, illetve
- Varga Község Önkormányzata és a Sásdi Faodu Egyesület között.

Az együttműködés értelmében az együttműködő partner:

- a) Támogatta a programok megvalósítását saját tevékenységével,
- b) segítette a programok népszerűsítését, elfogadtatását a helyi lakossággal,
- c) elősegítette, hogy a fejlesztéssel érintett településen, térségben minél többen megismerhessék a projekt célkitűzéseit, tevékenységeit, eredményeit és bekapcsolódhassanak a feladatok megvalósításába,
- d) elősegítette a helyi cselekvők körének szélesítését, segítette a közösségért tenni akarók munkáját,
- e) megjelent a projekt rendezvényein,
- f) segítette a projekt által érintett térség, település, településrész közösségi tevékenységének történeti feltárását és a lakosság számára elérhetővé tételét,
- g) segítette a helyi értékek, hagyományok feltárását,
- h) segítette a helyi nyilvánosság fórumainak megteremtését, fejlesztését.

A projekt végrehajtásáért felelős szervezet (kedvezményezett) pedig kötelezettséget vállalt az alábbiakra:

- a) lehetővé tette a partner betekintését, bekapcsolódását a tervezési, megvalósítási folyamatba, a projektet a partner bevonásával alakította ki, szakmai javaslatait figyelembe vette,
- b) elősegítette, hogy a fejlesztéssel érintett településen, térségben minél többen megismerhessék a projekt célkitűzéseit, tevékenységeit, eredményeit így bekapcsolódhattak a feladatok megvalósításába,
- c) lehetőségeihez mérten támogatta a Partner munkatársainak munkavégzését iroda, irodai infrastruktúra, megbeszélésekre alkalmas helyiség, stb. rendelkezésre bocsátásával,
- d) lehetővé tette a partner honlapon történő megjelenést, nyomtatott információs anyagainak kihelyezését.

A projekt keretében tervezett programok vonatkozásában érdemi változás nem történt a támogatási kérelemben és a Megalapozó dokumentumban bemutatott programtervhez képest, mivel

a lakosság körében végzett felmérés eredményei alátámasztották az eredetileg tervezett programok szükségességét.

A közösségi felmérés eredményeképpen körvonalazódtak azok a tevékenységek, amelyek a projektből megvalósításra kerülhettek, illetve amelyek illeszkedés hiányában nem képezték a projekt tárgyát. A programok esetében, a közösségi felmérés során meghatározott tématerületek megjelölésre kerültek, ugyanakkor a témák véglegesítése a projekt megvalósítása során történt. A Helyi Cselekvési Terv készítését követő egyes események esetében már meghatározásra került a részletesebb tartalom, míg a későbbi programok esetében kizárólag lehetséges téma került rögzítésre. A rendezvénynaptár folyamatos frissítése a konzorciumi tagok, illetve a közösségszervező feladata volt. A programok végleges témája, részletes tartalma a megvalósítás során került fixálásra. A részletes programterv kidolgozása és a programszervezés során figyelembevételre került a közösségi beszélgetések, az interjúk és a kérdőívek szerint meghatározott igények kielégítése, a feltárt problémákra történő megoldás nyújtása, illetve nem utolsósorban a pályázat céljaihoz való illeszkedés.

Az alábbi táblázat összefoglalja azon programjavaslatokat, melyek a közösségi felmérés eredményeként feltárt teendők (mint igények és problémamegoldások), továbbá a felvázolt témajavaslatok alapján kerültek meghatározásra.

Teendők	Felmérés alapján témajavaslatok	Lehetséges programok
Személyes kapcsolatok javítása, frusztráció, feszültség csökkentése	<ul style="list-style-type: none"> - Közösségi beszélgetések, közös programok - „Egyenjogú, egységes közösség” elv mentén tervezésbe, szervezésbe és megvalósításba bevonás 	<ul style="list-style-type: none"> - Közösségi interjú - Közösségi beszélgetés - Közösségi felmérés - Részvételi fórumok - Közösségi összefogása a programmegvalósítás során
Helyi értékleltár készítése	<ul style="list-style-type: none"> - Meglévő értékek összegyűjtése mellett új értékek feltárása, generálása - Tárgyi értékek gyűjtése, kiállítása - Szokások, hagyományok gyűjtése, megismertetése, tovább örökítése 	<ul style="list-style-type: none"> - Hagyományörző kiállítás - Hagyományörző rendezvények - Tanulókörök, kézműves programok
Térségi közösségi információáramlás eszközeinek megteremtése	<ul style="list-style-type: none"> - Lakossági aktivitásra történő felhívás - Üzenő-fal - Újság - Településeken átívelő rendezvények (szomszédolás) 	<ul style="list-style-type: none"> - Információs pont - Közösségi médiafelületek kihasználása - Közösségi informáló újság - Szomszédolás, szomszédünnep

Teendők	Felmérés alapján témajavaslatok	Lehetséges programok
Fiatal generáció aktivizálása	<ul style="list-style-type: none"> - Ifjúsági Klub kialakítása - Tanulókörök létrehozása (sütés-főzés, hímzés, kézimunka) - Generációk közötti együttműködés erősítése 	<ul style="list-style-type: none"> - Tanulókörök fiatalok bevonásával - Közösségi összefogás, önkéntes munka a programok megvalósítása során - Hagyományörző rendezvények - Közlekedésbiztonsági és bűnmegelőzési programok
Helyi lakosság bevonása a kulturális élet szervezésébe	<ul style="list-style-type: none"> - Közösségi beszélgetés tartása a tervezés során (amellyel a helyi kapcsolatok erősödnek, kialakul a kötődés, felelősségvállalás egymás iránt) - Lakosság bevonása önkéntesként a szervezés és megvalósítás során 	<ul style="list-style-type: none"> - Részvételi fórumok - Közösségi beszélgetések - Közösségi összefogás, önkéntes munka a programok megvalósítása során - Hagyományörző rendezvények (közös sütés, főzés, stb.)
Gyermek és családi közösségi programok	<ul style="list-style-type: none"> - Hagyományörző programok - Kirándulások - Rendőrségi és tűzoltósági bemutatók, ismeretterjesztő programok; - Gyermekprogramok 	<ul style="list-style-type: none"> - Hagyományörző rendezvények - Közlekedésbiztonsági és bűnmegelőzési programok - Szomszédolás, szomszédünnep
Időskorú lakosság aktivizálása	<ul style="list-style-type: none"> - Tanulókörök (hagyományok továbbörökítése, illetve új ismeretek megszerzése) - Értékleltár és gyűjtemények készítése (tárgyi, hagyományörzés, verbális emlékek gyűjtése és rögzítése) 	<ul style="list-style-type: none"> - Tanulókörök - Hagyományörző rendezvények - Kiállítás
Rendezvények, kulturális programok szervezése	<ul style="list-style-type: none"> - Helyi értékek összegyűjtése és bemutatása - Kulturális jellegű programok szervezése 	<ul style="list-style-type: none"> - Tanulókörök - Hagyományörző rendezvények - Szomszédolás, szomszédünnep
Hagyományok őrzése és továbbörökítése, értékek tudatosítása	<ul style="list-style-type: none"> - Hagyományok összegyűjtése és reprezentálása (kiállítások, tanulókörök); - A helyi tudás átadása, megosztása (tanulókörök); 	<ul style="list-style-type: none"> - Kiállítás - Hagyományörző rendezvények - Tanulókörök

Az akcióterület közösségeinek összekovácsolása érdekében, illetve a hasonló kiinduló helyzet és azonos szükségletek miatt az egyes településeken azonos tematikájú programok kerültek megvalósításra. A programok meghatározásakor figyelembevételre került a teljes közösségi felmérés a célterület egészére vonatkozóan, illetve az adott településen folytatott interjúk, kérdőívek és beszélgetések eredménye is.

Valamennyi megmozdulás alapján erősítette a helyi identitást, a helyi lakosságot közösséggé kovácsolta, megszüntette az esetleges elszigetelődéseket, enyhítette az ellentéteket.

A projekt során megvalósított programok az igényfelmérésekre alapozottan és az elérni kívánt célokhoz kapcsolódóan kerültek meghatározásra, figyelembe véve a felhívásban nevesített támogatható tevékenységeket és elszámolható költségeket.

A tevékenységek tervezésénél a kiemelt szempont volt a helyi, alulról jövő kezdeményezésekre való építkezés, a közösségi „akarat” minél hatékonyabb érvényesítése.

5.1. KÖZÖSSÉGEK SZOMSZÉDOLÁSA

A Projekt Megalapozó Dokumentumának 2.5.3. a. pontja szerint: *„Közösségek szomszédolása – szomszédos közösségeket megismerő közös tevékenységek, úgynevezett „szomszédünnep” szervezése, mely alkalmat ad találkozásra, információgyűjtésre, az egymással való kapcsolódási pontok keresésére, a további kapcsolódási lehetőségek megteremtésére.”*

A Közösségfejlesztés módszertani útmutatóban foglaltak szerint: *„Az egyének megszólításának és bevonásának egyik fontos módszere a Szomszédünnep. Az érintettek előre felvállalt kezdeményezéshez a külső program hozzáadásával, a helyi akarathoz való hozzájárulásként működnek az igazi szomszédünnep. Ez az alkalom találkozás, információgyűjtés, kapcsolódási pontok keresése is egyszerre. Spontán beszélgetések sorozata is ad számos információt, de egy közösségi térképpel, körkérdésekkel stb. kiegészítve egyszerre láttatja az egyént, az egyének sokaságát, sokszínűséget és az azonosságokat.*

A tevékenység célja:

- *Találkozási alkalom megteremtése,*
- *láttatni az egyének sokaságát – szimbolikusan és fizikálisan is,*
- *információgyűjtés az egyénekről – közös adatbázis létrehozása,*
- *azonosságok, közös pontok, tényezők megtalálása,*
- *a további kapcsolódási lehetőségek megteremtése.”*

Ez a rendezvénytípus egyfajta alkalom volt a találkozásra, információgyűjtésre, kapcsolódási

pontok keresésére. A jól előkészített és szervezett esemény egyszerre láttatta az egyént, az egyének sokaságát, a sokszínűséget és az azonosságokat.

A szomszédünnep célja:

- Az érintett célterületen élő településlakók közötti találkozási alkalom megteremtése,
- Láttatni az egyént, az egyének sokaságát – szimbolikusan és fizikálisan is,
- Információgyűjtés az egyénekről, azok formális- és informális szerveződéseiről,
- Az azonosságok, a közös pontok, a közös érdekek, tényezők megtalálása,
- További kapcsolódási pontok feltérképezése, lehetőségek megteremtése.

A szerveződések/kapcsolódások platformjai lehetnek:

- Az egyén, a közös tényezők, érdeklődési körök, önkéntesség, hiányérzetek stb.

Az összehívás történhet postaládába dobott meghívóval, ismerősi, baráti körön keresztül, honlapon, közösségi felületeken. Az esemény csatlakozhat olyan eseményhez/rendezvényhez, amelyen sok ember megfordul, pl.: falunap, egyéb rendezvény, műsor.

A rendezvény elemei lehetnek:

- Közösségi térkép: Láttatni hivatott a még létre nem jött közösség egyes tagjait – a települések térképein jelölik a résztvevők saját lakóhelyüket.
- Kérdőív/adatlap: Egyszerű kérdések mentén gyűjt információkat – pl.: neme, kora, mióta él a településen, van-e gyereke, mi a foglalkozása stb..
- Kör-kérdések: Témája bármi lehet, célja a közös pontok, tényezőik keresése.
- „Terülj-asztal”: A településeken élők által készített ételek közös fogyasztása, az étkezés közben kialakuló beszélgetések erősítik az összetartozás érzését, összekovácsolják a közösséget.

Várható eredmények:

- Az emberek jobban megismerik egymást,
- Kialakul a kezdeményezők köre- ők lesznek az első önkéntesek,
- Láthatóvá válnak a közös érdeklődési körök, hiányérzetek stb.,
- Híre megy, ezáltal bővül a résztvevők, önkéntesek köre,

- Rendszeres találkozási alkalom a célterületen élők számára, programnaptár készülhet valamennyi érintett település rendezvényeivel.

Projekt során megrendezésre került szomszédünnepek:

Sorszám	Dátum	Település	Rendezvény típusa
1.	2018. július 21.	Varga	Közösségek szomszédolása
2.	2019. június 29.	Szágy	Közösségek szomszédolása
3.	2019. július 27.	Varga	Közösségek szomszédolása
4.	2019. augusztus 10.	Baranyajenő	Közösségek szomszédolása
5.	2019. augusztus 18.	Gödre	Közösségek szomszédolása
6.	2019. szeptember 7.	Felsőegerszeg	Közösségek szomszédolása
7.	2020. szeptember 5.	Felsőegerszeg	Közösségek szomszédolása
8.	2021. szeptember 18.	Mindszentgodisa	Közösségek szomszédolása
9.	2021. október 2.	Gödre	Közösségek szomszédolása
10.	2021. november 13.	Baranyajenő	Közösségek szomszédolása
11.	2022. június 4.	Szágy	Közösségek szomszédolása
12.	2022. június 11.	Mindszentgodisa	Közösségek szomszédolása

A rendezvények hivatalos része (köszöntők, megnyitó) rendszerint ugyanabban a formában zajlott minden településen. A polgármesterek köszöntőjüket követően, a megjelentek tájékoztatást kaptak arról, hogy a rendezvény a TOP-5.3.1-16-BA2-2017-00002 projekt keretében valósul meg, annak támogatási forrása igénybevételével. Valamint megköszönték mindazok önzetlen munkáját, akik szerepet vállaltak a rendezvény tervezésében, szervezésében lebonyolításában, illetve részt vettek azon, majd átadták a szót a projektmenedzsernek.

A projektmenedzser röviden bemutatta a projektet. Elmondta, hogy a pályázat keretében megvalósuló közösségfejlesztési folyamat célterülete Baranyajenő, Felsőegerszeg, Gödre, Mindszentgodisa, Varga és Szágy települések. Beszélt a projekt előkészítése során feltárt legjellemzőbb problémákról, valamint az elérni kívánt célokról. Ismertette azokat a tevékenységeket is, amelyek a specifikus-, a stratégiai-, valamint az átfogó célok megvalósításához szükségesek voltak. Néhány mondatban összegezte a projekt várható eredményeit. Röviden ismertette a

szomszédünnep definícióját, célját, tárgyi, humán, anyagi feltételeit, az elérni kívánt eredményeket. A szomszédünnep tekintetében kiemelte, hogy ez a közösségi esemény kiválóan alkalmas a helyi, illetve célterületi összetartozás, identitástudat erősítésére.

A „Terülj asztal” a közösségek szomszédolásának meghatározó momentuma volt, tekintettel arra, hogy a kulináris élmény fontos az emberek számára, különösen igaz ez a kisközösségekben, kistelepüléseken élők esetében. A közös étkezés jó helyszín a kötetlen beszélgetésre, mely lehetővé tette a célterület településiről érkezőknek, hogy jobban megismerjék egymást, és közösségeiket, új kapcsolódások jöhettek létre. A szomszédünnepek menüje változatos volt, a magyar hagyományos ételek mellett más nemzetek ételeit is megízlelhették a résztvevők.

A szomszédolás meghatározó eleme volt a közös szórakozás. A fellépő(k) kiválasztásában fontos szempont volt a településen élők igényeinek, elvárásainak ismerete. Ezek figyelembe vételével kerültek kiválasztásra a rendezvény fellépői, akik a térségben, a vidéki szórakoztatás, a közösségi rendezvények jól ismert szereplői voltak. Nekik köszönhetően jó hangulatban zárultak az események.

A projektben résztvevő minden községről és magáról a konzorciumról is készült nagyobb méretű térkép. Az elképzelés az volt, hogy a rendezvényeken a résztvevők kis zászlókkal jelölik, hogy honnan érkeztek. A településeken lévő térképek mindig a településen maradtak, a konzorciumi térkép pedig körbe járt rendezvényenként a településeken.

5.1.1. MEGVALÓSULT SZOMSZÉDÜNNEPEK

2018. július 21.: VARGA

Program:

- Polgármester köszöntője
- Helyi identitás és kohézió erősítése Sásd térségében - TOP-5.3.1-16-BA2-2017-00002 projekt rövid ismertetése
- A „községek szomszédolása”, mint közösségi tevékenység ismertetése

- Közösségi beszélgetés – hogy jobban megismerhessük magunkat és másokat is: A **kérdések** a közösségi beszélgetés keretében hangzottak el, „felvezetéseként” a Miért szeret itt élni?, Mit nem szeret a településén?, Mit tudna tenni személyesen a településért? kérdésekkel indult a beszélgetés. A résztvevők nagyra értékelték a település táji adottságait, a nyugalmat, a segítőkészséget, nem kedvelik a mindenbe beleszóló embereket.
- „Terülj asztal” – ingyenc falatok a települések jóvoltából: A szomszédünnep hagyományos menüje a csülkös babos káposzta és a babgulyás volt.
- Szórakoztató műsor – hogy jó hangulatban záruljon az esemény.

2019. június 29.: SZÁGY

Program:

- Polgármester köszöntője
- Helyi identitás és kohézió erősítése Sásd térségében - TOP-5.3.1-16-BA2-2017-00002 projekt rövid ismertetése
- Aki véleményt szeretne nyilvánítani – kitölti a kérdőívet: A kérdőívek használatára/kitöltésére a közösségi beszélgetés során került sor. A kérdőív kérdései, többek között érintették a válaszadó nemét, korát, a település környezeti, gazdasági, humán adottságait, és közösségi aspektusokat stb.. A kérdőívet sajnos csak kevesen töltötték ki, de a válaszokból megállapítható volt, hogy a projekt megalapozó dokumentumában és a helyzetelemzés megállapításaiban foglaltakkal egyezők voltak.
- Közösségi beszélgetés – hogy jobban megismerhessük magunkat és másokat is: A **kérdések** a közösségi beszélgetés keretében, „felvezetéseként” a tradicionális hármas kérdéssor hangzott el (Mit jelent Ön számára itt élni? (Mi a jó az itteni életben? Mi a rossz?) Min változtatna és hogyan? Ön mivel tudna hozzájárulni a változásokhoz?), ezzel indult a beszélgetés. A résztvevők a családot, a szép környezetet, a csendes, nyugodt, biztonságos életteret emelték ki válaszaikban, mint pozitívumot. A tömegközlekedési nehézségeket, a bizonytalan mobil szolgáltatást, a munkalehetőség hiányát érezték nemkívánatosnak. A változtatási ötletek általában infrastrukturális fejlesztési igényeket fo-

galmaztak meg (pl. focipálya kialakítása, gyümölcsös telepítése). A személyes hozzájárulás lehetőségét elsősorban a társadalmi munkában, önkéntes munkában való részvételben látták.

- „Terülj asztal” – ingyenc falatok Szágy Önkormányzata jóvoltából: A szomszédünnep menüje a „pincepörkölt” volt.
- Szórakoztató műsor – hogy jó hangulatban teljen a napunk: A rendezvény fellépői a térségben a vidéki szórakoztatás, mulató rendezvények jól ismert szereplői Dred és Doris, R-Stone voltak. Nekik köszönhetően jó hangulatban zárult az esemény.

2019. július 27.: VARGA

Program:

- Polgármester köszöntője
- Khelipeske Rom táncegyüttes műsora: A szomszédolás fontos eleme a közös szórakozás. A fellépők kiválasztásának fontos szempontja lehet, hogy a konzorcium településeiben élő nemzetiségek/népcsoportok ön azonos kultúrájuknak megfelelően szórakozhassanak. Ezen szempontok figyelembe vételével kerültek kiválasztásra a rendezvény fellépői, a Khelipeske Rom táncegyüttes, és a Royal Team együttes. A Khelipeske Rom táncegyüttesnek köszönhetően, az esemény a tradicionális roma tánckultúra bemutatásával kezdődött.
- Szomszédoló beszélgetések – „körkérdések”: A **körkérdések** a közösségi beszélgetés keretében, „felvezetéseként” a tradicionális hármas kérdéssor első kérdése hangzott el (Mit jelent Ön számára itt élni? (Mi a jó az itteni életben? Mi a rossz?) A résztvevők a szép környezetet, a nyugodt, biztonságos életteret, a családot emelték ki pozitívumként. A beszélgetés azonban új irányt vett, a résztvevők beszélgetése két téma köré csoportosult. Az egyik téma a fiatalok helyben tartásának lehetősége, illetve szükségessége volt, a másik pedig a települések lehetőségeit latolgatta, melyekkel a túlélésüket, jövőjüket biztosíthatják. A beszélgetésben felvetett problémák kezelése, megoldási lehetőségek keresése, feltérképezése nem a projekt feladata – túl is mutat annak keretein, lehetőségein - de a közösségi beszélgetés így is elérte célját, a résztvevők ráismerhettek, hogy

ügyeik, kezelendő nehézségeik közösek/hasonlóak, nincsenek egyedül, a megoldási lehetőségeket akár szélesebb kör bevonásával, együtt is kereshetik.

- Helyi identitás és kohézió erősítése Sásd térségében - TOP-5.3.1-16-BA2-2017-00002 projekt rövid ismertetése
- „Terülj asztal” – hazai ízek kóstoltatása: A rendezvényen, a szomszédünnep vendégeinek a hazai ízeket Varga község önkéntesei „szolgáltatták”, mely nem volt más, mint kakaspörkölt nokedlivel.
- A program zárásaként, ismételten a szórakozásé volt a főszerep. A Royal Team együttes, jelentős számú rajongót vonzott az eseményre, jó hangulatú előadásuk, pergő zenéjük magával ragadta a rendezvény résztvevőit.

2019. augusztus 10.: BARANYAJENŐ

Program:

- Polgármester köszöntője
- Néhány szó „A helyi identitás és kohézió erősítése Sásd térségében - TOP-5.3.1-16-BA2-2017-00002 projekt”-ről
- Szomszédoló beszélgetések – „kör-kérdések”: Miért szeret a településén élni? Mit változtatna a településén? Mivel tudna a változáshoz személyesen hozzájárulni?” kérdésekre válaszoltak a beszélgetés résztvevői. A válaszok jól tükrözték a Projekt előkészítése során folytatott interjúk, kérdőívek, közösségi beszélgetések alkalmával elhangzó válaszokat. Az emberek szeretik településeik szép természeti környezetét, csendjét. A közösség tekintetében szeretik, hogy mindenki ismer mindenkit, de nem szeretik, hogy az emberek egyre inkább elszigetelődnek egymástól, és már csak katasztrófa helyzetekben viselkednek összetartó közösségként. A beszélgetésből kiviláglott, hogy ugyan érzik az emberek, hogy valami baj van a közösséggel, de még nem tudatosodott kellően számukra, hogy annak javításáért mindenkinek tennie kell magának is valamit. Kérdőív használatára is sor került a beszélgetés során. A kérdőív kérdései, többek között érintették a válaszadó nemét, korát, a település környezeti, gazdasági, humán adottságait, és közösségi aspektusokat is. A kérdőívet a jelenlévők közül kilencen töltötték ki. A kitöltöttség mértéke változó volt. A válaszokból megállapítható volt, hogy a projekt megalapozó dokumentuma és a helyzetelemzés megállapításai helytállóak voltak.

- Vígágtévők együttes – magyar nóta előadása: A Vígágtévők Együttes, a falusi milióban oly kedvelt magyar nótákat adott elő. Az Együttes 2016-ban alakult, azzal a nem titkolt céllal, hogy a kulturális értékeink megőrzése érdekében vívott „harcban” szerepet vállaljon. Megőrizzze, elérhető, kézzel fogható közelségbe hozza a magyar nóta szomorú, néha fájó, de legtöbbször önfeledten vidám hangulatát.
- „Terülj asztal” – hazai ízek kóstoltatása: A rendezvényen, a szomszédünnep vendégeinek a hazai ízeket a célterület településeiről érkező önkéntesekből álló csapatok biztosították, a „hazai” étel a gánica volt, melyet számos változatban, „hagyományosan” és „modern” módon készítettek el a csapatok.

2019. augusztus 18.: GÖDRE

Program:

- Polgármester köszöntője
- Néhány szó „A helyi identitás és kohézió erősítése Sásd térségében - TOP-5.3.1-16-BA2-2017-00002 projekt”-ről
- Lufi hajtogatás Roli bohóccal: A szórakoztató műsorok körének meghatározásában/kiválasztásában szerepet játszott, hogy a gyermekek és a fiatalok is bevonódjanak az eseménybe, tekintettel arra, hogy minél korábban kapcsolódnak közösségeikhez, annál hamarabb alakul ki bennük az ahhoz való elköteleződés, a helyi identitástudat. A köszöntőt és a projekt bemutatását követően, a szomszédünnep, a felnövekvő generációk szórakoztatásával folytatódott. Roli bohóc lufit hajtogatott, keze alatt kutyák, cicák, nyuszik és még sok egyéb csoda keletkezett, melyek nagyon tetszettek a kicsinyeknek.
- Holló Együttes – Vásárfia című előadás gyermekeknek: A továbbiakban a szórakoztatásról a Holló együttes gondoskodott. A szekszárdi **Holló együttes** 1984-ben alakult. Alakulása óta eltelt időszak alatt, tizenkét gyerekeknek és felnőtteknek szóló albumot jelentetett meg. Számos szereplését rögzítette a Magyar Rádió és Televízió. A szekszárdi Német Színházzal közösen több német-magyar nyelvű gyermekműsort is bemutattott az együttes. A megalakulás óta eltelt időben megtartott koncertek száma megközelelti az ötezret. Az együttes több, magas rangú kitüntetésben részesült. Dalaikban jelen van a magyar és a környező nemzetek népzeneje is. Az együttes tagjai: Ritter Péter, Sili

Károly és Fenyvesi Ferenc. Zenéik ihletői pl.: Weöres Sándor, Arany János, Ady Endre, Tóth Árpád, Csokonai Vitéz Mihály.

- Szomszédoló beszélgetések – „körkérdések”: A beszélgetés „felvezetéseként” Gödrében is elhangzott a tradicionális hármas kérdés, a sor első kérdése (Mit jelent Ön számára a településén élni? (Mi a jó a települési életben? Mi a rossz?). A kérdésre elhangzott válaszok érintették a települési környezet szépségét, a viszonylag nyugodt életfeltételeket, tükrözve a helyzetfeltárás eredményeit. A második kérdés azonban már nem hangzott el, mert a célterület településeiről érkező résztvevők kötetlen beszélgetésbe kezdtek egymással, a beszélgetés érintett hobbit, családot, a falusi élet nehézségeit, szépségeit, a helyi közösség összefogását a bajban illetve mozdíthatóságának nehézségét a mindennapokban. Tekintettel arra, hogy a kommunikáció témáiban szerteágazóan, spontán folyt, nem terelték a tradicionális kérdések irányába, hiszen elérte célját, a szomszédságok lakói közelebb kerültek egymáshoz, ismerkedtek egymással, szorosabbra fűzve az egy közösséghez tartozás érzését.
- „Terülj asztal” – hazai ízek kóstoltatása: A gödrei szomszédünnepen, a résztvevők, a falusi hagyomány egy tradicionális ételét, a „pincepörkölt”-et fogyaszthatták.

2019. szeptember 7.: FELSŐEGERSZEG

Program:

- Polgármester köszöntője
- Néhány szó „A helyi identitás és kohézió erősítése Sásd térségében - TOP-5.3.1-16-BA2-2017-00002 projekt”-ről
- Szomszédoló beszélgetések – „kör-kérdések”: A beszélgetés a tradicionális kérdésekkel indult volna, de sajnos a szomszédünnepe résztvevői nem mutattak jelentős affinitást, így bevonásuk nagyon nehézé vált. Csak néhány „bátor úttörő” volt hajlandó a program-elemen részt venni. Annak érdekében, hogy a részvételi hajlandóság megmaradjon, kötetlenül folyt a beszélgetés. Szó esett a mindennapi élet nehézségeiről, a családról, a munkáról. A kommunikációs nehézségek leküzdésével, sokkal nyitottabbá, véleményüket bátran artikulálóvá válhatnak az emberek. Az egymás előtti őszinte véleménynyil-

vánítás fontos állomása a közösséggé válásnak. A közösségfejlesztő szakemberek szakmai segítségével bizonyára található olyan módszer, mely lehetővé teszi a tapasztalt nehézség leküzdését.

- Kaposvári Roxínház: A szórakoztató műsorok fellépőinek kiválasztásában szerepet játszott, hogy a roma nemzetiségű emberek és a fiatalok is bevonódjanak az eseménybe, tekintettel arra, hogy a jó közösség kirekesztés nélkül, a helyi társadalom minden rétegére számít, mindenkit befogad. Az első fellépő a Kaposvári Roxínház volt, amely 2000 év őszén alakult meg, azzal a céllal, hogy a zene, tánc és a színház világába varázsolja a környékbeli ifjakat és idősebbeket egyaránt. Lelkes fiatalok munka és iskola mellett fáradoznak azon, hogy amatőrként színpadra állítsanak különböző musicaleket, zenés darabokat, rockoperákat. A társulat repertoárjából a komplett színházi előadásokon túl, havi rendszerességgel, számos rövidebb operett és musical műsor is bemutatásra kerül, mivel a nagy előadások technikai befogadására a kisebb települések nem képesek. Hentente fellépések sorozatai követik egymást az ország számos, kevesebb lélekszámú településén is, így olyan emberekhez is eljutnak a magyar kultúra e fontos szeletei, ahova egyébként más formában nem. A felnőtt társulat mellett, 2007-ben kezdte meg működését az utánpótlás csoport, ahol 6-14 éves korig zajlik a fiatalok színpadi készségeinek fejlesztése önálló előadások kivitelezése, megvalósítása végett. A Kaposvári Roxínház mára már a Dél-Dunántúl egy meghatározó, független színházává nőtte ki magát.
- A szórakoztatást Rigó János folytatta, aki Felvidéki, roma származású énekes, Nagymagyarón él. Tizenhárom éves korában kezdett el énekelni. Álmat akkor érte el, amikor 2008-ban Bangó Margittal közös lemezt készített. 2009 áprilisában a Nemzetközi Roma Nap alkalmából Szlovákiában megkapta a „Legkiválóbb cigány-dal előadó” elismerést.
- „Terülj asztal” – hazai ízek kóstoltatása: A „Terülj asztal”-t a felsőegerszegi önkéntesek készítették, a falusi élet tradicionális étele, a sertéspörkölt, illetve fonott kalács került a vendégek tányérjába. A Projekt ezen rendezvényén is tapasztalható volt, hogy a szórakoztató műsorok, és a közösen elfogyasztott étel hozzájárul a rendezvény sikeréhez, a jó szomszédi viszony kialakulásához/mélyüléséhez.

2020. szeptember 5.: FELSŐEGERSZEG Program:

- Polgármesteri köszöntő
- Szentmise: A szomszédünnep meghatározó eleme a templom megépítésének és a helyi katolikus közösség helybeni vallásgyakorlásának 20. évfordulója alkalmából tartott és Mária születésének megünnepléséhez kapcsolódó szentmise volt.
- St. Martin pánsíp művész koncertje: A szentmisét követően, a minőségi időtöltés, azaz a kulturált szórakozás következett. A szórakozás az az állapot, amikor valami kellemes érzésekkel tölti el az embereket. Olyan passzív vagy aktív tevékenység, amely fenntartja az emberek figyelmét. A pszichológusok szerint a szórakozás lényege az elégedettség megszerzése. Ha egy közösség szórakozik együtt, az elégedettség mellett közös élmény, emlék keletkezik, mely erősíti az összetartozás érzését, „összehozza” a közösséget. A szervezők nem titkolt szándéka az volt, hogy a szomszédünnep közös szórakozását olyan élménnyé tegyék, amelyen a résztvevők olyan magas színvonalú, tartalmas, kulturális élményben csak kivételes esetekben lehet részük. Így esett a választás St. Martin pánsíp művészre. (St. Martin (Szentmártoni Imre) zeneszerző, előadóművész, szaxofon- és pánsíp művész, több, mint húsz éve, nem csak hazánkban, de külföldön is ismert, elismert művész. Hangszerei: Szoprán-, alt-, tenorszaxofon, pánsíp, furulya, dobok, basszusgitar.) A szomszédünnep résztvevői nagyra értékelték a színvonalas szórakozási lehetőséget.
- „Terülj asztal” – hazai ízek kóstoltatása: A „terülj asztal”-t a felsőegerszegi önkéntesek főzték, a falusi élet tradicionális étele, sertéspörkölt, fonott kalács került a vendégek tányérjába.
- Szomszédoló beszélgetések – „körkérdések: Az előző szomszédünnepen tapasztalt „félénkségből, szégyenlősségből” levonva a konzekvenciát, már a beszélgetés kezdetén teret engedünk a spontaneitásnak, illetve a beszélgetés kötetlen áramlásának. Arra voltunk kíváncsiak, hogy a résztvevők szerint mik lehetnek azok a közös pontok, amelyek a konzorcium valamennyi településére jellemzőek, illetve mik lehetnek a különbségek a települések között. A beszélgetés számos hasonló vonást tárt fel, pl.: a szép természeti környezetet, a viszonylag nyugodt és biztonságos életteret, mindenki ismer mindenkit,

sok embernek szülőfaluja a település, nehéz a fiatalokat helyben tartani, nehezen mozdulnak ki az emberek az otthonaikból, vannak olyanok, akik csak kritizálnak mindig mindent, de soha nem cselekszenek, igazán az emberek már csak nehéz helyzetekben „a bajban” tartanak fenntartások nélkül össze, az egyedül élő idősekről gondoskodni kell, vannak még néhányan, akik szívügyüknek tekintik a település szépítését, a településen nagyon nehéz vagy lehetetlennek tűnő feladat a településen munkalehetőséget teremteni. A különbséget abban látták, hogy a viszonylagosan nagyobb települések még meg tudták őrizni iskolájukat, óvodájukat, postájukat, van legalább kirendeltsége az önkormányzatnak, a tömegközlekedés jobb, több munkahely van helyben is. Jellemző volt erre a beszélgetésre is, hogy a közösség állapotát érintő direkt megállapítások viszonylag ritkán hangzottak el.

2021. szeptember 18.: MINDSZENTGODISA

Program:

- Polgármesteri köszöntő: A polgármesterasszony a beszámolóját Schönberg szavaival zárta: „Az életképes helyi közösség az, amelyikben a lakosok együttműködnek annak érdekében, hogy a legkülönbözőbb szempontú hatással legyenek a helyi társadalom szabályaira; amelyikben a lakosok a közösségi életre vonatkozó célokat tűznek ki maguk elé, és amelyikben az emberek képesek is e célok megvalósítására.” (Schönberg S. P. (1979): Criteria for evaluation of neighbourhood vitality in working-class and poor areas in core cities.)
- „A helyi identitás és kohézió erősítése Sásd térségében” című, TOP-5.3.1-16-BA2-2017-00002 azonosítószámú projekt bemutatása, a megvalósítás aktualitásai
- Szomszédságok beszélgetése: Az előző szomszédünnepeken tapasztalt „visszafogottságból” levonva a konzekvenciát, nem szorítottuk meghatározott keretek közé a beszélgetést, nem tettünk fel a tradicionális kérdéseket, hanem a bemutatkozást követően arra voltunk kíváncsiak, hogy aktuálisan mi foglalkoztatja a beszélgetésben résztvevőket. Arra voltunk elsősorban kíváncsiak, hogy a résztvevők szerint mik lehetnek azok a közös pontok, amelyek a konzorcium valamennyi településére jellemzőek, illetve mik lehetnek a különbségek a települések között. Természetesen a világvilágjárás okozta, hosszú ideig tartó elszigetelt élet mindenki számára nehézséget okozott, vágytak már arra, hogy

közösségbe mehessenek, de úgy látták, hogy sajnos sok embertársuk még inkább elszigetelődötté vált a hosszú ideig tartó bezártságban. Véleményük szerint, őket nagyon nehéz ismét a közösségbe vonni. A beszélgetés számos hasonló vonást is feltárt, amit már az előző beszélgetésekben is tapasztaltunk, pl.: a szép természeti környezetet, a viszonylag nyugodt és biztonságos életteret, mindenki ismer mindenkit, sok embernek szülőfaluja a település, nehéz a fiatalokat helyben tartani, még nehezebben mozdul ki az emberek egy rész az otthonából, mint a pandémia előtt vannak olyanok, akik csak kritizálnak mindig mindent, de soha nem cselekszenek, igazán az emberek már csak nehéz helyzetekben „a bajban” tartanak fenntartások nélkül össze, az egyedül élő idősekről gondoskodni kell, vannak még néhányan, akik szívügyüknek tekintik a település szépítését, a településen nagyon nehéz vagy lehetetlennek tűnő feladat munkalehetőséget teremteni. A különbséget abban látták, hogy a viszonylagosan nagyobb települések még meg tudták őrizni iskolájukat, óvodájukat, postájukat, van legalább kirendeltsége az önkormányzatnak, a tömegközlekedés jobb, több munkahely van helyben is. Jellemző volt erre a beszélgetésre is, hogy a közösség állapotát érintő direkt megállapítások viszonylag ritkán hangzanak el. Mindszentgodisa település érintően hangzott el, hogy a település három részből „olvadt” össze, Godisából, Mindszentből és Gyümölcsényből. A rendezvényt Godisára szervezték, és néhány résztvevő kivételével, a Mindszentiek jellemzően nem jelentek meg a rendezvényen. Az itt élők szerint, ez évtizedekre visszamenően jellemző, a települések/településrészek összevonása nem az ott élők kezdeményezésére történt, és az ellenézés/elhatárolódás sajnos napjainkig érezteti hatását.

- A „Terülj asztal”: A rendezvényen, a szomszédünnep vendégeinek a hazai ízeket a mindszentgodisai önkéntesek biztosították, „pincspörköltet és töltött káposztát fogyaszthattak az eseményre érkezők.
- Szomszédságok közös szórakozása: Kohánszky Roy és Nagy Ádám a kilencvenes évek eleje óta zenélt együtt. A Roy és Ádám formáció a Tramps klubzenekar felbomlása után vált ki és az első, "A csapból is én folyok!" maxi CD-jük 1998 májusában jelentet meg, szeptemberben pedig a Tartsd életben! című debütáló albumuk. 1999 augusztusában már negyedik, "Csak 1 pillanat" videó klipjüket forgatták Carrick McDonald fiatal amerikai rendezővel. Mindeközben olyan felkéréseknek tettek eleget, mint például egy duett Cserháti Zsuzsával az "Adj még a tűzből!" albumán, közreműködés Presser Gábor

"Képzelt riport 1 amerikai popfesztiválról" vagy a Hooligans "Mesét, álmot, mámort" albumán. 1999–2000-ben a zenekar 11 válogatás CD-re került fel slágereivel. 2001-ben lehetőséget kaptak a New York-i fellépés alkalmával, a Cafe Wha? nevű élőzenés klubban is a helyi fekete zenekarral jam-melni.

Az évek folyamán állandó résztvevőivé váltak a Kapcsolat koncerteknek, felléptek a Budai Parkszínpadon, a Petőfi Csarnokban és beindították önálló zenei klubjukat is.

A zenekar már indulásakor céljaként kitűzte az élőhangszeres zene népszerűsítését. A 2000-es évek közepére azonban a duó szembesült azzal a problémával, hogy élőben túl sokat kell támaszkodnia más zenészekre, így Kohánszky Roy basszusgitárt ragadott és felkérték Csányi Zoltánt, aki a Black-Out és több más zenekar tagja, session-zenésze, hogy állandó dobosként szálljon be. 2006-tól trió felállásban működik a zenekar.

Azok, akik dacolva a hűvösre forduló esti időjárással maradtak a koncertre, magas színvonalú élőzenés előadáson vehettek részt.

2021. október 2.: GÖDRE

Program:

- Polgármester köszöntője
- „A helyi identitás és kohézió erősítése Sásd térségében - TOP-5.3.1-16-BA-2017-00002 azonosítószámú projekt bemutatása, a megvalósítás aktualitásai
- Településink értékeinek bemutatása: A települések kis „standokon” mutatták be helyi értékeiket. A paletta színes volt, méz, lekvár, kézműves termék, sajt, a helyi szőlősgazdák borai, a helyi értékeket, a múltat és a jelent bemutató fényképek, dokumentumok kerültek kihelyezésre. A települések „aktívjai” szívesen osztották meg a tudást, az ismereteket, melyet saját falujuk múltjáról, jelenéről tudnak, illetve nagy szeretettel kínálták a helyi termékeket kóstolásra.
- Szomszédoló beszélgetés szüreti hangulatban: A szomszédoló beszélgetés témája rövid időn belül, spontán módon a világjárvány okozta helyzet köré összpontosult. A beszélgetésben résztvevők kiemelték, hogy a járvány enyhülésével, még fontosabb szerep jut a közösségek fejlesztésének, hiszen a hosszú időn keresztül tartó pandémia erősíti az elszigetelődést, az elmagányosodást, az emberek egymástól való elidegenedését. Különösen igaz lehet ez az idős, egyedül élő emberek esetében, akikre fokozott figyelmet

kell fordítani. Véleményük szerint valószínűleg nehéz feladat vár a települések vezetőire, a civil szféra képviselőire, a közösség-szervezéssel, közösségfejlesztéssel foglalkozó szakemberekre, a helyi aktív magra, ha ismét be szeretnék vonni az embereket a közösségi tevékenységekbe, eseményekbe. A folyamat megvalósításának sikerét abban látták, ha a helyi közösség jóllétét szíven viselő szektorok, illetve személyek közösen, elköteleződve igyekeznek megoldani a felmerülő nehézségeket. A „könnyed, szüreti hangulatúnak” tervezett beszélgetés átalakult egy aktuális, minden közösséget érintő esemény véleményezésévé.

- A szórakoztató műsorok körének meghatározásában/kiválasztásában szerepet játszott, hogy azok minőségi szórakozást nyújtsanak valamennyi résztvevőnek. A közös, minőségi időtöltés is támogatja a közösségek fejlődését, az identitástudat, a településhez, a térséghez, és az egymáshoz való elköteleződés mélyülését. A szórakoztató műsor első fellépője Györfi Anna és Kéméndi Tamás volt. Györfi Anna a Pécsi Nemzeti Színház művésznője és Kéméndi Tamás harmonikaművész egy különleges hangulatú előadással varázsolta el a résztvevőket. A francia sanzonok egyedi hangulata kortól és nemtől függetlenül elvarázsolta a közönséget. A művész és a harmonikaművész közös produkciójában meghallgathatták Edith Piaf legnépszerűbb slágereit, a francia fővárosról, Párizsról szóló legszebb dallamokat, valamint Franciaország virtuóz instrumentális harmonika szerzeményeit is.
- Közös estebéd: A gödrei szomszédünnepen, a házigazda, a szüreti időszak egy hagyományos falusi ételével, a gulyáslevessel kínálta a résztvevőket.
- A közös étkezést követően ismételten közös szórakozás következett. A Vivat Bacchus együttes 2001. júliusában a Bartók Béla Férfikar négy tagjából, egy angliai kirándulás alkalmával alakult. Napjainkban, a Vivat Bacchus egy hat tagból álló cappella énekegyüttes. Repertoárjuk népdalokból, fel- és átdolgozásokból, illetve saját szerzeményekből áll, több, mint négy órát tesz ki. Elsődleges stílusuk a bordal, de egy-egy előadás alkalmával találkozhatunk a rock, pop, dzsessz, opera, rap, gyermekdal, tangó és musical műfajával is. A szomszédünnepen a Vivat Bacchus együttes a szüreti időszakra fókuszálva bordalokat énekelt.

2021. november 13.: BARANYAJENŐ Program:

- Polgármester köszöntője
- „A helyi identitás és kohézió erősítése Sásd térségében - TOP-5.3.1-16-BA2-2017-00002 projekt” bemutatása, a megvalósítás aktualitásai
- Szomszédságok csatája – ki tud többet a térségről!: A megmérettetésben a települések csapatai számot adhattak ismereteikről, Baranya megye szűkebb és tágabb épített és természeti környezetéről, kultúrájáról, művészetéről, nevezetességeiről. A feladat részeként meghatározott kérdésekre kellett a csapatoknak helyes választ/válaszokat adniuk valamint puzzle formájában ki kellett rakniuk két baranyai nevezetességet is.
- Közös ebéd, szomszédságok gánicasütő versenye: A kulináris elem, a közösségek szomszédolásának is meghatározó momentuma. A közös étkezés jó helyszín a kötetlen beszélgetésre, mely lehetővé teszi a célterület településiről érkezőknek, hogy jobban megismerjék egymást, és közösségeiket, új kapcsolódások jöjjenek létre. A baranyajenői szomszédünnepen a kulináris elem kiemelt hangsúlyt kapott, a közösen elfogyasztott ebédet követően – mellyel a házigazdák kedveskedtek – a gánicasütő verseny következett. A versenyen is nagy lelkesedéssel vettek részt a szomszédságok csapatai. A hangulatra nem a versengés volt a jellemző, sokkal inkább a közvetlen, barátságos hangulat. Készült finomság hagyományos és modern formában, amit a rendezvényen résztvevők szívesen fogyasztottak, és nem mulasztották el az „ellenfelek” finomságait is megkóstolni.
- Közös szórakozás: A Projektben megvalósuló szomszédolások elmaradhatatlan elemévé vált a közös szórakozás is, mely nagyban hozzájárul a résztvevők elégedettségéhez. A szervezők már jól ismerték a településen élők igényeit, így annak megfelelően igyekeznek fellépőt/fellépőket választani. A baranyajenői szomszédünnepen Papp Attila énekesre esett a választás, aki már Felsőegerszegen is nagy sikerrel szórakoztatta a közösségi kezdeményezés résztvevőit. Papp Attila, a CS.Í.T. együttes énekese szólóműsorában táncdalokkal, musical részletekkel, rock dalokkal szórakoztatta a baranyajenői szomszédünnep résztvevőit.
- A műsort követően került sor a kvíz és a gánicasütő verseny eredményhirdetésére. A települések elhatározása szerint, a szomszédságok csatája rendszeresen visszatérő eleme

lesz (évi egy alkalommal) a települési programoknak. A megegyezés szerint, a rendezés joga az a települést illeti, akinek nyert a csapata. A szomszédsgok csatája eredményhirdetése rendhagyó elemmel zárult, Balogh Csaba polgármester „felborította” a tervezett rendet, és a soron következő csata házigazdájának a sort záró Varga községet nevezte meg. A rendhagyó döntést nagy vidámsággal fogadták a szomszédsgok.

2022. június 4.: SZÁGY

Program:

- Polgármesteri köszöntő, tájékoztató
- Helyi identitás és kohézió erősítése Sásd térségében - TOP-5.3.1-16-BA-2017-00002 projekt rövid ismertetése – a megvalósítás aktualitásai
- Szomszédsgok közös szórakozása: A szágyi szomszédünnep egyik fellépőjeként Papp Attila énekesre esett a választás, aki már több településen is nagy sikerrel szórakoztatta a résztvevőket. Papp Attila, a CS.Í.T. együttes énekese szólóműsorában táncdalokkal, musical részletekkel, rock dalokkal szórakoztatta a szágyi szomszédünnep résztvevőit. A másik fellépő a Két Zsivány együttes volt. Az Együttes 2005-ben alakult modern mulatós popzenét játszó formáció, a jókedvű mulatós popzene fenegyerekei. A Két Zsivány együttes tagjai az énekes ZSIVÁNY FECÓ és a gitáros ZSIVÁNY PITYU. Az együttes mindkét tagja több más produkcióban is állt már színpadon a 2005-öt megelőző években. Első nagylemezük a “Rongyos a ruhám, rongyos a lelkem” címmel jelent meg. Fellépéseik mentesek a „sztárkodástól”, az együttes tagjai közvetlenek, kedvesek a közönséggel, ahogy ők nevetve szokták mondani: „mi ilyen egyszerű vidéki gyerekek vagyunk”. Az együttes minden fellépése alkalmával élőben énekel, élőben gitározik, igazi zsványos megjelenésük és a közönséggel történő folyamatos együtt lélegzésük teszi felejthetlenné a fellépésüket. Nekik köszönhetően jó hangulatban folytatódott az esemény.
- A szomszédoló beszélgetés „intézménye” is elválaszthatatlan részévé vált a rendezvénynek a Projekt megvalósítás során. A kezdeti nehézségek – nem szívesen szólaltak

meg a résztvevők a nyilvánosság előtt – már szinte teljesen megszűntek, hiszen a rendezvényeken a szomszédságok lakói már többször találkoztak/találkozhattak egymással. A közösségi beszélgetés témája Szágy községben is spontán módon alakult, arról beszélgethettek, ami aktuálisan foglalkoztatja őket. Így nem jelentett meglepetést, hogy a témák között szerepelt a szomszédságunkban dúló háború, és a háború okozta gazdasági nehézségek, valamint a COVID járvány ismételt erősödése

- A „Terülj asztal”: A szágyi szomszédünnep kivételesen szakított a falusi tradícióval és a „multi kultúra” irányába tért el, de az ízek területén Európában maradván, így a kulináris élvezetre vágyók gyros-t fogyaszthattak a rendezvényen.

2022. június 11.: MINDSZENTGODISA

Program:

- Polgármesteri köszöntő, tájékoztató
- A Projektben megvalósuló szomszédolás elmaradhatatlan elemévé vált a közös szórakozás, mely nagyban hozzájárul a résztvevők elégedettségéhez. A Mindszentgodisai településvezetők fontosnak tartották, hogy ne csak a közösség felnőtt tagjai kapjanak lehetőséget kulturált szórakozásra, hanem a felnövekvő nemzedék is.
- A mindszentgodisai szomszédünnep első fellépője Téliapódium Mese Színház volt, akik gyermekeknek szóló előadásukban a „Fogfájós vaddisznó történetét” adták elő.
- Helyi identitás és kohézió erősítése Sásd térségében - TOP-5.3.1-16-BA-2017-00002 projekt rövid ismertetése – a megvalósítás aktualitásai
- A mindszentgodisai szomszédünnepen a kulináris lehetőségek széles skálán mozogtak. A rendezvényre látogatók ízlésük szerint választhattak, a roma nemzetiségi önkormányzat babgulyást főzött, és punyát süített mellé, a német nemzetiségi önkormányzat sertéspörköltet főzött, burgonyával, de készült halászlé, és bakonyi betyár leves is. A résztvevőket nehéz döntés elé állították az ételkészítők.
- A szomszédoló beszélgetés a Projekt megvalósítása során állandó részévé vált a rendezvénynek. A közösségi beszélgetés témája Mindszentgodisa községben is spontán módon alakult, arról beszélgethettek, ami aktuálisan foglalkoztatja őket. Így nem jelentett meglepetést, hogy a témák között szerepelt a szomszédságunkban dúló háború, és a háború okozta gazdasági nehézségek, valamint a COVID járvány ismételt erősödése is. A

beszélgetésben részt vevők véleménye az Európát sújtó nehézségekről eltérő volt, de egy dologban mindannyian egyetértettek, ahhoz, hogy a közösségek fennmaradhassanak, a véleményének különbözősége ellenére össze kell fogniuk, össze kell tartaniuk az embereknek az országhatárokon belül és kívül is. Összefoglalóan elmondható volt, hogy a mindszentgodisai szomszédoló beszélgetésre is jellemző volt, hogy az emberek sokkal könnyebben és szívesebben beszélnek a környező világunk egészségügyi, gazdasági helyzetéről, mint saját maguk illetve közösségük érzelmi, mentális állapotáról, nehezebben érzékelik annak fontosságát a település, de a tágabb világ jövője szempontjából.

- A szórakoztató programelem másik fellépője Szekeres Adrienn énekesnő volt. Az énekesnő művészi pályája, a teljesség igénye nélkül: 1997 elején egy jazz-zenészekből álló zenekarral funky zenét játszott. Ilyen alkalommal ismerkedett meg Erdélyi Lászlóval, az Unisex együttes frontemberével. 1997 júliusában jelent meg az Unisex első albuma Szekeres Adriennel Szébb holnap címmel. Adriennet még ebben az évben a közönség szavazatai alapján az év énekesnője díjjal jutalmazták. 1999-ben az együttes fellépett a budapesti Felvonulási téren rendezett Kapcsolat koncerten 200 ezer ember előtt. 2000 nyarán még egyszer felléptek a Kapcsolat koncerten és a Budai Parkszínpadon önálló esttel szórakoztatták a rajongóikat. 2000-ben Adrien úgy döntött, hogy nem folytatja a közös munkát Erdélyi Lászlóval. 2001-ben kiadót váltott és még ebben az évben jelent meg első szólóalbuma. 2007. október 19-én jelent meg harmadik albuma, amely négy hét alatt aranylemez lett. 2008 elején benevezett, az Eurovíziós Dalfesztivál magyarországi nemzeti döntőjére, *Piszkos tánc* című dalával az *Olyan, mint Te* albumról, ahol a szakmai zsűri döntése alapján, az első helyen végzett. 2009-ben megjelent negyedik albuma, melyen duettet énekelt Takács Nikolasszal. 2011-ben ismét 70 tagú nagyzenekari kísérettel nagy koncertet tartott Budapesten a Művészetek palotájában. 2016-ban pedig kiadta a hatodik stúdióalbumát *Megálló* címmel, amelyen a pop dalok mellett klasszikus opera dalok is találhatóak. A lemezen duettet énekel Balczó Péterrel, ezzel is bizonyítva, hogy adottságainak, tehetségének köszönhetően árnyaltan és sokszínűen tud énekelni. 2018-ban adta ki a 20. év ünnep Koncert az Erkel Színházban című koncertfilmet, ugyanis 2017-ben az Erkel Színházban tartotta meg ünnepi koncertjét mivel ekkor már Szekeres Adrien, 20 éve volt a pályán.

5.1.2. TAPASZTALATOK

A szomszédünnep, a Projekt megalapozó tanulmányában foglaltakra „reagáló”, a Helyi Cselekvési Tervben rögzített programfolyamat egy eleme volt, mely információáramlást biztosított, kedvezően hatott a közösség(ek) kezdeményező és cselekvő készségére. Lehetővé tette az egyéneknek a közösségi szerepvállalás, egyenlő esélyű hozzáférést biztosított a programelemekben való részvételre mindenkinek, bármilyen megkülönböztetés nélkül, növelte a közösségi aktivitások számát, tehát hozzájárult a helyi-, illetve a mikro-térségi identitás és kohézió erősítéséhez.

A szomszédünnep találkozási alkalmat teremtett, lehetőséget adott a konzorcium településeiről érkezőknek, hogy meglássák, észrevegyék azonosságait, közös pontjaikat, meghatározzák közös tényezőiket, kapcsolódási pontokat találjanak egymáshoz. Így jobban megismerhették egymást egyéni és közösségi szinten, rendszeres aktivitás jött létre a célterület településeiben a rendezvények jóvoltából, melynek híre további érdeklődőket vonzott a településekről a közösségi eseményekre. Tehát a szomszédünnepek megfeleltek a „Közösségfejlesztés módszertani útmutató”, 3.1.3 Községek szomszédolása pontjában foglaltaknak.

A „szomszédünnep”-ek szervezése és lebonyolítása számos, a jövőben megvalósításra kerülő közösségi eseményre nézve fontos információkkal, és jól hasznosítható tapasztalatokkal szolgált.

Településeken, jellemzően forráshiány miatt egyre kevesebb a közösségi rendezvény. A kistérségeken a közösség identitástudatát, összetartozását ezek a rendezvények tudják leginkább pozitívan befolyásolni. Tekintettel erre, a települések önkormányzati, és civil szektorának, forráslehetőségéhez mérten, törekednie kell a lakossági aktivitás megőrzésére, a közösségi rendezvények szervezésével, lebonyolításával is.

A résztvevők megszólítása/összehívása tradicionális eszközzel, meghívóval történt, mely eredményesnek bizonyult, de a személyes megszólítást, mint eszközt is alkalmazni kellett és szükséges is volt, az érintettek hatékony megszólítására, invitalására.

A résztvevőket jelenléti ív aláírására kértük. A rendszeresen ismétlődő közösségi alkalmakon kialakuló személyes kapcsolat, bizalom folytán, a résztvevők döntő többsége eleget tett a kérésnek, a Projekt kezdetén tapasztalható „bizalmatlanság” szinte teljesen megszűnt. Természetesen mondható már, hogy minden rendezvényen van néhány személy, aki különböző hivatkozásokkal megtagadja a jelenléti ív aláírását, melyet természetesen tiszteletben tartottunk.

Az élményekben gazdag szomszédolást erősítették a szórakoztató műsorok, és a közösen elfogyasztott ételek. A szomszédünnepeken tapasztalható volt, hogy a szórakoztató műsorok, és a közösen elfogyasztott étel hozzájárul a rendezvény sikeréhez.

Az eseményeken egyértelműen kiderült, hogy a korunkra jellemző elidegenedési folyamatok és a bizalmatlanság a „szűk keresztmetszete” a közösségi tevékenységek, és a közösségfejlesztési folyamat sikeres megvalósításának.

A szórakoztató műsorokat és a közös étkezést kivéve a résztvevők viszonylag nehezebben oldódtak fel, nyíltak meg. A kapott információk azonban azt igazolták, hogy a közösségi interjúk, közösségi beszélgetések, közösségi felmérés eredményei, konklúziói megalapozottak voltak.

A közösségi beszélgetésre jellemző volt, hogy az emberek szívesen beszéltek a település környezetéről, infrastruktúrájáról, gazdasági helyzetéről, fejlesztési lehetőségeiről, de kevésbé tartották hangsúlyosnak a közösség állapotát a település jövője szempontjából.

A szomszédünnepek biztosították a szomszédos települések közötti kapcsolatok erősítését, az információcserét, a helyi kultúrák találkozását. A szomszédolások segítették a településeket egymás megismerésében, rávilágítottak az azonosságokra, hasonló problémákra, mely erősítette azt az érzést, hogy nincsenek egyedül, együtt gondolkodva és cselekedve közös utat találhatnak a felmerülő nehézségek megoldására.

A módszertani útmutató alapján elvárt eredmények teljesen vagy részben teljesültek. Kialakult a kezdeményezők köre, az úgynevezett „kemény mag”, belőlük lettek az első önkéntesek. Láthatóvá válnak az azonosságok, a közös érdeklődési körök. Az embereken megfigyelhető volt az „egymást jobban megismerni” igénye.

A szomszédoló beszélgetéseken szerzett tapasztalatok is azt mutatták, hogy hiába tekint már több, mint száz éves múltra a közösségfejlesztés, mint módszer még napjainkban is, vagy inkább napjainkra még inkább hosszú, kitartó munkára van még szükség a kis és „nagy” közösségek egységgé kovácsolása, fejlesztésére érdekében.

Az alkalmak rámutatott arra, ha el akarjuk érni, hogy sikeres legyen a közösségi tevékenység, a közösségépítés, közösségfejlesztés, akkor módszertani segítséget kell kérnünk a közösségfejlesztő szakma több évtizedes tapasztalattal rendelkező, elismert szakembereitől, és meg kell osztani a tapasztalatokat, a közösségépítést célzó projektek között, annak érdekében, hogy minél sikeresebben és hatékonyabban tudjon megvalósulni a helyi közösségek fejlesztése.

5.2 HAGYOMÁNYŐRZŐ /KÖZÖSSÉGI/ KIÁLLÍTÁS

A Projekt Megalapozó Dokumentumának 2.5.3. a. pontja szerint: *„Helyi hagyományok feltárása és felelevenítése hagyományőrző rendezvények és közösségi helyismereti kiállítások megszervezése által. A közösségi kiállítást a helyben lakók egyéni alkotásaiból, területi muzeális gyűjteményekből, illetve a tanulókörök által elkészített tárgyakból szervezzük. A hat településen összesen tizenkét alkalommal kerül megrendezésre egy-egy közösségi kiállítás, ahová a rendező település lakóin kívül a konzorcium többi települése is meghívásban részesül.”*

A Közösségfejlesztés módszertani útmutatóban foglaltak szerint: *„A közösségi kiállítás a lakosság megszólításának és bevonásának egyik módszere, az adott közösség kezdeményezésére jön létre, a helyi kultúrára, helytörténetre, tradícióra, teljesítményre (egyéni vagy közösségi), természeti és társadalmi értékekre, közérzetre, az egyén és közösség kapcsolatára, a helyi identitás tartalmára koncentrál, és a közösség aktivitásáról, pillanatnyi önértelmezéséről ad releváns visszajelzést a közösségnek”*

A programtípus lényege a helyi kultúrára, helytörténetre, tradícióra, teljesítményre, természeti és társadalmi értékekre, közérzetre, a helyi identitás tartalmára koncentrált.

A közösségi kiállítás célja volt:

- A helyi formális és informális közösségek körének bővítése, a kreativitás ösztönzése, generációk közötti kapcsolat erősítése.
- Releváns közösségi témák felkutatása, összegyűjtése, feldolgozása és bemutatása, az egyén és a közösség önértékelésének erősítése, a kompetenciáik fejlesztése a kiállítás-hoz kapcsolódó tevékenységek során.
- A lakosság minél szélesebb körének megszólítása, ötletgazdaként, a kutatásban, a szervezésben, a lebonyolításban. A személyes bevonódással a közösségi tudat erősítése.

A rendezvény elemei pl.:

- A kiállítás központi témájának kitalálása.
- A központi téma köré építve a lehetséges altémák meghatározása, sorrendbe rendezése.
- Tárgyak, dokumentumok témához - altémához rendezése.
- A kiállított anyagok szöveges ismertetésének összeállítása.
- Kiállítás megnyitása, melyhez kapcsolódhat beszélgetés.

Várható eredmények:

- A kiállítás a közösségnek szól, a közösségről.
- A helyi önkéntesek, aktívan cselekvők köre tovább szélesedik.
- A helyi lakosság aktivizálódik, a helyi cselekvésre egyre inkább alkalmassá és képessé válik.
- A közösségi identitás erősödik.
- Új ismeretek, tudások, kompetenciák jelennek meg a közösségben.
- Új kapcsolatok alakulnak ki az egyének és a közösség szintjén egyaránt.
- A helyi nyilvánosság fejlődik.
-

Projekt során megvalósított hagyományörző /közösségi/ kiállítások:

Sorszám	Dátum	Település	Rendezvény típusa
1.	2019. szeptember 14.	Gödre	Közösségi kiállítás
2.	2019. október 5.	Baranyajenő	Közösségi kiállítás
3.	2019. október 19.	Felsőegerszeg	Közösségi kiállítás
4.	2020. február 22.	Szágy	Közösségi kiállítás
5.	2020. március 14.	Mindszentgodisa	Közösségi kiállítás
6.	2020. október 17.	Felsőegerszeg	Közösségi kiállítás
7.	2020. október 23.	Varga	Közösségi kiállítás
8.	2021. július 23.	Varga	Közösségi kiállítás
9.	2021. július 24.	Baranyajenő	Közösségi kiállítás
10.	2021. december 22.	Varga	Közösségi kiállítás
11.	2022. április 19.	Szágy	Közösségi kiállítás
12.	2022. május 14.	Mindszentgodisa	Közösségi kiállítás
13.	2022. július 16.	Gödre	Közösségi kiállítás

5.2.1. MEGVALÓSULT HAGYOMÁNYÖRZŐ /KÖZÖSSÉGI/ KIÁLLÍTÁSOK

A rendezvények hivatalos része (köszöntők, megnyitó) rendszerint ugyanabban a formában zajlott minden településen. A polgármesterek köszöntőjét követően, a megjelentek tájékoztatást kaptak arról, hogy a rendezvény a TOP-5.3.1-16-BA2-2017-00002 projekt keretében valósul meg, annak támogatási forrása igénybevételeivel.

A projektmenedzser röviden bemutatta a projektet. Elmondta, hogy a pályázat keretében megvalósuló közösségfejlesztési folyamat célterülete Baranyajenő, Felsőegerszeg, Gödre, Mindszentgodisa, Varga és Szágy települések. Beszélt a projekt előkészítése során feltárt legjellemzőbb problémákról, valamint az elérni kívánt célokról. Ismertette azokat a tevékenységeket is, amelyek a specifikus-, a stratégiai-, valamint az átfogó célok megvalósításához szükségesek. Néhány mondatban összegezte a projekt várható eredményeit. Röviden ismertette a közösségi kiállítás definícióját, célját, tárgyi, humán, anyagi feltételeit, az elérni kívánt eredményeket

2019. szeptember 14.: GÖDRE

A kiállítás témaválasztására Gödre község történelme adta meg a választ: A török kiűzése után a kihalt, erdőséggel borított császári birtokot Koller Mátyás holicsi nemes kapta a bécsi udvartól hűséges szolgálatai elismeréséül. Akkor egy kis kastély és egy kertészház állt az erdő közepén. Erre a területre hívott Koller Mátyás német telepeseket, akik a hosszú évekre beígért adómentesség és a németországi nehéz megélhetés miatt Ulmtól a Dunán hajózva kerestek és találtak új hazát.

A rendkívül nehéz és mostoha körülmények ellenére pár év alatt élhetővé tették a vidéket és Gödre 1807-ben mezővárosi rangot kapott. Évente négy országos vásárt és kéthetente hetivásárt tarthattak, ennek is köszönhetően a község jelentős fejlődésnek indult.

Jelentős szerepet játszott a gazdasági fellendülésben a szőlőtermesztés és a borkészítés is. Az egész Hegyháton, Gödrén termelt a legjobb és a legolcsóbb bor, melyből a mai Olaszországba és Ausztriába is adtak el.

Program:

- Polgármester köszöntője
- Néhány szó „A helyi identitás és kohézió erősítése Sásd térségében - TOP-5.3.1-16-BA2-2017-00002 projekt”-ről
- A szőlőművelés és a borkészítés, mint Gödre múltjának meghatározó tényezője: Az előadás keretében a résztvevők átfogó képet kaptak a magyarországi szőlőtermesztés történetéről, a szőlőművelés és a borkészítés folyamatáról, fortélyiról.
- A szőlőművelés és borkészítés eszközei – kiállítás a borospincében
- A színvonalas szórakoztatásról a Vivat Bacchus együttes gondoskodott: Az együttes 2001. júliusában a Bartók Béla Férfikar négy tagjából, egy angliai kirándulás alkalmával alakult. Műsorukban, az alkalomhoz illően borszemléket adtak elő.
- Estebéd – a szüret hagyományos gödrei étele: gulyásleves

A kiállítás ötlete, témaválasztás: Az „aktív mag” (településvezetők, civilek, önkéntesek) egyetértett abban, hogy az első közösségi kiállítás témája a szőlőhöz kapcsolódjon, tekintettel arra,

hogy Gödre község múltjának meghatározó eleme a szőlőművelés és a borkészítés, hiszen a holicsi sváb „üttörök” magukkal hozták a szőlőtermesztés és borkészítés tudományát. Az „aktív mag” ötleteként egészült ki a rendezvény a közös borozgatás, étkezés, szórakozás programelemekkel. A még aktív szőlősgazdák és a lakosság szélesebb rétege azonnal magáénak érezte a témaválasztást, más alternatíva fel sem merült.

A cél: A helyi közösség számára releváns téma keresése, bemutatása, a közösség tagjainak aktív részvételével. A közösség minél szélesebb köre tagja legyen érintett valamilyen módon pl. ötletelés, kutatás, anyaggyűjtés, összeállítás, kiállítás kivitelezése, kiállítás résztvevője.

A rendezvény programja: A felmerült borozgatás, étkezés, szórakozás ötletével kiegészítve került véglegesítésre a tervezett közösségi kiállítás programja.

A célcsoport: Az elérni kívánt célcsoport elsősorban a helyiek illetve a célterület településeinek lakossága.

A kiállítási anyag összefoglalása: A szőlőműveléshez és a borkészítéshez kapcsolódó tárgyak, eszközök.

A kiállítás időtartama: A megrendezett kiállítás időszaki kiállítás volt, a megtekintésére nyitva álló idő egy hét volt.

2019. október 5.: BARANYAJENŐ

Program:

- Polgármester köszöntője: „Mélységes mély a múltnak kútja. Ne mondjuk inkább feneketlennek?” – kérdezi már több mint nyolcvan éve Thomas Mann, és meglehet, valóban feneketlen ez a kút. De a tetején ott csillog a víztükör, és mi magunkat látjuk benne. A múlt rólunk szól, mert mi másról szólna? Akár a személyes emlékezetről van szó, akár a kollektív, nemzedékről nemzedékre hagyományozódó emlékezet különböző formáiról, akár a történettudományról, ... a múlt nem lehet más, mint tükör, amelyből hol így, hol úgy, de saját problémáink, kétségeink és hiteink néznek vissza. (Forrás: HAYDN–ARTHUR–HUNT, 2001: 12)

A közösségnek és az egyénnek, aki a közösség elválaszthatatlan része, az idődimenziója a múlt a jelen és a jövő, melynek mindhárom tartománya fontos. A közösségek, melyek rövid életűek ritkán hagynak maradandó nyomot, nem így a tartós közösségek, mint például egy falu közössége, melynek gyökerei értelemszerűen a múltba nyúlnak vissza. Az elődök élete tettei, dicsőségei, tragédiái vagy erényei hatást gyakorolnak a közösség ma élő tagjaira, gondolkodására, cselekedeteire egyaránt. Őseinkkel, elődeinkkel együtt, tehát a múltukkal, sokkal nagyobb a kapcsolódási felületünk, mint anélkül. A múltban kialakult szokások, hagyományok, melyek meghatározták a közösség eszméit, erkölcsét, vallását, a helyi történelemnek keretet adnak, így válnak a közösség és az egyén identitásának nélkülözhetetlen elemeivé.

Az, hogy ismeretekkel rendelkezünk helységünk, Baranyajenő múltjáról erősíti a faluközösség kohézióját. A családok története, a rokonság a helybeliek ismerete nélkül nem alakulhat ki a helyi identitás és kohézió, a kapcsolatok lazulását is jól szemlélteti a közös emlékek elhalványulása.

A Kiállítás azt a célt szolgálta, hogy ne halványuljon el ez a közös emlékezet. Igaz, hogy a megtekintésre kerülő emlékek nem nyúltak vissza évszázadokra, csak évtizedekre, de mégis szolgálták azt a nem titkolt célt, hogy erősítsék a helyi közösség, benne az egyének összetartozását, helyi identitástudatát.

- Néhány szó „A helyi identitás és kohézió erősítése Sásd térségében - TOP-5.3.1-16-BA2-2017-00002 projekt”-ről
- A múlt képekben – kiállítás: A kiállítás két részből tevődött össze: a falra kiakasztott tablókából, amely a közelmúlt helyi programjain készült fényképeket tartalmazta, továbbá egy interaktív vetített kiállításból. Ez utóbbi a jelenkor technikai lehetőségeit igénybe véve, az összegyűjtött, múltat idéző fényképek projektor segítségével történő kivetítését jelentette. A képeket a falu lakossága hozta, azonban ez számukra is emlék, így csak egy hétig álltak a fotók a Projekt rendelkezésére. A résztvevők, a képeket nézve felidéztek a múlt eseményeit, s felidéztek számos vidám történetet is a múltból. A kialakuló múltidéző beszélgetés számos, már-már elfeledett emléket, történetet idézett fel a jelenlevőkben. A közös emlékek, a közös múlt, annak felidézése a jelenben, segítette a közösség tagjait a településhez való elköteleződés érzésének mélyülésében.

- A színvonalas szórakoztatásról a Vígsgáttévő Együttes gondoskodott. Az Együttes 2016-ban alakult, azzal a nem titkolt céllal, hogy a kulturális értékeink megőrzése érdekében vívott „harcban” szerepet vállaljon. Megőrizzze, elérhető, kézzel fogható közelségbe hozza a magyar népi szomorú, néha fájó, de legtöbbször önfeledten vidám hangulatát.
- Vacsora: A kiállításra, és az azt követő szórakoztató műsorra érkezők magyaros sültékből készült vacsorát kaptak.

A kiállítás ötlete, témaválasztás: Az „aktív mag” egyetértett abban, hogy az első közösségi kiállítás témája a múltat idézze. Az önkéntes segítők „megszondázták” a település lakosságát a felmerült témával kapcsolatban, akik egyetértettek azzal.

A cél: A helyi közösség számára releváns téma bemutatása, a közösség tagjainak aktív részvételével. A közösség minél szélesebb köre legyen érintett valamilyen módon a rendezvény megvalósításában.

Rendezvény programja: A szórakoztató műsor és közös vacsora ötletével kiegészítve került véglegesítésre a tervezett közösségi kiállítás programja.

Célcsoport: Az elérni kívánt célcsoport elsősorban a helyiek, illetve a célterület településeinek érdeklődést mutató lakói.

A kiállítási anyag összefoglalása: A múlt emlékeit felidéző tablók, fotók.

A kiállítás időtartama: Időszaki kiállítás, a megtekintésére nyitva álló idő egy hét volt.

2019. október 19.: FELSŐEGERSZEG

Program:

- Polgármester köszöntője: Az emlékezés kapcsán mindig az a kérdés: „Mit nem szabad elfelejtenie a közösségnek?”. A múltra való emlékezés megőrzi a helyi hagyományokat, értékeket. Az emlékezet emlékművet állít a helyi örökségnek, közösségi rítusoknak, szimbólumoknak, létrehozza és erősíti a helyi közösséget. Visszatükrözi az egyes korszakokat, művészeti irányzatokat, esztétikai ízlést, divatot stb.. A helyi kultúra, hagyományok, rítusok, anekdoták stb., és azok őrzése az azonosságtudat felépítésében is fon-

tos szerepet tölt be. Ugyanis az identitástudat nem állapot, hanem folyamat, mely különböző motivációs erők hatása alatt állandóan alakul. Az identitás őrzéséhez „intézmények” kellenek, pl.: iskola, óvoda, helyi közösségek.

A helyi kultúra/hagyományok a múlttal kapcsolatos kötelei tagadhatatlanok, az örökség mégsem annyira a múltról szól, hanem a jelenről és a jövőről.

A falusi életforma erősen szabályozott, normákhoz, tradíciókhoz, hagyományokhoz kötött létforma volt. A falusi/paraszti életben meghatározott volt, hogy hogyan ünnepeltek, öltözködtek, szórakoztak, játszottak, gazdálkodtak, mit ettek, milyen házakban éltek, a presztízsszempontra sokat adtak.

A XX. század sorsformáló/sorsfordító eseményei nagymértékben átalakították a tradicionális falusi/paraszti életet is. Mára nagyrészt eltűntek a régi hagyományok, szokások, uniformizálódik, globalizálódik a falusi élet is.

A falusi/paraszti létforma emlékeinek – képi, tárgyi, írásos, stb. – életben tartása uniformizálódó, globalizálódó világunkban még fontosabb, mint valaha, mert a múlt emlékeinek megőrzése, ismerete, tisztelete tartja fenn azonosságtudatunkat a jelenben.

- Néhány szó „A helyi identitás és kohézió erősítése Sásd térségében - TOP-5.3.1-16-BA2-2017-00002 projekt”-ről
- A múltat idéző fényképek, használati-, berendezési tárgyak, falvédők, asztalterítők stb. nosztalgikus hangulatot teremtettek az idősebb generáció számára, érdekességként, akár még furcsaságként is hatottak a fiatalok számára. A régi fényképek hasonló érzéseket csaltak elő a résztvevőkből.
- A színvonalas szórakoztatásról Tarnai Kiss László gondoskodott. (Budapesten a Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Tanárképző Főiskolán szerzett oklevelet, mint általános iskolai énektanár. Jelenleg hivatásos előadóművész, nótaszerzőként ismert. A televíziós nótaműsorok állandó szereplője.) Műsorában, az alkalomhoz illően a múltat idéző műdalokat, dalokat adott elő.
- A Projektben szerzett tapasztalatok szerint elmondható, hogy jó és hatékony kiegészítő elem a közösségfejlesztés folyamatában, a közös élményt nyújtó gasztronómiai elemek beiktatása.

A kiállítás ötlete, témaválasztás: Az ötletelést, tervezést, szervezést felvállaló team egyetértett abban, hogy az első közösségi kiállítás témája a múltat idézze. Az önkéntes segítők megosztották az elképzelést a település lakóival, akik jó kezdeményezésnek, jó ötletnek tartották a múlt-idéző kiállítást.

A cél: A helyi közösség aktivizálása, bevonása, közös élmény teremtése a helyi értékek, történések bemutatásával.

A rendezvény programja: A megbeszélések folyamán a kiállítás megnyitójának programja kiegészült a szórakoztató műsor és közös vacsora programelemekkel. Így került véglegesítésre a tervezett közösségi kiállítás, illetve a megnyitó programja.

A célcsoport: Az elérni kívánt célcsoport elsősorban a felsőegerszegi emberek, illetve a célterület településeiről érkező érdeklődők.

A kiállítási anyag összefoglalása: A mindennapi élet használati tárgyai (pl.: falvédő, asztalterítő, hímzett kötény, köcsögök, mérleg, szódásüveg, daráló, csizma), a falusi/paraszti munkához kapcsolódó eszközök, tárgyak (pl.: rokka, fejdézsza, fejőszék, kóc, kulacs, sarló, répareszelő, petróleumlámpa, hurkatöltő, tejeskanna, rosta), fényképek és tablók, melyek közösségi eseményeket és családi pillanatokat, helyi épületeket örökítenek meg.

A kiállítás időtartama: A megrendezett kiállítás időszaki kiállítás, a megtekintésére nyitva álló idő egy hét volt. A kistelepülésekre jellemzően, a nem specifikus kiállító helyiségként funkcionáló közösségi terek más rendezvényeknek is otthont adnak, így azokban nem lehet állandó kiállítást berendezni.

2020. február 22.: SZÁGY

Program:

- Polgármester köszöntője:
- „A helyi identitás és kohézió erősítése Sásd térségében” projekt rövid ismertetése
- A falusi hagyományok, szokások képekben és tárgyakban – gasztronómia, közösségi rendezvények stb., előadás: Tudni kell, hogy a tradicionális falusi életmód nem azonos a parasztság életmódjával, a falusi életmód egy tágabb fogalom. A falusi életmód, illetve a falu társadalmi élete, ha nem is egyformán, jellemzően megszabott volt. Tehát a falusi

életmód, minden társadalmi osztály külön jellemzői fölött, falusi törvényszerűségként érvényesült, megszabva a falu valóságát, politikáját, szabályait, az élet minden területén. Szabályok vonatkoztak a mindennapi viselkedésre, a párválasztásra, a házasságra, a nevelésre, a munkára, a szórakozásra, az ünneplésre stb. Tehát a falu mindennapjait, életét egyfajta szertartásos meghatározottság járta át. A ma megnyíló kiállítás ezeknek a falusi mindennapoknak kíván emléket állítani, a falusi munka, élet számos területét bemutató régi, és újabb tárgyakkal. Nem csak a mindennapi élet tárgyai láthatók, néhány kiállítási tárgy a térségre jellemző munkatevékenységek eszközét/eszközeit is bemutatja.

- Kiállítás a közösségi házban: A múltat idéző fényképek, használati tárgyak, falvédők, hímzett és horgolt terítők stb. nosztalgikus hangulatot keltettek.
- Farsangolás – közös szórakozás: A kiállítás megnyitójának időpontja, azaz február hónap, jó alkalmat adott arra, hogy a rendezvény kiegészüljön egy farsangi eseménnyel is. A kiállítás megnyitóján résztvevő helyiek csatlakoztak a színes forgatag résztvevőikhez, így együtt szórakozott a település apraja-nagyja.

A mindennapi élet használati tárgyai (pl.: falvédők, szőttesek, horgolt terítők, Mária szobor, levesestálak, vasaló, faklumpa, köcsögök, kancsók, tányérok, szódásüveg, petróleumlámpa, répareszelő, szita, hurkatöltő, paradicsompasszírozó, káposztagyalu, kulacs, kolomp) mellett az állattartáshoz kapcsolódóan pl. birkanyíró olló, szarvasmarha vakaró is fellelhető volt a kiállításon. A tablók a közösségi eseményeket, a falu fejlődését örökítik meg.

Egyes tárgyakat a modernizáció már felváltotta sokkal korszerűbb eszközökre. Így nem volt meglepő, hogy egyes tárgyakat a résztvevők többsége már nem tudta beazonosítani. A résztvevők között kisebb verseny alakult ki, hogy ki ismer fel több eszközt, tudja megmondani, hogy annak mi volt a funkciója, mire használták.

2020. március 14.: MINDSZENTGODISA

Program:

- Polgármester köszöntője: A kiállítás témaválasztását a falusi élet tradíciója adta, melynek szerves, elválaszthatatlan része volt a szőlőművelés, a borkészítés. Napjainkra sajnos már egyre kevesebben hódolnak ennek a szenvedélynek, a falusias környezetből is

egyre inkább eltűnő félben van ez a hagyomány. A szőlőművelés és a borkészítés hagyományos módjának háttérbe szorulása, napjaink jellemző tendenciája. Fontos, hogy azok, akik ismerik és szeretik a szőlőt és a bort, megpróbálják átadni a tudást az ifjú generációknak, annak érdekében, hogy életben maradjon ez a nagyszerű hagyaték. A helyi borbarátok kiállítási ötletét/témáját nagy örömmel fogadták a településen élők. A kiállítási anyag összegyűjtésében, rendszerezésében, összeállításában, a helyiség berendezésében is ők vállalták az „oroszlánrészt”, de a helyi önkénteseket és a lakosságot is köszönet illeti aktivitásukért. A közösség fejlesztésének folyamatában, a közösségbe tartozás érzésének, az identitástudat kialakításában/megőrzésében, fontos szereppel bírtak az együtt szervezett és megvalósított tevékenységek, így a közösségi kiállítás is.

A közösségi kiállítás lehetőséget biztosított a helyi cselekvők körének szélesítésére, a múlt, a hagyományok, a tradíciók megismerésére, a közösségi identitás erősítésére.

- „A helyi identitás és kohézió erősítése Sásd térségében” projekt rövid ismertetése
- A falusi hagyományok, szokások képekben és tárgyakban – szőlőtermesztés, borkultúra, gasztronómia stb. – múltidéző beszélgetés: A mindszentgodisai szőlészet, borászat emlékeiről, egy helyi szőlősgazda, Zákány József beszélt: Tervei szerint előadásában érintette volna a hagyományos szőlőművelés, és borkészítés csínját-bínját, esetleg a magyarországi szőlőtermesztés és borkészítés történetét, de úgy döntött, hogy akit érdekel, az utána olvashat ezeknek a tudnivalóknak. Tekintettel erre, ő inkább a jelenkori Mindszentgodisát alkotó településrészek szőlő és bortermelő múltjáról beszélt, de arról is csak vázlatosan, hátha valaki kedvet kap és alaposan tanulmányozza, felkutatja, írásba foglalja azt.

A hagyományok életben tartására 2012-ben találta ki egy helyi szőlősgazda, hogy legyen borverseny, azóta minden évben megrendezésre került, és nagy népszerűségnek örvendett. Mára már nem csak a helyi gazdák, hanem a környező települések szőlősgazdái is megmérettetik boraikat.

- Az előadást követően, a résztvevők megtekintették a kiállított tárgyakat, eszközöket. Az összeállítás több szőlőművelő és borkészítő eszköz esetében (pl.: hordócsap, metszőolló) „időutazásként” bemutatta a régmúltat, a közelmúltat és a jelent.

- A kiállításra, és az azt követő közös vacsorára érkezők, maguk is elhozták boraikat, hogy „véleményezzék” barátaikkal, ismerőseikkel. A vacsorára tálalt „pincepörkölt”, pedig autentikus zárása volt a közösségi kiállítás megnyitójának.

A kiállítás ötlete, témaválasztás: Az ötletelés, tervezés, szervezés legaktívabb résztvevői a helyi szőlősgazdák voltak, egyetértettek abban, hogy az első közösségi kiállítás témája a szőlőtermelés, borkészítés tárgyait, eszközeit mutassa be. Majd megosztották elképzelésüket a település lakóival, akik támogatták az ötletet.

A cél: A helyi közösség számára releváns téma elicitálása, bemutatása, a közösség tagjainak aktív részvételével. A közösség minél szélesebb köre legyen érintett valamilyen módon pl. ötletelés, kutatás, anyaggyűjtés, összeállítás, kiállítás kivitelezése, kiállítás résztvevője.

A rendezvény programja: A megbeszélések folyamán a kiállítás megnyitójának programja kiegészült egy közös vacsorával, és azzal, hogy a helyi gazdák lehetőséget kapnak, hogy elhozták boraikat, melyet megkóstoltathatnak a jelenlévőkkel. Ebben a formában került véglegesítésre a tervezett közösségi kiállítás, illetve a megnyitó programja.

A célcsoport: Az elérni kívánt célcsoport elsősorban a mindszentgodisai emberek, illetve a célterület településeiről érkező érdeklődők.

A kiállítási anyag összefoglalása: A szőlőtermesztés és a borkészítés tárgyi, eszközei (pl.: tőtike, sajtár, rafia, pinceszolga, hordócsap, lopótök, Miskakancsó, csikóbőrös kulacs, metszőolló, kacorkés, réz permetezőkanna).

A kiállítás időtartama: A megrendezett kiállítás időszakos kiállítás, a megtekintésére nyitva álló idő egy hét volt. A kistelepülésekre jellemzően, a nem specifikus kiállító helyiségként funkcionáló közösségi terek más rendezvényeknek is otthont adnak, így azokban nem lehet állandó kiállítást berendezni.

2020. október 17.: FELSŐEGERSZEG Program:

- Polgármester köszöntője: A kiállítás témaválasztása több szempontból is „adta magát”, egyrészt, a szőlő, a bor, a szüret a falusi mindennapok szerves része, másrészt a kiállítás időpontja a szüret kezdetének a Dunántúlra jellemző (Terézia október 15.) időpontjához igazodik. A falu jelenében sajnos már ez a tradíció is kiveszőfélben van, de nagyon fontos, hogy megpróbálja azt a helyi közösség életben tartani.
A hagyományos szőlőművelési, borkészítési ismereteket azoknak kell továbbadni, akik még művelik azt. Fontos, hogy a tudás iránt érdeklődő ifjainak átadják ismereteiket, „megfertőzzék” őket a szőlőművelés, borkészítés szenvedélyével.
- „A helyi identitás és kohézió erősítése Sásd térségében” projekt aktuális állapotának ismertetése
- A szőlő, a szüret, a bor – kötetlen beszélgetés a témakörrel: A közösségi tevékenység résztvevői több, a szőlőt, a bort, a szüretet érintő területről osztották meg ismereteiket. A kötetlen beszélgetésben elhangzott: A szőlő az egyik legősibb kultúránvénvnyünk. Hat-ezer évvel ezelőtt már termesztette és a terméséből bort készített az ember. Magyarország gazdaságában és kultúrájában kiemelkedően fontos jelentősége van a szőlőtermelésnek és borászatnak. Országunk időjárási viszonyai kivételes lehetőséget biztosítanak a szőlő termesztése, és a jó minőségű borok készítése számára. Számos olyan borvidékünk van, mely nem csak hazánkban, de a nemzetközi viszonylatban is ismert. Magyarországon több, mint 65 ezer hektáron folyik a borszőlő termesztés, 223 fajtaival. A területek 70 százaléka fehérszőlő, 30 százaléka kékszőlő. Az ültetvényeken megtalálhatók a Kárpát-medencében őshonos, tipikus magyar fajták, illetve a betelepített és a világfajták egyaránt.
- Kiállítás a Közösségi Házban
- A közösségi kiállítás megnyitója záró programeleme a közös vacsora volt, melyen a fogyasztásra kínált étel autentikusan, a töltött-káposzta volt, de a megnyitóra érkező helyiek, saját készítésű pogácsával, süteménnyel tették teljessé a kínálatot.

A kiállítás ötlete, témaválasztás: Az ötletelés, tervezés, szervezés legaktívabb résztvevői a helyi „aktív mag” volt, egyetértettek abban, hogy míg az első kiállítás a települési múlt mindennapjait, a második a szőlészethez, borászathoz kapcsolódó témakört mutassa be tárgyakban, képekben. Majd megosztották elképzelésüket a település lakóival, akik támogatták az ötletet.

A cél: A helyi közösség számára érdeklődésre számot tartó releváns téma keresése, bemutatása, a közösség tagjainak aktív részvételével. A közösség minél szélesebb köre legyen érintett valamilyen módon pl. ötletelés, kutatás, anyaggyűjtés, összeállítás, kiállítás kivitelezése, kiállítás résztvevője.

Rendezvény programja: A megbeszélések folyamán a kiállítás megnyitójának programja kiegészült egy közös vacsorával. Ebben a formában került véglegesítésre a tervezett közösségi kiállítás, illetve a megnyitó programja.

Célcsoport: Az elérni kívánt célcsoport elsősorban a helyi közösség tagjai, illetve a célterület településeiről érkező polgárok.

A kiállítási anyag összefoglalása: A szőlőtermesztés és a borkészítés tárgyi, eszközei (pl.: sajtár, hordócsap, lopótök, boroskancsók, metszőolló, képek szüretéről, szüretelőkről, szőlőprés, boroshordók stb.).

A kiállítás időtartama: A megrendezett kiállítás időszakos kiállítás, a megtekintésére nyitva álló idő egy hét volt.

2020. október 23.: VARGA

Program:

- Polgármesterasszony köszöntője: A szeptemberi, októberi időszak egyik legfontosabb közösségi és gazdasági eseménye, a szüret. Ez után pedig készülhet a magyar bor. A parasztgazdaságoknak és szőlővidékeknek ez mindenképpen kiemelt esemény. A szüret évszázados hagyomány, melyhez a kemény munka mellett a finom falatok, és borok, a felvonulás, a zene és a mulatság is szorosan hozzátartozott/hozzátartozik.

A szüret a falusi/paraszti gazdaságokban kölcsönös segítséggel végzett munka volt. A kisebb szőlőkben a család ma is meghívott segítőkkel szüretel. A házigazda, a tulajdonos vendégül látja a szüretelőket étellel-itallal, a szőlőből, mustból kóstolót vihetnek haza.

A kiállítás témaválasztásához is a szüret időszaka adta az ötletet, hiszen a szőlő, a bor, a szüret a falusi mindennapok szerves része volt, napjainkban sajnos már sokkal kevesebben folytatják ezt a tradicionális tevékenységet. Tekintettel erre, nagyon fontos, hogy megpróbáljuk életben tartani a helyi közösségekben ezt a tradíciót. Fontos, hogy a hagyományos szőlőművelés, borkészítés iránt érdeklődő fiataloknak, a hozzáértők átadják a tudást, így „beoltva” őket a szőlőművelés, borkészítés szenvedélyével.

- „A helyi identitás és kohézió erősítése Sásd térségében” projekt aktuális állapotának ismertetése.
- Szüreti felvonulás – a hagyományápolás jegyében: A szüret befejezését nem csak az elmúlt időszakokban ünnepelték meg. Szüreti felvonulást és bált még ma is tartanak. A szüreti menet jellegzetes figurái voltak többek között a bíró, a bíróné, a kisbíró, a tolvaj, és a csősz is, akik veszekedésükkel szórakoztatták a közönséget. A régi szerepkörök mára már nem minden menetben jelennek meg, de a „beöltözés” napjainkban is jellemző. A vargai kiállítás megnyitójának ezen programeleme, a szüreti felvonulás szokását kívánta felidézni, életben tartani. A szervezők, a helyi adottságok figyelembe vételével tervezték, és valósították meg a szüreti felvonulást. A településen már nincs olyan gazda, aki rendelkezik lovas fogattal, illetve hintóval. A felvonulók, a bíró, a bíróné és a kisbíró vezetésével, zenés kísérettel, gyalog járták végig a település utcáit, meg-meg állva, táncba hívva, borral kínálva a helyieket.
- Közösségi kiállítás a Faluház melletti helyiségben, kötetlen beszélgetéssel, újborkóstolással: A szüreti felvonulás a közösségi kiállítás helyszínén ért véget, a résztvevők megtekintették a kiállított tárgyakat, kötetlen beszélgetés keretében osztották meg egymással a témához kapcsolódó ismereteiket. A közösségi kiállítás megnyitója nem csak a szüreti felvonulás programelem beiktatásával volt rendhagyó, de kiállító helyiség be rendezésébe is csempészték a szervezők némi „újítást”. Véleményük szerint, igazán akkor autentikus, illetve egy kicsit talán humoros is a kiállításnak helyt adó környezet, ha

egy mai borospince berendezésének „valódi” hangulatát idézi, így került többek között pl. régi szekrény, építési anyagok, létra, a kiállítási anyag közé.

- Szüreti bál a Faluházban, hangulatfelelős a „TheQuila” Zenekar: A kiállítás megnyitó programja követte a szürethez kapcsolódó szokásokat, így annak befejező akkordja a szüreti bál volt. A zenét a TheQuila Zenekar szolgáltatta. (A zenekar, a kezdetektől sok-sok változáson ment át, míg elérte jelenlegi végleges formáját. Zenei repertoárjukra a sokszínűség jellemző, amelyet az eddigi tapasztalataik, illetve a szervezők, vendégek igényei alapján alakítanak ki. A zeneszámok egytől egyig élőben szólalnak meg, a tagok zenei tudására alapozva.)

A kiállítás ötlete, témaválasztás: Az ötletelés, tervezés, szervezés legaktívabb résztvevői a helyi „aktív mag” volt, egyetértettek abban, hogy míg az első kiállítás a szőlészethez, borászathoz kapcsolódó témakört mutassa be, a témakörhöz kapcsolódó tárgyak segítségével. Majd megosztották elképzelésüket a település lakóival, akik támogatták az ötletet.

A cél: A helyi közösség számára releváns téma elicitálása, bemutatása, a közösség tagjainak aktív részvételével. A közösség minél szélesebb köre legyen érintett valamilyen módon pl. ötletelés, kutatás, anyaggyűjtés, összeállítás, kiállítás kivitelezése, kiállítás résztvevője.

Rendezvény programja: A megbeszélések folyamán a kiállítás megnyitójának programja „rendhagyó” elemekkel egészült ki. Kreatív ötletként fogalmazódott meg a szüreti felvonulás, a szüreti bál, és a kiállító helyiség nem szokványos berendezésének ötlete is. A nem szokványos elemekkel kiegészített megnyitó rendezvény ebben a formában került véglegesítésre, elfogadásra.

Az elérni kívánt célcsoport: Elsősorban a helyi közösség tagjai, illetve a célterület településeiről érkező polgárok.

A kiállítási anyag összefoglalása: A szőlőtermesztés és a borkészítés tárgyi, eszközei (pl.: sajtár, héber, boroscansó, boroshordó, prés, daráló, demizson, permetezőkanna stb.).

A kiállítás időtartama: A megrendezett kiállítás időszaki kiállítás, a megtekintésére nyitva álló idő egy hét volt.

2021. július 23.: VARGA

Program:

- Polgármesterasszony megnyitó beszéde, köszöntője: A közösségi kiállításon látható képek településünk lakója, Sípos Péter amatőr festő alkotásai. Mint látható, Péter a természet szerelemese, képei sorra-rendre annak szépségét ábrázolják és egyben azt is jól tükrözik, hogy az alkotót mennyire lenyűgözi az őt körülvevő természet. A képek mellett, a kiállítás részét képezik a településen élő asszonyok által készített hímzett terítők is, melyek a múltat idézik, azt a múltat, amikor még az asszonyok egybegyűltek és együtt kézimunkáztak, beszélgettek, osztottak meg házi/háztartási praktikákat.
Azt szokták mondani, hogy sötétség nélkül nincsenek álmok. Amit elképzelünk, arról soha nem szabad lemondani. Ezért vannak olyan csodálatos emberek a képzőművészetben és még sok más területen, a világon. Amit az emberek a kezükkel tudnak alkotni és ehhez Isten mindenkinek irányt mutat – oda kell figyelniük rá. Záró gondolatként fogadják tőlem Arany János szavait: „A képzeletben, az álmokban, a szeretetben semmi nem lehetetlen.”
- „A helyi identitás és kohézió erősítése Sásd térségében” projekt aktuális állapotának ismertetése
- Helyi fiatalok énekműsora
- Sípos Péter amatőr festő beszél alkotásairól: Tisztelt hölgyeim és uraim, kedves barátaim! Az idő szinte mindig szorít, szaladunk valami után, amit aztán vagy elérünk, vagy nem. A Jóisten alkotóműhelyében vagyunk mindannyian, azaz közelebről, a természetben. Felvetődik a gondolat, ami meggyőződéssé is vált az idők folyamán. Az ember egyféleképpen érheti el, hogy jól érezze magát a bőrében, ha a lelki egyensúlyát megtalálja! Talán az egyik legfontosabb alapszabály, ami a Miatyánkban írva van, „bocsásd meg a mi vétkeinket, miképpen mi is megbocsátunk az ellenünk vétkezőknek”. Nem mindig könnyű, de igen megszívlelendő. A második szabály: Békét kötni a természettel, ha megtesszük, nagyon meghálálja. Ha idáig jutottunk, máris közel a lelki

béke, saját tapasztalatom, működik. Eme gondolatok morzsáit, és a valóságot próbálom a vásznanak visszaadni.

- A kiállítás megtekintése
- Fogadás: A rendezvény fogadással zárult, ahol a megjelentek a kiállított képek, és kézimunkák megtekintése közben fogyaszthatták el a házigazdák által kínált falatokat, frissítőket.

A kiállítás ötlete, témaválasztás: Az ötletelést, tervezést, szervezést felvállaló team egyetértett abban, hogy a második közösségi kiállítás témája a településen élő ügyes, tehetséges emberek alkotásainak bemutatása legyen. Az önkéntes segítők megosztották az elképzelést a település lakóival, akik jó kezdeményezésnek, jó ötletnek tartották azt. A folyamat végén Sipos Péter alkotásainak kiállítására esett a választás.

A cél: A helyi közösség számára releváns téma bemutatása, a közösség tagjainak aktív részvételével. A közösség minél szélesebb köre tagja legyen érintett valamilyen módon pl. ötletelés, kutatás, anyaggyűjtés, összeállítás, kiállítás kivitelezése, kiállítás résztvevője. Sipos Péter a helyi közösség tagja, a falu lakossága által jól ismert helyi amatőr művészember.

A rendezvény programja: A megbeszélések folyamán a kiállítás megnyitójának programja kiegészült a helyi fiatalok énekműsorának ötletével, és a fogadás programelemekkel. Így került véglegesítésre a tervezett közösségi kiállítás, illetve a megnyitó programja.

A célcsoport: Az elérni kívánt célcsoport elsősorban a vargai emberek, illetve a célterület településeiről érkező érdeklődők.

A kiállítási anyag összefoglalása: Sipos Péter helyi amatőr festő alkotásai, helyi asszonyok által készített kézimunkák.

A kiállítás időtartama: A megrendezett kiállítás időszaki kiállítás, a megtekintésére nyitva álló idő egy hét volt. A kistelepülésekre jellemzően, a nem specifikus kiállító helyiségként funkcionáló közösségi terek más rendezvényeknek is otthont adnak, így azokban nem lehet állandó kiállítást berendezni. A közösségi kiállításon vendégkönyv állt a látogatók rendelkezésére. A vendégkönyvben, a látogatók közül többen is bejegyezték érzéseiket, benyomásaikat a résztvevők közül.

2021. július 24.: BARANYAJENŐ Program:

- Polgármester megnyitó beszéde, köszöntője: A képkiallítás szervezése kapcsán egy olyan meglepetés ért, ami megállított egy pillatara, ebben a rohanó világban. A kiállításra felajánlott festmények között, egy vadászjelenetet ábrázoló mű került a szemem elé. Vadászat-természet imádata amúgy is figyelmem középpontjába helyezte ezt a művet, de ezen felül megakadt a szemem a két vadász emberen. Az érzésem azt súgta valamiért én ismerem őket! Gondolataimba merülve éppen hozzám lép a kép tulajdonosa, látja tűnődésem, mosolyogva kérdi: Megismerted apósomat Ágoston Miska bácsit? A válasz: igen! Ki a másik vadász? Takács Pista bácsi, hangzik a válasz egy újabb mosoly kíséretében! Megragadtam abban a pillanatban, jóérzéssel eltelve. Nekem ebben a pillanatban ezek az emberek, akik már rég nincsenek köztünk: Hrotkó Gyula Bácsi, Ágoston Miska Bácsi, Takács Pista Bácsi újra éltek!!! Ott álltak előttem úgy, ahogy én ismertem őket! Ez a festmény jóérzéssel töltött el és megerősített abban a hitben, hogy mi emberek nem múlnak el nyomtalanul. A szép emlékek közt valaki gondolataiban újra életre kelünk! Remélem ezt a pillanatot, a mai napot Önök is elviszik haza magukkal és majdan szép emlékként előveszik, netán elmesélik az arra érdemes embereknek! Az alkotó művésznek, a mi Gyula bácsinknak állítunk emléket ezzel a kiállítással.
- „A helyi identitás és kohézió erősítése Sásd térségében” projekt aktuális állapotának ismertetése
- Hrotkó Ella emlékei, visszaemlékezése édesapjáról, a festőről: Most itt állok, és valami személyeset kellene mondanom. Mesélni édesapámról, aki fiatal korában már megtapasztalta milyen kegyetlen is tud lenni a sors. Ami legjobban kihatott az életére, az egy gyerekes csíny következménye, a gerincsérülése, de elvesztette a háború alatt hősi halált halt bátyját, és bombatámadásban elhunyt 18 éves húgát, majd el kellett hagynia otthonát, szeretett faluját, barátait. Huszonhat évesen érkezett Mágocsra, ahol elkezdte újraépíteni az életét. Dolgozott, majd családot alapított, és közben festett. Sokat, sokfélét. Mi már gyermekkorunkban megcsodáltuk, hogy hogy lesz a keretre feszített vászon egy rajz, majd hogy telik meg színekkel, amíg életre kelnek rajta a képek. Én soha nem tudtam megtanulni, hogy hogyan történik meg ez a csoda. Magdi húgomnak van hozzá affinitása, csak nem gyakorolja. Laci öcsém a kézügyességét és tehetségét inkább a fa

megmunkálásában tudja kifejezni, amit nem csak aputól, hanem két asztalos nagybácsijától is örökölhett. Teca húgom ezekkel ugyanúgy hadilábon áll, mint én, de azért természetesen a szépre mindketten érzékenyek maradtunk. Apu nagyon szorgalmas, barátságos ember volt. Minket tudatosan és következetesen terelt az élet országútján, amiért a mai napig hálás vagyok neki. Nagyon szerette az unokáit is. Ha egyetlen csokija volt, azt milliméter pontosan tudta szétosztani közöttük. Az utolsó nyarán, a gyermekeim nála nyaraltak. Köszönöm a sorsnak, így tudnak emlékezni rá. Remélem egyszer ennek a kis falunak a neve is felkerül a festőművészek térképére, hogy élt is egy festő, az édesapám!

- Hrotkó Gyula posztumusz díszpolgárrá avatása
- A kiállítás megtekintése
- Fogadás: A rendezvény fogadással zárult, ahol a megjelentek a kiállított képek megtekintése közben fogyaszthatták el a házigazdák által kínált falatokat, frissítőket.

2021. december 22.: VARGA

Program:

- Polgármesterasszony köszöntője, tájékoztatója: Tájékoztatta a jelenlévőket, hogy a kiállítás ötlete alulról jövő, helyi kezdeményezés volt. A településen élő ügyes kezű hölgyek jelezték, hogy szívesen bemutatnák a karácsonyra készített mézeskalács alkotásaikat. A kezdeményezés nyitott kapukat döngetett, a település vezetői szívesen csatlakoztak, nyújtottak segítséget az ötlet megvalósításához.
- A kiállítás megtekintése: A gyerekeket elbűvölte a mesékbe illő mézeskalács házikók sokasága, egyik-másik még világitott is. A gyerekek számára ez a mesék világát hozzá kéz-köznelbe, persze megenni csak egy-két süteményt lehetett.
- Szórakoztató műsor: A rendezvény zárásaként egy helyi amatőr zenész szórakoztatta a jelenlévőket. A közelgő karácsony jegyében Mikulás jelmezben adta elő produkcióját, a jelenlévő gyermekek nagy örömére.

A kiállítás ötlete, témaválasztás: Az ötlet az ügyes kezű, kreatív helyi hölgyektől érkezett. Alulról jövő kezdeményezésként az ötletet mindenki, aki a szervezésben és a megvalósításban érdekelt volt (pl.: településvezetők, önkéntesek) egyöntetűen támogatta.

A cél: A helyi közösség érdeklődésére számot tartó téma bemutatása, a közösség tagjainak aktív részvételével. A közösség minél szélesebb köre tagja legyen érintett valamilyen módon a közösségi találkozás megvalósításában.

A rendezvény programja: A tervezés folyamán, a helyi amatőr zenész jelezte, hogy szívesen szórakoztatná az eseményen megjelenteket.

A célcsoport: Az elérni kívánt célcsoport elsősorban a vargái emberek, illetve a célterület településeiről érkező érdeklődők.

A kiállítási anyag összefoglalása: helyi hölgyek által mézeskalácsból készített alkotások.

A kiállítás időtartama: A megrendezett kiállítás időszaki kiállítás, a megtekintésére nyitva álló idő két nap volt. Így, az alkotások készítői kérésének megfelelően, a remekművek még otthonaikat is díszíthették az ünnepek időszakában.

2022. április 19.: SZÁGY

Program:

- Polgármesteri köszöntő, tájékoztató
- Előadás: A fényképezőgépeit a kiállításon bemutató Buzás Jenő, tartalmas előadást tartott a fényképezőgép, a fénykép készítés történetéről. Részlet az előadásból: „A fényképezőgép optikai lencséből és fényvédett részből álló szerkezet. A lencsék egy zárszerkezeten keresztül képet vetítenek egy rögzítő felületre. Az analóg fényképezőgépek csak állóképek rögzítésére alkalmasak, de a digitális fényképezőgépek akár mozgóképet is tudnak rögzíteni, azaz videokameraként is funkcionálnak.

A legtöbb fényképezőgép a fény emberi szemmel érzékelhető tartományában rögzíti a képet, de egyes speciális gépek, illetve speciális filmet használó fényképezők képesek a nem látható tartományból is képet rögzíteni. A fényképezőgép elődje a camera obscura volt, amely lényegében egy elsötétített szobából vagy dobozból áll, amelybe konvex len-

csén keresztül engedtek fényt. A lencse fókuszpontjában lévő falon vagy papíron jelent meg a külvilág képe.....”

- Kiállítás megtekintése

A kiállítás ötlete, témaválasztás: A tervezést, szervezést felvállaló aktív önkéntesek jó ötletnek tartották, hogy a helyi gyűjtő fényképezőgépeit szélesebb körben megismertessék a település lakói. Így lett a második kiállítás témája a fénykép és a fényképezőgép. Az önkéntes segítők megosztották az elképzelést a település lakóival, akik jó kezdeményezésnek, jó ötletnek tartották a fényképezőgépek kiállítását.

A cél: A helyi közösség számára releváns téma elicitálása, a közösség tagjainak aktív részvételével. A közösség minél szélesebb köre legyen érintett valamilyen módon pl. ötletelés, szervezés, összeállítás, kiállítás kivitelezése, kiállítás résztvevője.

Rendezvény programja: A megbeszélések folyamán alakult ki a kiállítás megnyitójának programterve. Így került véglegesítésre a tervezett közösségi kiállítás, illetve a megnyitó programja.

Célcsoport: Az elérni kívánt célcsoport elsősorban a szággyi emberek, illetve a célterület településeiről érkezők.

A kiállítás időtartama: A megrendezett kiállítás időszaki kiállítás, a megtekintésére nyitva álló idő egy hét volt. A kistelepülésekre jellemzően, a nem specifikus kiállító helyiségként funkcionáló közösségi terek más rendezvényeknek is otthont adnak, így azokban nem lehet állandó kiállítást berendezni.

2022. május 14.: MINDSZENTGODISA

Program:

- Polgármesterasszony megnyitó beszéde, köszöntője: Magyarországon tizenhárom, törvényben elismert, nemzetiség él, ezek között 2012. január 1-je előtt 12 *nemzeti kisebbség*, illetve egy *etnikai kisebbség* (a cigányság) volt, ezután *a nemzetiségek jogairól szóló 2011. évi CLXXIX. törvény* hatályba lépése miatt megszűnik a nemzeti, illetve az etnikai kisebbség fogalma, helyükbe egységesen a *nemzetiség* kifejezés lépett. Nemze-

tiségnek nevezünk minden olyan – Magyarország területén legalább egy évszázada honos – népcsoportot, amely az állam lakossága körében számszerű kisebbségben van, a lakosság többi részétől saját nyelve, kultúrája és hagyományai különbözteti meg. Magyarországon a XIX. század óta vált fontos témává a nemzetiségek helyzete, jogai és lehetőségei. Az államhatalom hol a nemzetiségek asszimilációját, esetenként kitelepítést tűzte ki célul, hol pedig a nemzetiségek megmaradásának erősítését. Ilyen változó politikai környezetben, vagy a romák esetében akár az alacsony társadalmi presztízs megítélése okán nagyon nehéz meghatározni a nemzetiségek számát, hiszen ez mindig önbevalláson alapszik. Mindszentgodisa településen a 2011-es népszámlálás során a lakosok 14,6% cigánynak, 6,2% németnek mondta magát, valójában ezek a számok ennél magasabbak lehetnek. Ezért fontos - egy olyan településen, ahol különböző nemzetiségek élnek együtt - a hagyományok, szokások megismerése, mert ezek segíthetnek megérteni a másik ember belső lelki világát, a különböző nemzetiségekre jellemző érték- és normarendszert és segít abban, hogy a másiktól előítéletektől, sztereotípiáktól mentes képet alkossunk

- „A helyi identitás és kohézió erősítése Sásd térségében” projekt aktualitásai - tájékoztató
- Bartók Zoltánné, a Napforduló Egyesület elnöke előadása - a roma hagyományok, kultúra, művészet: Néhány mondat a Napforduló Egyesületről: 2003 óta működik az egyesület Alsószentmártonban. Az Egyesület missziója a mélyszegénységben élő, a társadalom periferiára került családok felzárkóztatása, életkörülményeik javítása, esélyteremtés az oktatás, nevelés, foglalkoztatás és az egészségügy terén. A célcsoportjuk a hátrányos helyzetű munkanélküli roma és nem roma emberek és családjaik. Ezen felül az Egyesület céljai között első helyen szerepel a cigányság kulturális örökségének feltárása és annak bemutatása a tágabb környezetnek. A cigányok nagyszámú megjelenése hazánkban a 15. század elejére tehető. A 16 - 17. században az ún. menlevelek tették lehetővé, hogy a cigányság mintegy külön történelmet élhetett a magyaron belül. Mozgásukat nem akadályozták, nem erőltették a beilleszkedésüket, identitásukat szabadon élhették meg. Életről való gondolkodásuk, közösségi szokásaik akadálytalanul hagyományozódhatott tovább a fiatalabb nemzedékre. A 17 - 18. században bizonyos csoport-

jaik letelepedtek, de szokásaikat, hagyományait részben megtartották. A magyarországi romáknak nyelvi és történelmi szempontból, valamint önmaguk meghatározása szerint hat nagy csoportja különböztethető meg. A hat csoport közül három, a magyar-cigányok, az oláh-cigányok és a beások nagyobb létszámban élnek Magyarországon, míg három kisebb csoport, a kárpáti cigányok, a szintók és a román cigányok csupán néhány száz, illetve egy-két ezer tagot számlálnak. Baranya, Somogy és Tolna területén főként a beás cigányok élnek.

- Ráczné Kalányos Gyöngyi roma származású festőművész Komlón született és már óvodás, általános iskolás korában elkezdett rajzolni, festeni. 7. osztályos volt, amikor Pásztor Ágnes filmrendezővel együtt elkészítették *A hét ikerszavas kígyó* című animációs filmet, amely még a Cannes-i filmfesztiválon is szerepelt.

1980-as évek vége felé kezdődött a termékeny alkotói korszaka, amikor is számtalan kiállítás résztvevője lesz. Képeit azóta is számtalan városban - itthon és külföldön egyaránt - bemutatják.

Ihletet saját és sorstársai életéből merít, az istenhit, az anyaság, a cigányság életmódja, hagyományai foglalkoztatják

Több elismerést, díjat is kapott:

2016: Emlék Lap: A Baranya Megyei Cigányságért Díj, /Baranya Megyei Cigány Nemzetiségi Önkormányzat; Csonka Ferenc Díj: Pécs Megyei Jogú Város Önkormányzatának Közgyűlése nevében

2018: Művészeti Életpálya Elismerés: Emberi Erőforrások Minisztériuma

2020: Magyar Ezüst Érdemkereszt: a magyar cigányság identitásának, valamint keresztény hitének megőrzését szolgáló művészi munkája elismerésként, Magyarország Köztársasági Elnöke

A művésznő mottója: **„Aki a munkáimat látja, az láthatja az érzéseimet, a gondolataimat!”**

A roma nemzetiség bemutatkozását a német nemzetiségé követte. Nagy Bernadett polgármesterasszony beszélt a németiség történetéről, tekintettel arra, hogy jómaga is a sváb (német) származású: A hazai németiség Németország középső és déli területéről, többségük Bajorországból, Schwaben és Württemberg tartományokból érkezett Magyarországra. Különböző szakaszokban és népmozgalmi hullámokban települtek be, így

arcukat kialakulásában is különböző tényezők, illetve körülmények játszottak meghatározó szerepet. A svábok túlnyomó többsége a 17-18 században, a török hatalom letörését követő telepítések során lelt új hazát Magyarországon, hogy a török hódoltság és háborúk idején elpusztult magyar lakosságot pótolják.

1689-1740 között német parasztok a Dunántúl megyéibe (Esztergom, Pest, Fejér, Veszprém, Komárom, Győr), az Alföldre (Szabolcs, Békés) és az Északi-középhegység peremvidékeire (Hont, Heves, Zemplén), de szóróványosan már a Bácskába és a Bánságba érkeztek.

A telepítések második szakasza Mária Terézia korára esik. A sorsukkal elégedetlen paraszti tömegek (Elzász-Lotharingiából, Badenből, Luxemburgból és a pfalzi tartományból) szinte kizárólagosan a déli határvidéken állapodtak meg.

A harmadik szakaszt II. József 1782. évi pátense vezette be. Ennek nyomán főleg Pfalzból, a Saar-vidékről, Frankfurt és Mainz körzetéből, Hessenből és Württembergből jöttek telepesek, zömmel ismét csak a déli kamarabirtokokra, kisebb számban máshová is, így Pest, Esztergom, Vas, Tolna, Somogy megyébe.

1910-ben a 19 milliós Magyarországnak mintegy 10 %-a volt német nemzetiségű. Ezen belül több mint egymillió paraszt, csaknem negyedmillió kézműves, ipari munkás és bányász és nagyjából 7 ezer német értelmiségi élt Magyarországon.

A természetes és az erőszakos asszimiláció nyomán azonban idővel a német kisebbség száma megfogyatkozott. Az asszimiláció leginkább a városokat érintette, de jellemző volt ez a sváb parasztgazdaságokra is; a középosztályhoz tartozni akaró németek gyorsan elmagyarosodtak. A svábság háromnegyed része a római katolikus felekezethez tartozott, amely szintén a magyarosodást patronálta.

Valamennyien tudjuk, hogy a II. világháború után több tízezer svábot hurcoltak marha vagonokban kényszermunkára a Szovjetunió munkatáborába és 1946 januárjában megindult a magyarországi németek tömeges kitelepítése Németországba.....

- A polgármester asszony ismertetőjét követően a jelenlévők megtekinthették a kiállított tárgyakat, eszközöket, s lehetőségük volt arra is, hogy a festőnővel személyes beszélgetést folytassanak. Az összeállítás bepillantást engedett a roma és német (sváb) nemzetiségek múltjába és jelenébe is.

- Fogadás: A kiállítás megnyitójának zárásaként a látogatókat fogadáson látták vendégül a szervezők, ahol édes és sós aprósüteményeket és frissítőket fogyaszthattak.

A kiállítás ötlete, témaválasztás: Az ötletelés, tervezés, szervezés legaktívabb résztvevői a helyi nemzetiségek képviselői voltak. Úgy vélték, hogy a településen élő nemzetiségek bemutatkozása megfelelő témája lehet a második közösségi kiállításnak. Majd megosztották elképzelésüket a település lakóival, akik támogatták a javaslatot.

A cél: A helyi közösség számára olyan téma bemutatása, mely sokakat érdekel, a közösség tagjainak aktív részvételével. A közösség minél szélesebb köre legyen érintett a megvalósításban.

Rendezvény programja: A megbeszélések folyamán a kiállítás megnyitójának programja kiegészült azzal, hogy mutakozzon be a kiállításon egy ma élő roma festő is, és a megnyitó zárásaként a jelenlévőket vendégeljék meg. Ebben a formában került véglegesítésre a tervezett közösségi kiállítás, illetve a megnyitó programja.

Célcsoport: Az elérni kívánt célcsoport elsősorban a Mindszentgodisai emberek, az érintett nemzetiségek tagjai, illetve a célterület településeiről érkező érdeklődők.

A kiállítási anyag összefoglalása: A roma és német nemzetiségek mindennapi életét bemutató eszközök (pl.: asztal, szék, evőeszközök, terítő stb.), ruházat (fényképen és természetben), a roma mindennapokat bemutató festmények.

A kiállítás időtartama: A megrendezett kiállítás időszaki kiállítás, a megtekintésére nyitva álló idő tíz nap volt. A kiállítás megnyitójának résztvevői közül néhányan bejegyzést tettek a vendégkönyvbe, és élő szóban is biztosították a szervezőket tetszésükről.

2022. július 16.: GÖDRE Program:

- Polgármester megnyitó beszéde, köszöntője: A mai közösségi kiállítás hívószava a hobbi, a gyűjtés, az alkotás. Kétségtelen, hogy mindannyian változatos életet szeretnénk élni. Ennek egy hozzánk illő szabadidős tevékenység, azaz hobbi tökéletes része lehet, hiszen ezáltal csökkenthető a mindennapi stressz-szint. Hobbija az embernek érdeklődés és örömszerzés miatt van, nem anyagi eredményekért. Hobbi például különböző tárgyak gyűjtése, a barkácsolás, a sport és a művelődés is. Az elmélyülten végzett hobbitevékenységnek kapcsán, valaki alapos ismeretekre, jártasságra és készségre, tudásra és tapasztalatra tesz szert egy vagy több területen. A cél mégsem az előbbi, hanem az önmegvalósítás, vágyak kiélése, a személyes célok megvalósítása.
- „A helyi identitás és kohézió erősítése Sásd térségében” projekt - tájékoztató
- A polgármesteri köszöntő és a szakmai vezető tájékoztatását követően a jelenlévők megtekinthették a kiállítást, és lehetőségük volt arra is, hogy a kiállítókkal személyes beszélgetést folytassanak. Az összeállítás bepillantást engedett különböző hobbitevékenységbe és gyűjteménybe. A megnyitót, a Képviselő-testület tagja, Hortobágyi Mónika és a település Házigazdájá, Hortobágyi Csaba által digitálisan összegyűjtött, mind egy négyszáz régi fotó folyamatos vetítése is színesítette. A kiállítás résztvevői nagy lelkesedéssel azonosították be a fényképeken szereplő személyeket, hozzátartozókat, saját magukat, és számos történet is eszükbe jutott a képek kapcsán, melyeken szívből derültek.
- Vendéglátás

A kiállítás ötlete, témaválasztás: Az ötletelés, tervezés, szervezés legaktívabb résztvevői a hobbijukat, gyűjteményüket bemutatni kívánók voltak. Úgy vélték, hogy a településen élő emberek hobbi- illetve gyűjtőtevékenységének bemutatása megfelelő témája lehet a második közösségi kiállításnak. Majd megosztották elképzelésüket a település lakóival, akik támogatták a javaslatot.

A cél: A helyi közösség számára releváns téma keresése a közösség tagjainak aktív részvételével. A közösség minél szélesebb köre legyen érintett valamilyen módon pl. ötletelés, kutatás, anyaggyűjtés, összeállítás, kiállítás kivitelezése, kiállítás résztvevője.

Rendezvény programja: A megbeszélések folyamán a kiállítás megnyitójának programja kiegészült a vendéglátás programelemmel. Ebben a formában került véglegesítésre a tervezett közösségi kiállítás, illetve a megnyitó programja.

Célcsoport: Az elérni kívánt célcsoport elsősorban a gödrei emberek, illetve a célterület településeiről érkező érdeklődők.

A kiállítási anyag összefoglalása: A hobbiakat és gyűjteményeket bemutató tárgyak, pl.: autómodellek, hímzések, szalvéták, fényképek, harisnyavirágok, gobelinek, rajzok, festmények, érmék, foltvarrott tárgyak, régi térképek, könyvek, iratok.

A kiállítás időtartama: A megrendezett kiállítás időszaki kiállítás, a megtekintésére nyitva álló egy hét volt. A kiállítás megnyitójának résztvevői közül néhányan bejegyzést tettek a vendégkönyvbe, és élő szóban is biztosították a szervezőket tetszésükről.

5.2.2. TAPASZTALATOK

A résztvevők megszólítása/összehívása tradicionális eszközökkel, meghívóval és személyes megszólítással történt.

A napjainkban jellemző elzárkózás, bezárkózás, elszigetelődés miatt, melyben hangsúlyos szerepet játszott a hosszantartó világjárvány, a település összlakosságának arányában, viszonylag kevesen jöttek el a kiállítások megnyitására.

A résztvevőket jelenléti ív aláírására kértük.

Eredmények:

- A helyi cselekvők köre erősödött.
- Aktivizálódott, és helyi cselekvésre jobban képessé vált a lakosság egy része.
- Erősödött a közösségi identitás az aktivizálódott lakosság körében.
- A fejlődött az együttműködés a közjőért.
- Erősödött az identitástudat.

3.3. TANULÓKÖR

A Projekt Megalapozó Dokumentumának 2.5.3. b. pontja szerint: „*Tanulókörök szervezése abból a célból, hogy a lehető legegyszerűbb módon tárjuk fel, rendszerezzük, és adjuk egymásnak azt a tudást, tapasztalatot, hozzáértést, amelyet önszerveződő formában, informális tanulási módszerrel átadhatóak egymásnak a helyi közösségekben. Helyi ismeretek, egyéni tudás, illetve generációk közötti tudásátadás, esetleg modern tudás átadása és nyilvánosságra hozása a célunk. Ezen önképző körök munkája a tagok tapasztalatára épül. Céljuk, hogy egymástól tanuljanak egy vagy több választott témakörben. A tanulókörök 0-99 éves korig működhetnek, pl.: baba-mama klub, jogaklub, patchwork, főzősarok, infotechnológia, fotó, barkács, stb. A tanulókörök a hat településen összesen tizennyolc alkalommal kerülnek megrendezésre....*”

Közösségfejlesztés módszertani útmutatója alapján, a tanulókör: „*A tanulókör olyan önszerveződő kiscsoport, ahol a résztvevők egyeztetett rendszerességgel összejönnek, hogy az általuk meghatározott terv szerint tanuljanak, vitázzanak adott témáról, vagy kulturális tevékenységet végezzenek. Az önképző körök munkája a tagok tapasztalatára épül, céljuk, hogy egymástól tanuljanak, együtt gondolkodjanak az általuk választott témakörben.*

A tevékenység célja:

- *A társadalmi tapasztalat és tudás kommunikációja,*
- *A társadalmi tudatosság, aktivitás fejlesztése,*
- *Elköteleződés a közösségi-társadalmi cselekvések mellett,*
- *Fejlődjön a helyi demokrácia a demokratikus képességek begyakorlása által: kommunikációs készség fejlesztése, egymásra figyelés, udvariasság, kölcsönösség, egymás munkájának elismerése, tisztelet stb.*

A tanulókörben a munkát demokratikus értékek jellemzik, a tanulókör lényegében egy demokratikus kiscsoportos párbeszéd. A tanulóköri munka végén a résztvevők összefoglalják, hogy mit tanultak egymástól.

Eredmények, várható kimenet:

- *Kevés fejlesztői rásegítés, nagy közösségi hozzájárulás,*

- *Aktív részvétel és önnevelés, mely kihat a közügyekben való cselekvő állampolgári részvételre is,*
- *Motivációk épülnek további tapasztalatcserére, közösségi tanulásra, közösségi cselekvésre.”*

Tanulókörök a Projekt megvalósítás során:

Sorszám	Dátum	Település	Rendezvény típusa
1.	2018. november 12.	Mindszentgodisa	Tanulókör
2.	2021. december 17.	Varga	Tanulókör
3.	2019. április 17.	Gödre	Tanulókör
4.	2019. december 5.	Gödre	Tanulókör
5.	2020. szeptember 12.	Gödre	Tanulókör
6.	2020. október 30.	Felsőegerszeg	Tanulókör
7.	2020. október 30.	Varga	Tanulókör
8.	2021. június 12.	Felsőegerszeg	Tanulókör
9.	2021. július 23.	Varga	Tanulókör
10.	2021. október 29.	Baranyajenő	Tanulókör
11.	2021. november 6.	Gödre	Tanulókör
12.	2021. november 26.	Baranyajenő	Tanulókör
13.	2021. november 27.	Felsőegerszeg	Tanulókör
14.	2021. november 27.	Szágy	Tanulókör
15.	2021. december 12.	Mindszentgodisa	Tanulókör
16.	2022. március 19.	Mindszentgodisa	Tanulókör
17.	2022. április 13.	Baranyajenő	Tanulókör
18.	2022. április 15.	Mindszentgodisa	Tanulókör
19.	2022. április 15.	Szágy	Tanulókör
20.	2022. július 16.	Szágy	Tanulókör
21.	2022. július 19.	Gödre	Tanulókör

A helyi cselekvési terv szerint, a tanulókör a tagok tapasztalatára épülő önképző tevékenység, helyi ismeretek, egyéni tudás, generációk közötti tudásátadás - egymástól tanulás.

A tanulókörben a munkát demokratikus értékek jellemzik, a tanulókör lényegében egy demokratikus kiscsoportos párbeszéd.

A közösségfejlesztés folyamata is egy tanulási folyamat, melynek elsődleges mozgatórugója az, hogy megtanul közösen cselekedni az egyén és a közösség. A közösen végzett tevékenység számos normát tanít, így többek között a megszólításra, viselkedésre, bemutatkozásra, együttműködésre, közös célmeghatározásra és cselekvésre vonatkozó követendő szabályokat. A fejlődő készségekkel, képességekkel megtapasztalták állampolgári mozgásterüket, és megtanulták a társadalomban és a közösségben betöltött szerepüket.

Együttműködő, önmagát fejleszteni képes helyi közösség nem alakulhat ki szervezetlenül. A szervezetlenség izolál, megoszt és kiszolgáltat. A szervezetség összeköt, elkötelez, lehetővé teszi a közös tervezést, szervezést és cselekvést, és az érdekek közös érvényesítését. A közösségfejlesztők feladata volt, hogy „katalizátor”-ként elindítsák ezt a folyamatot, így segítve a helyi közösség önálló cselekvési képességét, kilépését a passzivitás csapdjából.

Az olyan alkalmak megteremtése, melyek képesek „megmozdítani” az elszigetelődő embereket nehéz küldetés. A helyi sajátosságok, adottságok ismeretében kellett mérlegelni azt, hogy mely módszer/módszerek lesz(nek) alkalmasak, hatékonyak a cselekvők körének kialakítására.

A célterület településeinek helyzetelemzése ismeretében a tanulókörök jó alkalmaknak ígérkeztek a helyi közösségek aktivizálására, fejlesztésére. A folyamat célja egyrészt a tudás átadása, másrészt hosszabb távon a közösségek kommunikációjának, társadalmi tudásának, aktivitásának fejlesztése volt.

A tanulókörök a gyermekek, a szülők, a nagyszülők, az óvodapedagógusok, tanítók, tanárok, önkéntes segítők, tehát a helyi közösség önszerveződő, kiscsoportos foglalkozása volt. A tanulókörökön megvalósulhatott a kulturális ismeretek bővítése, illetve irányított és koordinált képző és fejlesztő tevékenységeket végezhettek a résztvevők. A tevékenység célja többek között a helyi társadalom (hasznos) tudásának, tapasztalatainak és hagyományainak átadása volt. A helyi tapasztalat és tudás „kézzelfoghatóvá tett” kommunikációja alapját képezte a helyi identitástudat, tudatosság, elköteleződés, aktivitás fejlődésének/fejlesztésének. Így a programok

szerves részei voltak a közösségfejlesztés folyamatának, és egyben eleget tettek a „Közösségfejlesztési módszertani útmutató” 3.2.2.4. pontja szerinti előírásoknak is.

Barkács - kreatív foglalkozások – tizenegy alkalom (Baranyajenő, Felsőegerszeg, Gödre, Mindszentgodisa, Varga, Szágy):

- a) Ünnepi – húsvét, mikulás, karácsony, családi alkalmak stb. – hagyományok.
- b) Lakberendezési kiegészítők készítése.

Előadás:

- Az ünnephez kapcsolódó vallási, népi hagyományok és eredetük bemutatása
- A helyi szokásrendszerekhez való kapcsolódás bemutatása
- Néprajzi alapismeretek. A jellegzetes helyi motívumok és színvilág.
- Anyagismeret. A foglalkozás során használatos anyagok alkalmazásának ismertetése.
- A természet kincsei. Természetes anyagok megmunkálása. Szükséges eszközök. Festőnövények.
- Az ünnepnapok és a kézművesség kapcsolata.

Gyakorlat:

- A rendelkezésre álló anyagok és eszközök felhasználásával, a helyi hagyományok művelőinek közreműködésével egyéni és csoport alkotások létrehozása.
- A csoport tagjai által kiválasztott technikák elsajátítása: pl.: gyöngyfűzés, gyöngyszövésvés, batikolás, papírhajtogatás, szalmadíszek, tobozdíszek, papírcsík díszek, folttechnikával készült díszek, tojásfestés, tojásdíszítő technikák.

A tanulókörök eredménye volt, hogy a résztvevők jártasságot szereztek a különböző díszek készítésében, díszítési technikákban és képesek lettek ezek megfelelő színvonalú gyakorlati alkalmazására. Megismerték a helyi hagyományok eredetét, az egyházi és családi ünnepekhez való kapcsolódást. A tevékenységben mindenki egyenlőként, aktívan vett részt, a résztvevők mindenben közösen határoztak, a párbeszéd során erősödött annak legfontosabb eleme, egymás tiszteletteljes, aktív meghallgatása. A kör közös munkájának egyik legfontosabb eredménye volt, a különféle álláspontokban rejlő közös vonások közös alapként való elfogadása. A tudás, tapasztalat, hozzáértés átadása önszerveződő formában, informális tanulási módszerrel.

Helyi/hely specifikus/helyi nemzetiségi ételek – főzőfoglalkozások – négy alkalom (Felsőegerszeg, Gödre, Mindszentgodisa, Varga):

Előadás:

- Mindennapi étkezési szokások, ételfajták és azok történeti háttere.
- Az élelmiszerek rendszerezése és szerepe a táplálkozásban. Korszerű, egészséges táplálkozás.
- Konyhai eszközök a múlt háztartásában és napjainkban.

Gyakorlat:

- Az étel-alapanyagok tisztítása, előkészítése.
- Az étel receptúra szerinti elkészítése.

A tanulókörök eredménye volt, a közösen megszerzett tudás, a tapasztalatok megosztása, azok hétköznapi életben való alkalmazása, a gyakorlatban való jártasság megszerzése, az alkotó képesség fejlesztése – tevékenykedés. Legfontosabb eredménye, hogy segítette a résztvevőket a „közösségi” környezetbe való beilleszkedésben, a kölcsönös odafigyelésben, az alkalmazkodásban, az együttműködésben a csoportos tevékenység során.

Tökfaragás – három alkalom (Baranyajenő, Felsőegerszeg, Varga):

Felkészítés:

- Tökfaragás eredete, a magyarországi hagyományok.
- Tervezés, eszközök

Gyakorlat:

- Tökfaragás különböző minták alapján

A tanulókörök eredménye volt, hogy a résztvevők jártasságot szereztek a tökfaragás területén. A tevékenységben mindenki egyenlőként, aktívan vett részt, a résztvevők mindenben közösen határoztak, a párbeszéd során erősödött annak legfontosabb eleme, egymás tiszteletteljes, aktív meghallgatása. A gyerekeket külön segítették a felnőttek. A kör közös munkájának egyik legfontosabb eredménye a különféle álláspontokban rejlő közös vonások közös alapként való elfogadása. A tudás, tapasztalat, hozzáértés átadása önszerveződő formában, informális tanulási módszerrel.

Kertészet – növényültetés – egy alkalom (Gödre):

Előadás:

- Alapvető ismeretek
- Ültetés menete, munka összehangolása
- Gondozási ismeretek

Gyakorlat:

- Terep-előkészítés
- Ültetés közösen, csoportdinamika
- Gondozás megkezdése

A tanulókör eredménye volt a közösen megszerzett tudás, a tapasztalatok megosztása, azok hétköznapi életben való alkalmazása, a gyakorlatban való jártasság megszerzése. Közvetett haszna a falukép minőségi emelése. A közösen létrehozott érték megbecsülése, ezáltal a helyi identitás erősítése. A csoportmunkában való dolgozáson keresztül a község életében való részvétel, bevonás erősödése, a helyi közösségen belül a kapcsolatok erősödése.

Karbantartó klub – két alkalom (Gödre, Szágy):

Előadás:

- Karbantartási alapismeretek
- Karbantartási eszközök használata.

Gyakorlat:

- A csoport tagjai által kiválasztott karbantartási, állagmegóvási tevékenységek elvégzése, pl. szerelés, festés-mázolás stb.

A tanulókörök eredménye volt, hogy a résztvevők jártasságot szereztek az egyes karbantartási, állagmegóvási tevékenységek esetében. A tevékenységben mindenki egyenlőként, aktívan vett részt, a résztvevők mindenben közösen határoztak. Legfontosabb eredménye, hogy segítette a résztvevőket a „községi” környezetbe való beilleszkedésben, a kölcsönös odafigyelésben, az alkalmazkodásban, az együttműködésben a csoportos tevékenység során.

5.3.1. TAPASZTALATOK

A tanulókörök meghatározása a Helyi Cselekvési Tervben megtörtént. A dokumentum tartalmazta, hogy a konzorciumot alkotó településeken összesen 18 tanulókör foglalkozás valósuljon meg választott témakörökben. A rendezvénynaptár tartalmazta az ütemezésüket. A tanulókörök megtervezésekor adaptálásra kerültek az Útmutató 3.2.2.4. pontjában foglaltak azzal, hogy a Helyi Cselekvési Terv és a rendezvénynaptár tekinthető a tanulókörök megtervezésének és ütemezésének alapidokumentumának. A helyi javaslatok, igények adták meg azt a tematikai keretet, amelyben közösségfejlesztési tevékenység a tanulókörben megvalósult. Ezeket a településeken közreműködő érintettek segítették. A tanulókörök lebonyolítása a szakmai vezető feladata volt, amelyet megosztott a helyi témavezetővel, illetve témavezetőkkel. A 8-10 fő aktív részvétele a tanulókörök szervezésében a helyi motiváció tekintetében gyakorlatilag nem volt megvalósítható. A projektben megvalósult tevékenységek dokumentációja, így a tanulókörök dokumentációja a projekt megvalósítása során a szakmai vezető kezelésében volt. A szakmai beszámoló képezte a tanulókörök jegyzőkönyvét.

A tanulókörök megszervezése és lebonyolítása tovább szélesítette a jövőben megvalósítandó rendezvényekre /programokra s vonatkozó tapasztalatokat.

A résztvevők megszólítása/összehívása tradicionális eszközökkel történt, meghívókkal, plakátokkal. A meghívók, plakátok segítségével a település valamennyi lakója értesült az eseményről, az időjárási viszonyok kedvezőtlenége egyes esetekben befolyásolta a résztvevők számát, így előfordult, hogy a megjelentek száma elmaradt a várttól. Konzekvenciaként levonható volt, hogy a rendezvények/programok/események sikerességét egyes esetekben vis maior események számottevően befolyásolhatják.

A programok megszervezésében és lebonyolításában, a képviselő-testületek tagjai és önkéntes segítők is tevékeny szerepet vállaltak.

A különböző technikákkal készült díszek készítésében, a „gyártási” technikában jártas segítette a többi résztvevőt. A megjelentek kellemes, baráti légkörű programokon vehettek részt, melyek erősítették bennük a közösség iránti elköteleződés érzését.

A Projekt keretében megvalósított tanulóköri program a Helyi Cselekvési Tervben meghatározott megvalósítandó tevékenység volt, a helyzetelemzésben feltárt probléma (a helyben elérhető informális tanulási lehetőség hiánypótló lehet az adott települések közlekedési nehézségei miatt) megoldását szolgálta.

A program szervezésében és a lebonyolításban résztvevő, elkötelezett emberek voltak a Projekttel elérni kívánt célok megvalósulásának biztosítékai.

A tanulóköri program sikeresen szolgálta a Projektben megfogalmazott célok megvalósulását.

5.4. LAKOSSÁGI RÉSZVÉTELI FÓRUMOK

A Projekt Megalapozó Dokumentumának 2.5.3. d. pontja szerint: *„A Helyi Cselekvési terv elkészültét követően összesen 9 db részvételi fórumot tartunk; az első évben négy, a második és harmadik évben kettő, a negyedik évben egy alkalommal.*

A részvételi fórumok keretében a közösségfejlesztési folyamat eredményeit értékelik a résztvevők, az érzékelt hatásokat elemzik és a Helyi Cselekvési Tervet aktualizálják, közösségi bizottságok keretén belül. Ezek demokratikus elven működő önszerveződő csoportok, melyek célja a helyi esélyegyenlőségi programok, közművelődési rendeletek, és egyéb stratégiai dokumentumok áttekintése. A fórumokat a szakmai vezető moderálja, aki a 6 település mindegyikére kiutazik és a döntési folyamatot támogatja. Eredményeképpen a közösség tagjai felelősséget vállalnak a közösséget érintő ügyekért, érdekeiket érvényre juttathatják.”

Közösségfejlesztés módszertani útmutatója alapján, a részvételi fórumok: *„Egy konkrét célra szerveződött, a közösség tagjainak részvételével megvalósuló olyan nyilvános találkozók, melyeken a helyi közösséget foglalkoztató kérdéseket, problémákat járják körbe, abból a célból, hogy közösségi válaszok szülessenek az adott problémára. Lehet kiscsoportos, strukturált beszélgetés, melynek célja a közös gondolkodás (pl. párbeszédkörök, szomszédsági tanácsok, ke-*

rekasztal beszélgetések), vagy a tágabb közösséget megszólító találkozó is (pl. lakossági fórumok), melyek célja az információk bevitele a közösségbe, vagy új cselekvő tagok bevonása, vagy egy civil szervezet, esetleg szociális szövetkezet létrehozása.”

A tevékenység célja:

- A helyi társadalmat érintő kérdések megvitatása,
- a döntésekben való részvétel lehetőségének biztosítása,
- a lakosság részvételével történő problémafeltárás,
- elemzés és tervezés folyamatában az állampolgári attitűd fejlesztése, hogy a tagok átéljék: ez az én településem, közöm van hozzá, hatással lehetek, alakíthatom a körülöttem levő világot

Projekt során megrendezésre került lakossági részvételi fórumok:

Sor-szám	Dátum	Település	Tevékenység
1.	2018. július 17.	Gödre	Lakossági részvételi fórum
2.	2018. augusztus 18.	Baranyajenő	Lakossági részvételi fórum
3.	2019. január 25.	Varga	Lakossági részvételi fórum
4.	2019. április 12.	Felsőegerszeg	Lakossági részvételi fórum
5.	2019. november 15.	Mindszentgodisa	Lakossági részvételi fórum
6.	2019. december 10.	Szágy	Lakossági részvételi fórum
7.	2021. október 19.	Varga	Lakossági részvételi fórum
8.	2021. november 24.	Gödre	Lakossági részvételi fórum
9.	2022. július 21.	Mindszentgodisa	Lakossági részvételi fórum

A TOP-5.3.1-16 felhívás 3.4.1.1. pontja szerint a helyi cselekvési terv elkészültét követően kötelező részvételi fórumok működtetése. Az első évben legalább négy, a második és harmadik évben kettő-kettő, a negyedik évben egy alkalommal.

A részvételi fórumok a vonatkozó elvárásoknak/előírásoknak megfelelően, kellő számban megvalósultak. A COVID19 világjárvány miatt életbe lépő, a rendezvényszervezésre vonatkozó jogszabályi korlátozások miatt, azonban, nem minden esetben az előírt időintervallumban kerültek megtartásra.

A projekt keretében megtartott lakossági részvételi fórumok bizonyították, hogy a Helyi Cselekvési Tervben meghatározott, megvalósítandó tevékenységek, a helyzetelemzésben feltárt problémák megoldását szolgálták.

A fórumok elkötelezett, aktív résztvevői a bizonyítékai a csoportérdek megjelenésének, a részvételi demokrácia, a kooperációs képesség és hajlandóság, az elköteleződés erősödésén.

A tapasztalatok bizakodással töltik el a Projekt megvalósítóit, reményeink szerint, a lakossági részvételi fórumoknak hosszú távú hatást is generáltak, és a települések lakói aktívabb szereplői lesznek a helyi közösségeknek.

5.5. TANULMÁNYÚT

A közösségfejlesztés minőségét javítja egy – egy tanulmányút megvalósítása. A tevékenység célja új együttműködések kialakítása, a meglévők fejlesztése, a közös gondolkodás megteremtése és jó gyakorlatok megismerése. Célcsoport a közösségfejlesztési folyamatban érintett lakosok, szakemberek, és a települések vezető tisztségviselői.

Projekt során megvalósított tanulmányút:

Dátum	Helyszín	Tevékenység
2022. július 16.	Ballószög	Tanulmányút

2022. július 16. napján a Bács-Kiskun megyében, Kecskeméttől tíz kilométerre, délnyugatra, a Kiskunsági-homokhátságon található Ballószög nagyközségbe látogatott a „Helyi identitás és kohézió erősítése Sásd térségében” elnevezésű Projektben résztvevő hat települést (Baranya-jenő, Felsőegerszeg, Gödre, Mindszentgodisa, Szágy, Varga) képviselő húsz fős csoport. A látogatás célja, „Ballószög az élhető falu” helyi közösségfejlesztése, az identitástudat erősítése érdekében megvalósított jó gyakorlatainak megismerése. A tanulmányút résztvevői a TOP-5.3.1-16-BA2-20217-00002 azonosítószámú pályázat megvalósításában aktívan közreműködő civilek, települési vezetők (polgármester, képviselő), közösség szervezők, önkéntes segítők köréből kerültek ki.

A program első állomása a Ballószögi Faluház volt. Az érkezőket fogadó falusi vendégasztalon terítékre került több helyi íz, így például füstölt termékek, sajtok, kenyérlángos.

A Faluház aulájában kiállítással fogadták a csoportot a vendéglátók, a Ballószögi Öltögetők, a Csipkeverő szakkör munkáiból és Zrínyi Istvánné mézeskalácsaiból. Gróf Zoltánné (csipkeverő) és Zrínyiné Erzsike kézműves bemutatót is tartott, s ki is lehetett mellettük próbálni a mesterségeket. A Hagyományörző Népdalkör egy kalocsai csokorral üdvözölte a baranyai közösségi élet szervezőit.

Ezt követően Somogyi Lajos polgármester, a települést bemutató előadása következett. A polgármester a település szlogenjével fémjelezte előadását: **„Ballószög az élhető falu!”**

Az ismertetőben tájékoztatást kaptak a jelenlévők a település történelméről, a intézményeiről, gazdaságáról, a turizmus és vendéglátás helyzetéről, a legaktívabb civil szervezetekről, a rendezvényekről, a közösségi és részvételi alapelvekről a ballószögi tapasztalatok szerint, és a még javítandó/javítható teendőkről.

Nagy Gabriella művelődésszervező a Ballószög közösségi életbe, rendezvényekbe engedett bepillantást: **„Ballószög az élhető falu!” - Helyi értékekben gazdag, közösségeiben erős, programokkal teli!**

Ballószögön, a Faluházban megvalósuló programok száma: 50 - 70 esemény/év

- Nagy rendezvények: Szüreti Napok, Kolbásztöltő Verseny, Kakasfőző Majális, Piknik, Húsvétváró
- Nemzeti ünnepek, megemlékezések
- Egyéb: Kulturális programok, Világjáró Klub, Mobilitási Hét, Kiállítások
- Rendezvények településhatáron túl: Kecskemét – Helyi Termékünnep, Hírös Hét, Megy Napok.

Jobbágné Pintér Eszter, a TOP-5.3.1-16-BK1-2017-00002 azonosító számú pályázat szakmai vezetője röviden ismertette a már megvalósult Projektet:

- A Projektben részvevő települések: Ballószög, Helvécia, Fülöpháza.
- A projekt célja: Az aktív befogadás, többek között az esélyegyenlőség és az aktív részvétel előmozdítása, valamint a foglalkoztathatóság javítása.

- Megvalósítás vége: 2020.03.15.
- A projekt tartalma: Minden településen megtörtént a helyi nyilvánosság fejlesztése, helyi részvételi fórumokat tartottak a Helyi Cselekvési Terv elkészültét követően, az első évben négy alkalommal, a második és harmadik évben két-két alkalommal. A célterület minden településén információs pontot alakítottak ki. A projekt keretében két főt foglalkoztattak a projekt első 36 hónapjában, egy fő szakmai vezetőt, egy fő közösségfejlesztőt, valamint bevontak még a projektbe egy fő önkéntes közösségfejlesztőt, aki a projekt teljes időtartamában ellátta a feladatot, ezzel biztosítva a finanszírozott közösségfejlesztési folyamat és az önjáró közösségek közötti átmenetet. A három foglalkoztatott 120 órás közösségfejlesztő képzését a projekt költségvetéséből finanszírozták. Továbbá egy fő kulturális szakember a helyiek közül részt vett a „Cselekvő közösségek” kiemelt projekt közösségfejlesztő képzésén.
- A közösségfejlesztési folyamat szakmai minőségének biztosítását a közösségfejlesztési folyamatban érintett lakosok, helyi szakemberek és döntéshozók belső képzése, valamint külföldi és belföldi tanulmányút biztosította.
- A projekt eredménye: Az érintett településeken javult a foglalkoztatottság aránya, helyi közösségek alakultak ki, nőtt a helyi identitástudat.

Majd sétára indult a csoport a településen. Bodza Pál kalauzolta a résztvevőket a Római katolikus templomban és röviden ismertette annak történetét.

Hetényi József, A Hetényi pincészet tulajdonosa, a borospincéjét mutatta meg, és a vidékre jellemző szőlőtermesztésről, borászatról tartott ismertetőt. Az elméletet a gyakorlattal ötvözve, a pincészet tulajdonosa a vidékre jellemző szőlőfajtákból készült borok kóstoltatásával kedveskedett a résztvevőknek. A csoport, az ismertetést és a borkóstolást követően a pincészetben fogyasztotta el az ebédjét.

A Hetényi pincészettől, a helyi jellegzetes járművel, lovaskocsival haladt tovább a program, egészen Helvéciáig, betérve a Hegede Kertészetbe és a Melegedőbe is.

A Melegedőtől, a lovaskocsikon indult vissza a csoport Ballószög Faluházába. A megérkezést követően a falusi vendégasztal kínálata, és frissítő italok várták a csoport tagjait. A hazaindulás előtt, a húsz fős csoport minden tagja kapott egy, a helyi termékekből összeállított „útravalót”.

A tanulmányút élményekkel és tapasztalatokkal gazdagította a célterület településeiről érkezőket. A települések képviselői mindannyian egyetértettek abban, hogy Ballószögön számos jó gyakorlatot ismerhettek meg a közösségszervezés, a helyi közösség fejlesztése, a hagyományok őrzése kapcsán.

A Ballószög példája egyrészt megerősítést adott, hogy a települések lakosságát csak és kizárólag átgondoltan, következetesen, az újdonságokra és a változtatásra nyitottan lehet közösségé fejleszteni. Fontos, hogy a falu életét, jövőjét befolyásolni tudó emberek meg tudják fogalmazni a „küldetést”, amelyet a településüknek szánnak. Nagyon fontos, hogy ezt a küldetést a helyi emberek is magukénak érezzék, tehát fontos, hogy az elérni kívánt célok közösségi tervezés eredményeként fogalmazódjanak meg. Nagy hangsúlyt kell fektetni arra is, hogy elidegenedő világunkban a közösségi eseményekre, a közösségbe tudjuk „csábítani” az embereket. Követendő a ballószögi jó gyakorlat, miszerint vizsgáljuk meg, hogy kit ki, illetve mi által „érhetünk” el, pl.: a szülőket, a nagyszülőket a gyermekek által, hasonló hobbi kapcsán. Hangsúlyos és elengedhetetlen, hogy a helyi közösségi életet, programok, események tervezettek legyenek, mert így pontosan tudhatjuk, hogy mennyi időre van szükségünk a tervezéshez, szervezéshez, kit, kiket kell bevonnunk, milyen előkészületeket kell tennünk. Azzal kapcsolatban is megerősítést kaptunk, hogy milyen fontos az események monitorozása, az erősségek megtartása, a gyengeségek javítása érdekében. Végül, de nem utolsó sorban a jó gyakorlatok sorában, az is nagyon fontos, hogy köszönetet mondjunk azoknak, akik fáradhatatlanul részt vesznek a rendezvények, események szervezésében és lebonyolításában.

Összefoglalva, elmondható, hogy a ballószögi jó gyakorlatok, példák láttán megerősödött bennünk, hogy projektünk célkitűzései relevánsak voltak, de ahhoz, hogy a helyi közösség kohéziója és identitása tovább erősödjön, a Projekt befejezését követően is sok munka vár még a települések aktív magjára.

5.6. BŰNMEGELŐZÉST ÉS KÖZBIZTONSÁG JAVÍTÁSÁT SEGÍTŐ

PROGRAMOK

A TOP-5.3.1-16 kódszámú, a helyi identitás és kohézió erősítése című felhívás 3.1.2.2. Választható, önállóan nem támogatható tevékenységek pontja, 4. bekezdésében foglaltak szerint, a bűnmegelőzést és közbiztonság javítás segítő programok célja volt:

- A helyi bűnmegelőzési stratégia kidolgozása és megvalósítása,
- a helyi közösség biztonságérzetére negatívan befolyásoló problémák megoldására alkalmas módszerek kialakítása, programok, képzések megvalósítása,
- tudatosságnövelés,
- a településen élők önvédelmi képességeinek növelése, bevonásuk a település közbiztonságát növelő intézkedések kialakításába és megvalósításába,
- gyors, hatékony védekezési mechanizmusok kidolgozása és alkalmazása,
- a lakosság biztonságérzetének növelését célzó intézkedések,
- együttműködés, információáramlás javítása, hálózatépítés,
- bűnmegelőzési szakemberek, nevelési, oktatási és kulturális intézmények, továbbá fenntartói valamint civil szervezetek együttműködésének fokozása, szakemberek képzése, továbbképzések,
- az áldozattá válás elkerülését, valamint a bűnözés okozta káros hatások csökkentését és bűncselekményeket elszenvedő személyek társadalmi, erkölcsi sérelmeinek enyhítését célzó programok.

A Projekt megalapozó dokumentumában foglaltak szerint, a megfogalmazott feladatok célja az volt, hogy egy jobb, biztonságosabb társadalmi környezetben élhessenek az emberek. Ennek előfeltétele egy tudatos életmód kialakításának képessége, mely hosszú távon hozzájárul az egyének áldozattá válásának megelőzéséhez, a bűnügyi statisztikák csökkenéséhez. A helyi közösség biztonságérzetét javító intézkedéseket, a településeken élők önvédelmi képességeit célozta megvalósítani szakemberek bevonásával, oly módon, hogy a programok a lakosság gyermek-, felnőtt- és időskorú korosztályait egyaránt megszólították.

A helyi bűnmegelőzési stratégia és végrehajtási tervben foglaltak szerint:

A vizsgált területekről elmondható, hogy a bűnelkövetés állandóan jelen van. Amennyiben az elkövetőket és a bűnelkövetőket korcsoportonként vizsgáljuk, kijelenthető, hogy a bűnözés kimondottan a felnőtt (25-59 éves) korosztály körében van jelen. A bűncselekmények 10-10%-át követik el fiatalok és idősek, egyharmadát pedig a fiatal felnőttek.

A projektben érintett települések bűnügyi statisztikáinak elemzéséből megállapítható, hogy kisebb súlyú bűncselekmények váltakozó tendenciában, míg súlyosabbak viszonylag ritkábban fordulnak elő. A települések közbiztonsága átlagosnak, inkább jónak értékelhető. A bűnmegelőzésben eredmények eléréséhez hosszabb időre van szükség.

A közbiztonság nemcsak a lakosság hétköznapi életére, hanem a település gazdasági életére (pl.: beruházási hajlandóság, idegenforgalom stb.) is jelentős hatással van. A közbiztonsághoz, a biztonságos élethez alkotmányos joga van mindenkinek. Azonban ennek a jognak a gyakorlásában a településeknek is részt kell vállalniuk szűkebb közösségük biztonságának és biztonságérzetének fenntartásához.

A végrehajtási terv hatékony megvalósításával javulhatnak a településen mért bűnügyi mutatók. A gyermek- és fiatalok bűnelkövetők által elkövetett cselekmények száma csökkenhet, a településen élők biztonságérzete növekedhet. Ezeket önállóan nem képesek a települések megvalósítani, szoros együttműködésre van szükség. A helyi társadalmon belüli összefogással valószínűsíthető, hogy csak meg leghatékonyabban. Az együttműködés hozzájárul az emberek számára egy pozitív jövőkép felvázolásához, erősödik a helyi kötődés, szorosabb lesz a kapcsolat a helyi lakosság és a projektben közreműködő önkormányzatok között, nő a közbiztonság a településeken, biztonságosabb lesz a közlekedés, fokozódik az együttműködés a környező településekkel, a lakosság jobban bevonásra kerül a települések fejlesztéseibe és egy biztonságosabb, élhetőbb környezet kerül kialakításra. A bűnmegelőzési, közbiztonsági és közlekedésbiztonsági programok nagyban hozzájárulnak az életminőség javításához. A programok által erősödik a célcsoporttagok biztonságérzete, a részt vevő gyermekek és kiskorúak számára preventív jelleggel szolgálnak, így megelőzhető, csökkenthető az esetleges későbbi bűncselekmények, valamint közlekedési balesetek száma. Cél a bűnalkalmak, valamint az áldozattá vagy elkövetővé válás csökkentése.

A végrehajtási tervben meghatározott intézkedések hatására, valamint a jelen projekt eredményeként fejlődik a közösség tagjainak egymás iránti felelősségtudata, erősödik a civil aktivitás, kialakulnak, illetve megerősödnek a szükséges kompetenciák, az önkéntesség, a helyi identitás, valamint a településhez, való kötődés.

A stratégia kiemelt területei:

- Az időskorúak védelme, aktivizálása.
- A gyermek- és fiatalkori bűnözés megelőzése.
- A településbiztonság fokozása.
- Az áldozattá válás megelőzése.
- A családon belüli erőszak csökkentése.
- A bűnisméltés megelőzése.

A bűnmegelőzést és közbiztonság javítását segítő programok sorozatként, több helyszínen, hasonló tartalommal valósultak meg a célterület településein.

A „TOP-5.3.1-16-BA2-2017-00002” azonosító számú, „A helyi identitás és kohézió erősítése Sásd térségében” című projekthez kapcsolódó bűnmegelőzési és közbiztonság javítását segítő programok, valamint a közlekedésbiztonsági programok megvalósítására, Varga Község Önkormányzata, 2019. június 11. napján, megbízási szerződést kötött a HPM-Design Kereskedelmi és Szolgáltató Kft-vel. A szerződés alapján, a feladatellátás a programok szervezésére és fizikai lebonyolítására vonatkozott.

A Projekt keretében megvalósult bűnmegelőzést és közbiztonság javítását segítő programok:

Megnevezés	Program	Tartam
Bűnmegelőzési interaktív továbbképzés pedagógusok részére	Célja, az általános iskola alsó és felső tagozatában tanító pedagógusok számára az alapvető bűnmegelőzési prevenciós információk és ismeretek elsajátítása, majd azok továbbadása a tanulók felé. Koncentráció a Nemzeti Alaptanterv „Családi életre nevelés” és „A testi és lelki egészségre nevelés” célkitűzéseire. (csoportonként maximum 15fő)	2 csoport (2 alkalom)
Óvodai programok	Játékos, mesés foglalkozások óvodásoknak (csoportonként maximum 12fő).	3 csoport (3 alkalom)

	A korosztályuknak megfelelő veszélyhelyzetek bemutatása bábozás és szituációs játékok segítségével. Felhasznált eszközök, módszerek: szituáció játékok, - bábszínház, vagy bábozás,	
Programok alsó tagozatos korosztály számára	Klubnapok alsó tagozatos korosztály számára 4 kiemelt témában (1. áldozattá válás; 2. internet veszélyei; 3. rendőrség, polgárőrség feladata; 4. érzékenyítés). (csoportonként maximum 10 fővel) Felhasznált eszközök, módszerek: Erdőváros meséi 1-2; szituációs játékok, mesefeldolgozás	5 csoport (5 alkalom)
Programok felső tagozatos korosztály számára	Klubnapok felső tagozatos korosztály számára 6 kiemelt témában, csoportonként maximum 10 fővel. Témák: 1. áldozattá válás; 2. internet veszélyei; online függőség; 3. kábítószer és hatása, egészségfejlesztés, érzékenyítés; 4. környezeti értékek, kulturális örökség tisztelete; 5. erőszakmentes konfliktuskezelés, agressziókezelés; 6. rendőrség, polgárőrség feladata, szerepük, jelentőségük a település életében. Felhasznált módszerek, eszközök: Előadás, Szituációs játékok (drámapedagógiai eszközök). Prevenációs filmek: például: Miért? - Győztess légy, ne áldozat! - Cyberbully - Vigyázz, mit osztasz meg!	5 csoport (5 alkalom)
Programok SNI-s tanulók számára	Klubnapok sajátos igényű tanulók számára, ahol a képességeiknek megfelelő eszközöket és módszereket alkalmazva ismerkedhetnek meg a 4 kiemelt témával. (1. áldozattá válás; 2. internet veszélyei; 3. rendőrség, polgárőrség feladata; 4. érzékenyítés) (csoportonként maximum 6 fővel) Felhasznált módszerek: szituációs játékok, mesefeldolgozás	2 csoport (2 alkalom)
Bűnmegelőzési tábor	Célcsoport az általános iskolák felső tagozatos diákjai. Programok: áldozattá válás; internet veszélyei, online függőség; érzékenyítés; kábítószer és hatása, egészségfejlesztés; környezeti értékek, kulturális örökség tisztelete; erőszakmentes konfliktuskezelés, agressziókezelés; áldozattá válás elkerülése; rendőrség, polgárőrség feladata, szerepük, jelentőségük a település életében; Felhasznált eszközök, módszerek: Előadás Szituációs játékok (drámapedagógiai eszközök) Magyarázat Mebeszélés Beszélgetés, konzultáció Szemléltetés Prevenációs filmek: például: Miért? - Győztess légy, ne áldozat! - Cyberbully - Vigyázz, mit osztasz meg! A tábor 4 napos, mely tartalmazza a szállást, étkezést, oktatást, felügyeletet, eszközöket.	25 fő gyerek számára (1 alkalom)

<p>Önvédelmi képzés</p>	<p>Tudatosságnövelés, az önvédelem képességének fokozása. Program: vészhelyzet felismerés, konfliktuskerülés, technikai és taktikai megoldások oktatása gyerekeknek és felnőtteknek. (csoportonként maximum 5 fővel és 6 alkalommal)</p>	<p>2 csoport (12 alkalom)</p>
<p>„Védd a vagyonedat, értékeidet!”</p>	<p>Vagyonvédelmi előadás a felnőtt – kiemelten az idősebb – korosztály számára. Lakatok, záruk, biztonsági rácsok, mozgásérzékelők, riasztóberendezések bemutatása. Szakemberek tanácsadással egybekötve mutatják be a használatukat. Kérdőívet kitöltve mindenki a saját helyzetére vonatkozóan kaphat személyre szabottan tájékoztatást, segítséget a továbbiakra vonatkozóan.</p>	<p>3 alkalom</p>
<p>Családok számára programok:</p>	<p>A család minden tagjának szóló programok akár az idősek otthonában, nyugdíjas klubokban, közösségi házban, esetlegesen Falunapok keretében.</p> <p>Korosztályoknak megfelelően külön, vagy együtt tartott programok valósulnak meg.</p> <p>1. Tájékoztató előadások témái:</p> <p>A család szerepe A család és az iskola szerepe, összehangolt feladatai A média hatása Generális prevenció Áldozattá válás Internet veszélyei Alkohol, kábítószer hatásai Önvédelmi, otthonvédelmi eszközök</p> <p>2. Játszóház, kézműves foglalkozás, filmvetítés gyerekeknek.</p> <p>3. Családi akadályverseny a bűnmegelőzés témakörében.</p> <p>4. Vagyon védelemmel kapcsolatos prevenciók pult – eszközök bemutatása, rendőr szakértőkkel személy- és vagyonvédelmi tanácsadás.</p> <p>5. Családi „festmény” készítése az adott témában – az elkészült alkotások kiállítása a közösségi házban.</p> <p>6. Eredményhirdetés:</p> <ul style="list-style-type: none"> • a legaktívabb család cím kiosztása, jutalmazása • előzetesen - a gyerekeknek - meghirdetett verseny értékelése, díjazása <p>7. Közös ebéd elfogyasztása zárásként.</p>	<p>3 alkalom</p>

	Felhasznált eszközök, módszerek: tájékoztató előadások, filmvetítés, szituációs játékok.	
Záró rendezvény	Bemutatásra kerülnek a projekt eredményei. Tapasztalat megosztás, tapasztalatok összegzése.	1 alkalom

BŰNMEGELŐZÉST ÉS KÖZBIZTONSÁGOT JAVÍTÓ PROGRAMOK		
Dátum	Település	Rendezvény típusa
2020. július 16 -19.	Varga <i>(A tábor helyszíne Szigetvár.)</i>	Bűnmegelőzési tábor <i>(egy alkalom)</i>
2020. július 21. 2020. július 24. 2020. július 28. 2020. július 31. 2020. augusztus 4. 2020. augusztus 7.	Varga <i>(Az önvédelmi képzés helyszíne Szigetvár.)</i>	Önvédelmi képzés <i>(tizenkét alkalom, két csoport)</i>
2020. augusztus 11. 2020. augusztus 17. 2020. augusztus 19. 2020. augusztus 24. 2020. augusztus 27.	Mindszentgodisa <i>(A szerződő/megbízó Varga Község Önkormányzata.)</i>	Programok felső tagozatos korosztály számára <i>(öt alkalom, öt csoport)</i>
2021. október 6.	Baranyajenő <i>(A szerződő/megbízó Varga Község Önkormányzata.)</i>	„Védd a vagyonedat, értékeidet” – vagyonvédelmi előadás <i>(három alkalom)</i>
2022. március 21. 2022. március 28.	Gödre <i>(A szerződő/megbízó Varga Község Önkormányzata.)</i>	Bűnmegelőzési interaktív továbbképzés pedagógusok részére <i>(két alkalom, két csoport)</i>
2022. március 26.	Gödre <i>(A szerződő/megbízó Varga Község Önkormányzata.)</i>	„Védd a vagyonedat, értékeidet” – vagyonvédelmi előadás <i>(három alkalom)</i>
2022. március 26.	Gödre <i>(A szerződő/megbízó Varga Község Önkormányzata.)</i>	Családok számára programok <i>(három alkalom)</i>

2022. március 26.	Gödre (A szerződő/megbízó Varga Község Önkormányzata.)	Programok alsó tagozatos kor- osztály számára (öt alkalom, öt csoport)
2022. március 26.	Gödre (A szerződő/megbízó Varga Község Önkormányzata.)	Programok SNI-s tanulók szá- mára (két alkalom, két csoport)
2022. május 30.	Mindszentgodisa (A szerződő/megbízó Varga Község Önkormányzata.)	„Védd a vagyonedat, értékeidet” – vagyonzvédelmi előadás (három alkalom)
2022. június 3.	Gödre (A szerződő/megbízó Varga Község Önkormányzata.)	Óvodai programok (három alkalom, három csoport)
2022. június 3. 2022. június 11.	Mindszentgodisa (A szerződő/megbízó Varga Község Önkormányzata.)	Családok számára programok (három alkalom)
2022. július 8.	Mindszentgodisa (A szerződő/megbízó Varga Község Önkormányzata.)	Záró rendezvény (egy alkalom)

5.7. KÖZLEKEDÉSBIZTONSÁGI PROGRAMOK

A TOP-5.3.1-16 kódszámú, a helyi identitás és kohézió erősítése című felhívás 3.1.2.2. Választható, önállóan nem támogatható tevékenységek pontja, 5. bekezdésében foglaltak szerint, a közlekedésbiztonságot programok célja:

- A védtelen közlekedők közlekedésbiztonságát célzó szemléletformáló kampány megvalósítása.
- Lehetséges szemléletformáló tevékenységek
  - a kerékpáros kultúra emelésére hivatott népszerűsítő, oktató, ösztönző kampányok, rendezvények, biciklizés megvalósítása,
  - információs kiadványok készítése, megváltozott forgalmi rendet és/vagy új KRESZ szabályokat ismertető kampányok lebonyolítása és kiadványok kiadása,

- szemléletformáló eszközök beszerzése,
- Bringázz a munkába, BringaSuli/BringaAkadémia, „Biztosan közlekedni egy életúton” egyedi kerékpáros szemléletformáló kampányainak megvalósítása,
- gépjárművezetők számára a kulturált együtt közlekedésre felhívó kampány(ok) megvalósítása.

A projekt keretében megrendezett közlekedésbiztonsági programok:

Megnevezés	Program	Tartam
KRESZ-nap iskolások számára	Interaktív kerékpáros KRESZ-nap iskolások számára (ügyességi pálya, oktatás, tesztek, láthatósági autó, forgalomtechnikai eszközök). Témák: Látni és látszani, Átkelés az úttesten, Kerékpárral az úton Részt veszünk a közlekedésben, A jövő mobilitása.	2 alkalom
Közlekedésbiztonsági szakképzés pedagógusok részére	Célja, hogy az általános iskolás gyerekeket a tanárok, szakemberek is fel tudják készíteni a biztonságos közlekedésre, meg tudják tanítani a közlekedésbiztonsági alapelveket.	maximum 10 fő (1 alkalom)
Kiadványok készítése	Közlekedésbiztonsági szórólapok, kiadvány készítése.	2 000 db.

KÖZLELEKÉSBIZTONSÁGI PROGRAMOK

Dátum	Település	Rendezvény típusa
2022. március 18.	Gödre (A szerződő/megbízó Varga Község Önkormányzata.)	Közlekedésbiztonsági szakképzés pedagógusok részére (egy alkalom)
2022. március 26.	Gödre (A szerződő/megbízó Varga Község Önkormányzata.)	KRESZ-nap iskolások számára (két alkalom)
2022. június 13.	Gödre	KRESZ-nap iskolások számára (két alkalom)

	(A szerződő/megbízó Varga Község Önkor- mányzata.)	
--	--	--

A közlekedésbiztonsági programelemhez kapcsolódóan, kétezer példányban, A5 méretű, 4 oldalas tájékoztató kiadvány készült a gyermekek, és a tinédzserek számára. A kiadványok hasznos információkat tartalmaztak a kicsiknek és a nagyoknak, a biztonságos közlekedési ismeretek elsajátításához.

A Projekt keretében egy alkalommal közlekedésbiztonsági és családi kerékpáros nap került megrendezésére.

A „TOP-5.3.1-16-BA2-2017-00002” azonosító számú, „A helyi identitás és kohézió erősítése Sásd térségében” című projekthez kapcsolódó közlekedésbiztonsági és családi kerékpáros nap programelem megvalósítására, Varga Község Önkormányzata, 2022. június 8. napján, megbízási szerződést kötött a PTI Communications Kft-vel Kft. A szerződés alapján, a feladatellátás a programelem szervezésére és fizikai lebonyolítására vonatkozott.

Megnevezés	Program	Tartam
Közlekedésbiztonsági és családi kerékpáros nap Családi kerékpáros verseny	Családi kerékpározás útvonalának (Gödrén egy max. 500 m-es szakasz) kijelölése, rendőrséggel, polgárőrséggel való kapcsolatfelvétel, logózott "rajtszám" nyomtatás, helyszíni regisztráció, jelentkezőkkel kapcsolattartás, indulás előtt az útvonal közös bejárása családokkal. Mindenki kap: jelképes ajándék (fényvisszaverő pánt), rajtszám. Kísérők: helyi önkéntesek, fotódokumentáció készítése, az útvonal 1 pontján feladatok végrehajtása (KRESZ teszt, ügyességi feladatok stb.), a résztvevők számára frissítő (1/2 liter ásványvíz, 1-1 db alma és energiaszelet /fő) biztosítása. Az önkéntesek és a versenyzők (min. 30 fő) toborzását a helyi önkormányzat végzi. A programban feldolgozandó témák: <ul style="list-style-type: none"> • KRESZ tesztek 	1 alkalom

	<ul style="list-style-type: none"> • Az okostelefonok és más eszközök vezetés közbeni zavaró hatása (közlekedésemélet) • Biztonságos vezetés szürkületben vagy sötétségben (vezetéstechnikai elmélet) • Biztonságos vezetés száraz és nedves úton (vezetéstechnikai elmélet) • Kerékpáros ügyességi verseny. 	
--	--	--

Dátum	Település	Rendezvény típusa
2022. július 6.	Gödre <i>(A szerződő/megbízó Varga Község Önkormányzata.)</i>	Kerékpáros közlekedésbiz- tonsági és családi nap <i>(egy alkalom)</i>

5.8. KÖZÖSSÉGI KEZDEMÉNYEZÉSEK

A világvárvány okozta nehéz helyzetben is nagyon fontos volt, hogy a lehetőségekhez igazodva, igyekezzenek a helyi közösség életére hatást gyakorló szervezetek, egyének az elszigetelődés, a bezárkózás, az anómia folyamatát mérsékelni. Nagyon fontos a helyi közösség egységének fenntartásához, hogy a helyi, alulról jövő kezdeményezések „nyitott fülekre és szívekre” találjanak azoknál (pl.: településvezetők, szószólók, aktív mag), akik tenni tudnak és akarnak a sikeres közösségfejlesztés megvalósítása érdekében.

A világvárvány a magyar társadalom egészére negatív hatást gyakorolt, de vannak olyan társadalmi csoportok hazánkban is, melyek esetében ez a hatás még hatványozottabban érvényesült. Ilyen társadalmi csoport például az idősek, a szociális, egészségügyi, illetve gazdasági szempontból hátrányos helyzetűek csoportja. Esetükben még inkább jelentkezett a bizonytalanság, az elszigeteltség okozta fizikai és lelki hanyatlás. A család az elsődleges közösség, amely szerepet játszik az emberek életében, de igénylik a társadalom, szűkebb és tágabb értelemben vett gondoskodását is. Tekintettel erre, nagyon fontos volt, hogy az alulról jövő kezdeményezések

szervezésében és megvalósításában minden olyan „érdekelt” részt vegyen, akinek „hatása” van a helyi közösség állapotára.

A Projekt keretében, a közösségi kezdeményezésre megvalósuló rendezvények nem önkormányzati sajátforrásból valósultak meg. A közösségi kezdeményezésre elindított és megvalósított rendezvények, események költségeit társadalmi hozzájárulásokból, adományokból finanszírozták a szervezők.

A Projekt keretében megvalósult közösségi kezdeményezések.

Dátum	Megvalósulás helyszíne
2018. december 1. 2021. október 22. 2021. november 11.	Baranyajenő
2021. szeptember 11.	Felsőegerszeg
2019. február 23. 2021. június 30. 2022. február 12.	Gödre
2021. november 6. 2022. március 19.	Mindszentgodisa

5.8.1. MEGVALÓSULT KÖZÖSSÉGI KEZDEMÉNYEZÉSEK

2018. december 1. – BARANYAJENŐ - A „mindig készek” ünneplése – A szép korúak megköszönik!

Program:

- Polgármester köszöntője
- Helyi identitás és kohézió erősítése Sásd térségében - TOP-5.3.1-16-BA2-2017-00002 projekt rövid ismertetése
- Vacsora, kötetlen beszélgetés
- „Mindig készek” meglepetés

Társadalmunkban sajnos az idősek a közmegejtélés szerint „kevésbé értékes”-nek számítanak.

Az idősokban fizikai és lelki hanyatlást idézhet elő a feleslegesség tudata, a bizonytalanság, akkor is, ha megfelelő anyagi háttérrel rendelkeznek. A család az elsődleges közösség, amely szerepet játszik az idősök életében, amikor már támogatásra van szükségük. Az idősök, amikor elvesztik az önállóságot, a család aktív segítségével mellett igénylik a társadalom, szűkebb és tágabb értelemben való közreműködését is. A projekt megalapozó dokumentuma, a célterületet érintő, közösségfejlesztési szempontból releváns problémái között emelte ki a generációk közötti együttműködés elégtelenségét, a közösségi programok elégtelen számát, a közösségi együttműködés hiányát. A baranyajenői rendezvény kiváló példa volt arra, hogy a gyakorlatban a feltárt hiányosságokat, problémákat hogyan lehet, és kell orvosolni.

A település szociális, oktatási, kulturális, közigazgatási szférájában dolgozók személyes ügyüknek tekintik, hogy a lehetőségekhez/adottságokhoz mérten segítsék a település időskorú lakóit. A segítség nem csak fizikai szükségleteik kielégítésére korlátozódik, de mentális jólétükre is hangsúlyt fektetnek, a településen megrendezésre kerülő események szervezésébe és lebonyolításába aktív közreműködőként bevonják az idős korosztály tagjait is.

A közösségüket támogató, magukat a helyi közösség szerves részének érző szép korúak az általuk készített ételekkel, vidám hangulattal mondtak köszönetet azoknak, akik őket a helyi társadalom/közösség „nagyon értékes” tagjának tekintik, és mindig készek arra, hogy segítség őket, együttműködjenek velük.

2019. február 23. – GÖDRE - „Disznóságok” bemutatója

Program:

- Helyi identitás és kohézió erősítése Sásd térségében - TOP-5.3.1-16-BA2-2017-00002 projekt rövid ismertetése
- „Disznóságok” bemutatója – kóstolás

A falusi élet tradicionális eleme volt a disznóvágás. A magyar gasztronómiai hagyományok eme jeles napja, már a falvakban is kihalófélben van, életben tartása fontos feladat, hiszen jól szolgálja a helyi identitás megőrzését, fenntartását.

A hagyományok életben tartása, és az identitás megőrzése, erősítése mellett, a gasztronómiai események közösségépítő, közösségformáló erővel bírnak, népszerűségük egyre nő.

A résztvevők megszólítása/összehívása tradicionális eszközökkel történt, meghívókkal, plakátokkal, személyes megszólítással. A megszólítás, bevonás leghatékonyabb módja még napjainkban is a személyes megszólítás.

A program illeszkedett a Projekt céljaihoz:

Találkozási alkalmat biztosított a célterület településein élő embereknek, ahol jobban megismerhették egymást.

Láttatta az egyének sokaságát (Láthatóvá váltak az egyének és személyes képességeik.)
– szimbolikusan és fizikálisan is.

Informális közösségkovacsoló erővel bírt.

További kapcsolódási lehetőségeket teremtett.

2021. június 30. – GÖDRE - A felújított gödrei Kálvária és Keresztút megáldása

Program:

- Köszöntő beszédek
- Helyi identitás és kohézió erősítése Sásd térségében - TOP-5.3.1-16-BA2-2017-00002 projekt rövid ismertetése
- A Kálvária és a Keresztút megáldása

A program olyan közösségi rendezvényként valósult meg, mely a település lakóinak kezdeményezésére, a települési, a nemzetiségi önkormányzat, és a katolikus egyház összefogásával, együttműködésével valósult meg, a helyi aktív mag tevékeny közreműködésével.

Az esemény pilot rendezvénynek tekinthető abból a szempontból, hogy nem a pályázati támogatásból, hanem a helyi katolikus közösség összefogásából valósult meg, a projekt felhívásához és szemléletéhez kapcsolódva.

Ahhoz, hogy sikeresen megszólíthatóak legyenek a célterület településein élő embereket, olyan közösségi tevékenységet/alkalmat kellett „kínálni”, ami kimozdította/megmozdította őket.

Gödre település mindennapjainak része volt, és még az ma is a katolikus vallás gyakorlása és szakrális helyeinek megőrzése. Tekintettel arra, hogy a vallásgyakorlás napjainkra már a falvakban is sokat veszített régi jelentőségéből, nagyon fontos, hogy a mindennapok része maradjon, hiszen jól szolgálja a helyi identitás megőrzését, fenntartását.

A hagyományok életben tartása, és az identitás megőrzése, erősítése mellett, a közösen végzett vallási események közösségépítő, közösségformáló erővel bírt.

A résztvevők megszólítása/összehívása tradicionális eszközökkel történt, meghívókkal, plakátokkal, személyes megszólítással. A megszólítás, bevonás leghatékonyabb módja még napjainkban is a személyes megszólítás volt.

A helyi és társadalmi közösséghez tartozás érzését erősíti az emberi természet számára az optimális működési tér. A közös működési tér a közösség megteremtését szolgálja. A közösség értékeit olt tagjaiba, olyanokat, amelyek az adott közösség (mikro)kultúrájára jellemzőek. A rendezvény vonatkozásában ez különösen érvényesült, a helyi, és térségi római katolikus vallási közösségre vonatkozóan.

2021. szeptember 11. – FELSŐEGERSZEG – Őszköszöntő program

Program:

- Focikupa
- Polgármesteri köszöntő
- Helyi identitás és kohézió erősítése Sásd térségében - TOP-5.3.1-16-BA2-2017-00002 projekt rövid ismertetése
- Ebéd
- Papp Attila szórakoztató műsora
- Varga Miklós előadóművész műsora
- Magyarszéki Sváb Fúvószenekar előadása
- Annamary énekműsora
- Sásdi Roma Hagyományőrző táncegyüttes műsora
- Utcabál

A program olyan közösségi rendezvényként valósult meg, mely a település lakóinak kezdeményezésére, a település aktív magjának irányításával, együttműködésben valósult meg. Az esemény pilot rendezvénynek tekinthető abból a szempontból, hogy nem a pályázati támogatásból, hanem a helyi közösség összefogásából valósult meg, a projekt felhívásához és szemléletéhez kapcsolódva.

A célterület településein élő emberek sikeres megszólításához, olyan közösségi tevékenységet/alkalmat kellett „kínálni”, ami képes volt kimozdítani/megmozdítani őket.

Felsőegerszeg település lakossága sokszínű, magyar, sváb és roma származású emberek is lakják. Fontos volt, hogy a közösségi találkozások szervezése, megvalósítása során erre a sokszínűsége fokozott hangsúlyt fektessenek a szervezők, és úgy alakítsák ki a programelemeket, hogy mindenki megtalálja a neki tetsző elemet, és együtt közösségként funkcionáljon.

A különböző – pl.: nemzetiségi - hagyományok életben tartása, és az identitás megőrzése, erősítése mellett, a közös, hasznos időtöltés, szórakozás, közösségépítő, közösségformáló erővel bír.

A résztvevők megszólítása/összehívása tradicionális eszközökkel történt, meghívókkal, plakátokkal, személyes megszólítással. A megszólítás, bevonás leghatékonyabb módja a személyes megszólítás volt.

Az Őszköszöntő rendezvény megvalósítására vonatkozó igény, a település lakóitól származik, tehát alulról jövő kezdeményezés. Az Őszköszöntő rendezvény igényét, gondolatát a projekt keretében már megvalósult, a helyi közösség összetartozását erősítő, a projekt célterület településeinek szomszédságát is bevonó programok „ihlették”.

A rendezvény programelemeinek meghatározásában, összeállításában, elsődleges szempont volt, hogy az szolgálja a helyi, és a célterületi szomszédságok közösségfejlesztését, mégpedig úgy, hogy lehetőleg minden résztvevő megtalálja a számára vonzó, igényeinek megfelelő programelemet, aktív, közösséget építő, minőségi időtöltés keretében.

A rendezvény programelemeinek meghatározásában az is fontos szempontként érvényesült, hogy a résztvevőknek lehetősége nyíljon az interperszonális kapcsolatteremtésre, az egymással való kommunikációra, mely a már megvalósult szomszédünnepeknek is szerves részét képezte. Az Őszköszöntő rendezvény esetében annyi különbséggel, hogy a beszélgetések nem irányítottan, hanem spontán kialakuló, témájukat tekintve is változatosságot mutató interakciók voltak.

Tekintettel a szervezők célkitűzéseire, széles spektrumú volt a kínálat, a sportot, a labdarúgást szerető érdeklődők a délelőtti programon vehettek részt. Egyrészt szurkolhattak a csapatoknak, másrészt kötetlenül elbeszélgettek egymással.

A polgármester köszöntőjét és a projekt ismertetését követő közös étkezés szintén jó helyszínnül szolgált a kötetlen, „csapatépítő” beszélgetéseknek. A beszédtemák között a járványhelyzet okozta nehézség volt a vezető téma, de kifejezték örömeiket azzal kapcsolatban, hogy a pandémia csillapodása - még akkor is, ha csak talán átmenetinek tekinthető – lehetőséget biztosít arra, hogy ismételten személyesen találkozhattak az emberek egymással.

A szórakoztató műsorok sokszínűsége is azt szolgálta, hogy mindenki megtalálja a neki tetsző, de színvonalas időtöltést, szórakozást.

2021. október 22. – BARANYAJENŐ – Nosztalgia délután

Program:

- Polgármester köszöntője
- Helyi identitás és kohézió erősítése Sásd térségében - TOP-5.3.1-16-BA2-2017-00002 projekt - tájékoztató
- Szórakoztató műsor
- Közös vacsora

A közösségi kezdeményezésre elindított program témaválasztása, célja, az alulról jövő kezdeményezés volta miatt evidens volt, hiszen a nosztalgia délután megvalósításának ötlete inspirálta az esemény megszervezését. A település aktív magja, önkéntesei nagy hangsúlyt fektetnek arra, hogy Baranyajenő idősebb korosztályai ne szigetelődjenek el, ne zárkózzanak be, legyen alkalmuk egymással találkozni, beszélgetni, kulturálódni, szórakozni, közösségben lenni elidegenedő világunkban, melyet a világjárvány tovább erősített.

A szervezők megbeszéléseiken felvázolták az esemény ütemtervét, programját (pl.: mi történjen, ki lépjen fel), mikor és hol valósuljon meg az esemény. Ezt követően „társadalmasították” az elképzelést, annak érdekében, hogy a konstruktív javaslatokat beépíthessék a tervezés, szervezés, megvalósítás folyamatába.

Az esemény ütemezésének véglegesítése megtörtént, a helyszín kiválasztásra került, elkészült a meghívó, a fellépővel megtörténtek a szükséges egyeztetések, megbeszéltek a helyszín be rendezésével, a vendéglátással stb. kapcsolatos teendőket.

Az aktív mag megköszönte és méltatta az önkéntes segítők önzetlen munkáját, kiemelve, hogy a helyi közösség fejlesztésében az ő munkájuk nélkül nem lehetne eredményeket elérni. Kiemelték annak jelentőségét is, hogy a közösségi összefogás kapcsán, a rendezvény nem az önkormányzat költségvetését terhelte.

A szervezésben és a lebonyolításban segítő önkéntesek több visszajelzést kaptak a résztvevőktől. Általános vélemény volt, hogy nagyon fontosnak és példaértékűnek tartották, hogy Baranyajenő községben gondolnak, törődnek az idősebb korosztály tagjaival is. Olyan rendezvényt szerveztek, amely megfelel a korosztály érdeklődésének, lehetővé tette, hogy közösségben lehessenek, kellemes szórakozás, és vendéglátás mellett, így ők is nélkülözhetetlenek, hasznosnak érezhették magukat a helyi közösségben.

2021. november 6. – MINDSZENTGODISA – Nosztalgia délután

Program:

- Polgármester köszöntője
- Helyi identitás és kohézió erősítése Sásd térségében - TOP-5.3.1-16-BA2-2017-00002 projekt - tájékoztató
- Szórakoztató műsor
- Közös vacsora

A közösségi kezdeményezésre elindított program témaválasztása, célja, az alulról jövő kezdeményezés volta miatt evidens volt, hiszen a nosztalgia délután megvalósításának ötlete inspirálta az esemény megszervezését. A település aktív magja, önkéntesei nagy hangsúlyt fektetnek arra, hogy a Mindszentgodisán élő idősek ne szigetelődjenek el, ne zárkózzanak be, legyen alkalmuk egymással találkozni, beszélgetni, kulturálódni, szórakozni, közösségben lenni elidegenedő világunkban, melyet a világiárvány tovább erősített.

A szervezők megbeszéléseiken felvázolták az esemény ütemtervét, programját (pl.: mi történjen, ki lépjen fel), mikor és hol valósuljon meg az esemény. Ezt követően „társadalmassították” az elképzelést, annak érdekében, hogy a konstruktív javaslatokat beépíthessék a tervezés, szervezés, megvalósítás folyamatába.

A közösségi találkozó, a helyi közösségben, jó hangulatban, együtt eltöltött idő jegyében szerveződött. A kisközösségekben, a jó hangulatban, kellemesen, együtt eltöltött időnek három elhagyhatatlan eleme/kitétele van, az egymással való beszélgetés, a közös szórakozás és étkezés. A mindszentgodisai nosztalgia délután mindhárom kitételnek megfelelt.

A kötetlen, vidám beszélgetés a rendezvény egész időtartamára jellemző volt.

A szórakoztató blokk első eleme a helyi iskolások műsora volt. Az iskolások műsora sikert aratott, hiszen a jelenlévő korosztály jelentős hányada a nagymamák, déd mamák korosztályába tartozott.

A szórakoztató műsort Egri József és partnernője műsora követte. (Egri József táncos-komikus, operett – musical énekes: Budapesten született 1967-ben. A zene már fiatal koromban fontos szerepet játszott életében. Zenei tanulmányait magánúton folytatta. 1988-ban a KI MIT TUD tehetségkutató versenyen a TV elődöntőig jutott. 1990-ben szerezte meg a hivatásos előadóművészi működési engedélyt, mint operett-musical énekes. 1999 – 2008-ig állandó résztvevője volt a hévízi operett gáláknak. 2000 és 2002 között az egri Gárdonyi Géza Színházban játszott. 2002-ben a kaposvári Csiky Gergely Színházban dolgozott. Számos külföldi turnén vett részt világszerte. 2010 –ben meghívást kapott a kassai Thália Színházba.) Az előadóművész és partnere operett slágerekkel, a táncdalfesztiválokról ismert népszerű dalokkal szórakoztatta a résztvevőket.

A kulináris élmény, mint harmadik kihagyhatatlan elem, a közösen elfogyasztott vacsora volt. A vacsora elfogyasztása közben és azt követően is jó hangulatban, kötetlenül folyt a beszélgetés, mely jó alkalmat teremtett arra is, hogy a járvány kapcsán felmerülő aggályaikat, félelmeiket, információkat illetve a bezártság ideje alatt történt eseményeket is megosszák egymással az emberek.

2021. november 11. BARANYAJENŐ – Nosztalgia délután

Program:

Polgármester köszöntője

Helyi identitás és kohézió erősítése Sásd térségében - TOP-5.3.1-16-BA2-2017-00002 projekt
- tájékoztató

Márton napi felvonulás

Vendéglátás

A közösségi kezdeményezésre elindított program témaválasztása, célja, az alulról jövő kezdeményezés volta miatt evidens volt, hiszen a Márton napi felvonulás ötlete inspirálta az esemény szervezését, megvalósítását. A település vezetői, aktív magja, önkéntesei nagy hangsúlyt fektetnek arra, hogy az alulról jövő, a közösség tagjai által megfogalmazott elképzeléseket, ötleteket, a reális lehetőségek figyelembe vételével valóra váltsák. A baranyajenői Márton napi felvonulás, egy sok évszázados hagyomány ápolását szolgálta. A felvonuláson részt vehetett a falu apraja-nagyja, tehát a helyi közösség egységének erősödését, az összetartozás érzését is erősítette.

A szervezők megbeszéléseiken felvázolták az esemény ütemtervét, programját (pl.: a menet útvonalát), az esemény megvalósításának dátumát. Ezt követően „társadalmasították” a tervet, annak érdekében, hogy az esetlegesen felmerülő további javaslatokat is beépíthessék a tervezés, szervezés, megvalósítás a rendezvény tervezési, szervezési folyamatába.

A szervezés során következő szakasza, az esemény ütemezésének véglegesítése volt, az útvonal véglegesítése, a felvonulás záró helyszínének meghatározása, az ott tervezett vendéglátással kapcsolatos teendők megbeszélése.

A szervezők a menet induló pontjánál fogadták a résztvevőket, mindent megtettek az esemény zökkenőmentes megvalósulásáért, megoldották az aktuálisan felmerülő, előre nem tervezett feladatokat. Az eseményt követően gondoskodtak a záró helyszín visszarendezéséről.

A szervezők megköszönték az esemény lebonyolításban önkéntes segítők önzetlen munkáját. Kiemelve, hogy nélkülük elképzelhetetlen a helyi közösségi élet minőségi fenntartása illetve

fejlesztése. Fontosnak tartották azt is, hogy a rendezvényszervezésben, lebonyolításban résztvevők motivációját, aktivitását tudatosan meg kell őrizni, mert az ő „kiégésük” a helyi közösség állapotát negatívan befolyásolná. Kiemelték annak fontosságát is, hogy az alulról jövő kezdeményezés közösségi összefogással valósult meg, és annak költségei sem az önkormányzat forrásait terhelték.

A szervezésben és a lebonyolításban segítő önkéntesek több visszajelzést kaptak a résztvevőktől. Az általános vélekedés az volt, hogy nagyon jó ötletnek tartották a Márton napi felvonulás hagyományának ápolását. Azt is fontosnak érezték, hogy a felvonuláson részt vevők, a település különböző korosztályaiból képviseltették magukat, így a korosztályok közötti kapcsolat is erősödhetett. Véleményük szerint, az a helyi közösség tud fennmaradni, fejlődni, ahol vannak alulról jövő kezdeményezések, és az is nagyon fontos, hogy legyenek olyan emberek, akár településvezetők, akár aktív civilek, vagy magánszemélyek, akik meghallják azokat és aktívan tudnak, és akarnak segíteni azok megvalósításában.

2022. február 12. – GÖDRE - Közösségi találkozó - „Disznóságok” bemutatója

Program:

- Résztvevők köszöntése, tájékoztatása
- „Disznóságok” bemutatója – kóstolás

Magyarországon, a téli hideg hónapokban a parasztháztartások egyik legnépszerűbb tradíciója a disznóvágás és a disznótor, amely napjainkra a városi emberek számára népszerű turisztikai és hagyományőrző élménnyé vált. Ezek a tényezők ihlették, hogy másodszori alkalommal is megrendezésre kerüljön a „Disznóságok bemutatója”. Első alkalommal, 2019. évben, a II. Gödrei Töporlyú és Forraltbör Ünnep palettáját bővítette, közösségi kezdeményezésként. A közösségi kezdeményezés sikere, arra buzdította az ötletgazdákat, hogy ismételten megszervezzék a közösségi találkozást.

Tekintettel arra, hogy az eredeti ötlet is a célterület településeinek élő polgáraitól érkezett, a program megszervezése, és megvalósítása a járványhelyzet enyhülésével nagy érdeklődésre tarthatott számot. A rendezvény, azokat a kisközösségeket, családokat, baráti társaságokat is a közösségi tevékenységbe vonta, akik nem szerettek volna versenyezni (pl.: töpörtyű készítésével, vagy forraltbor készítésével), de szívesen megmutatták saját készítésű „termékeiket”.

Tehát a 2019-ben született ötlet, 2022-ben is releváns, alulról jövő kezdeményezésként, a fejlesztési célokhoz kötődő közösségi tevékenység megvalósítására irányult, sajátos igényt fogalmaott meg, megvalósítását a célterület valamennyi települése támogatta. A „Disznóságok” bemutatója célja nem a gasztró-turizmus fejlesztése, hanem közösségi/közösségfejlesztési tartalommal bírt.

Az ételek elkészítése generációkon keresztül alakul és hagyományozódik a családokban, rokonságokban. Ezek a családi hagyományok figyelhetők meg egy-egy falu, tájegység és nemzetiség gasztronómiájának jellemzőiben. A gasztronómia szerves részét képezi egy közösség, illetve az egyének identitásának. Az elkészített ételek (jelen esetben főleg füstölt termékek) kinézete, íze, illata megmutatta, hogy készítője honnan érkezett, hova valósi.

A „Disznóságok” bemutatója egyrészt lehetőséget teremtett a családi hagyományokon kifejlődött konyhaművészet bemutatására, másrészt a különböző gasztronómiai jellemzők találkozására. Ezzel generált kapcsolatteremtési-beszélgetési lehetőséget a közelből és a távolabbról érkezők számára.

A programnak a település Sporttelepén felállított sátor adott otthont. A baráti társaságok, illetve személyek igény szerint kaptak helyet (sörpad és asztal) bemutójuk elkészítéséhez. Miután minden bemutatkozni kívánó elfoglalta helyét, kezdetét vették az „előkészítő” munkálatok. A társaságok, egyének kreatívnál, kreatívabb ötleteket valósítottak meg a bemutóra, a tálak, asztalok valódi alkotásokká váltak. A résztvevők és a bemutóra látogatók szívesen álltak meg a látványos asztalok, kínáló tálak előtt, és kóstolták meg a büszke készítő „disznóságait”, s ha

már megálltak, fesztelen, baráti beszélgetésbe is elegyedtek egymással, mely az egyik leghatékonyabb eszköz a szomszédságok, a kapcsolatok elmélyítésére. A teljes esemény a jó étel – jó társaság – jó beszélgetések – régi és új kapcsolatok közösségteremtő és erősítő hatására épült.

2022. március 19. – MINDSZENTGODISA - Közösségi találkozó - Borkóstoló

Program:

- Polgármester köszöntője
- Helyi identitás és kohézió erősítése Sásd térségében - TOP-5.3.1-16-BA2-2017-00002 projekt - tájékoztató
- Borkóstoló
- Közös vacsora

Az alulról jövő, közösségi kezdeményezésre elindított program témaválasztását, az az igény szülte, hogy a Mindszentgodisai férfiak szerint, az őket, mint célcsoportot célzó rendezvény sokkal ritkábban van, mint a település más célcsoportjait (pl.: gyermekeket, nőket, tanulókat, időseket) célzó. Az ötlet a településen is tradíciókkal rendelkező szőlőművelés, borkészítés hagyománya kapcsán fogalmazódott meg. A borkóstoló lehetőséget biztosított a gazdáknak arra, hogy prezentálhassák szakmai felkészültségüket a borkészítés területén, mely arra is engedett következtetni, hogy a szőlőművelés területén milyen ismeretekkel, tapasztalatokkal rendelkeznek. Mind köztudomású a férfiak közötti versengés evolúciós eredetű, így az ötlet nagyon hamar követőkre talált. A település vezetői, a helyi társadalmi élet aktív magja, a civil szféra is csatlakozott az alulról jövő kezdeményezéshez, szívesen és lelkesen vállaltak feladatokat a tervezés, szervezés és a megvalósítás folyamatában.

A szervezők irányították és kontrolálták a helyszín berendezését (pl.: asztalok, székek, színterítés, díszítés stb.) fogadták és instruálták a rendezvényen kóstoltatókat, és a résztvevőket. Az önkéntes segítők mindent megtettek annak érdekében, hogy az esemény zökkenőmentesen megvalósulhasson, minden váratlan, előre nem tervezett helyzetre találtak megoldást. Az eseményt követően aktívan részt vettek a helyszín takarításában, az eszközök tisztításában, és a helyszín visszarendezésében is.

Az értékelés során, a szervezők elsősorban az önkéntesen segítők munkáját méltatták. Véleményük szerint, hiába az alulról jövő kezdeményezés kapcsán született jó ötlet, ha nincsenek önkéntesek, akik közreműködnek, akkor lehetetlen lesz azt megvalósítani, életre hívni. Kiemelték annak fontosságát is, hogy az alulról jövő kezdeményezés, közösségi összefogással valósult meg, és annak költségei az önkormányzat forrásait nem terhelte.

A rendezvényen kóstoltatók, az azon résztvevők, vendégként jelenlévők egyaránt tetszésükről biztosították a szervezőket. Üdvözölték, hogy Mindszentgodisa község is azon települések közé tartozik, amelyek kiemelt fontosságúnak tartják a falusi hagyományok, így a szőlőtermesztéssel, borkészítéssel kapcsolatos hagyományok őrzését. Jó ötletnek tartották, hogy azok, akik szívesen kóstoltatnák boraikat lehetőséghez jutottak. Azt is kiemelték, hogy elidegenedő, elszigetelődő világunkban olyan események kerüljenek megszervezésre, melyek összehozzák, kimotoztatják az azonos érdeklődésű embereket, és a kulináris élvezetekre épülő események, mint amilyen a mindszentgodisai borkóstoló, alkalmasak erre.

Nidermayer József alpolgármester elmondta, hogy a borkóstoló borsorát nem valamelyik nagy pincészet boraiból állították össze, hanem a helyi szőlősgazdák által készített borokat előminősítve alakult ki a borpaletta. A kóstolóban három fehér (rizlingszilváni, olasz rizling, vegyes fehér) egy rosé és két vörösbor (vegyes vörös, oportói) kapott helyet.

A közösségi találkozó, az azonos érdeklődési körű polgárok köréből szerveződött, akik oldott, vidám hangulatban töltötték együtt szabadidejüket.

A kisközösségekben, a jó hangulatban, kellemesen, együtt eltöltött időnek szerves része a kötetlen beszélgetés és az közös étkezés is. Ez alól a mindszentgodisai rendezvény sem volt kivétel. A borok kóstolása biztos alapot adott a vidám hangulatú, kötetlen beszélgetésnek. A kulináris élmény, pedig a vadhúsból készült vacsora biztosította.

6. KIADVÁNYOK

Nyomtatott újság:

A marketingeszközök fejlesztése azért volt szükség, mert a program sikeres megvalósításához a Projektben részt vevő települések lakói, mint elérni kívánt célcsoport, folyamatos tájékoztatásra volt szükség, ennek segítségével előmozdítható volt az aktivizálásuk.

A nyomtatott újság készítésének célja az volt, hogy a hat települést, (Baranyajenő, Felsőeger-szeg, Gödre, Mindszentgodisa, Szágy, Varga) és a Projektet érintő önkormányzati híreket, a projekt programjait, kulturális, szabadidős, és sportlehetőségeit, eseményeit, a tanulóörökben folyó munkát, a céltelepüléseken, helyben igénybe vehető szolgáltatásokat, céginformációkat, az együttműködő intézményeket, szervezeteket, aktualitásokat, valamint a Projekt részvételi és nyilvánossági fórumain megvitatott/megbeszélte információkat, és egyéb projekt eredményeket megismerhessék a célterület településeinek élők. Az újságból a Projektmegvalósítás időszakában két szám készült, ezer-ezer példányban, a településekre való eljuttatásáról a feladattal megbízott gazdasági szereplő gondoskodott.

Információs kiadvány készítése – érték leltár – közös értékeink:

A kiadvány elkészítésének célja, a Projekt megvalósítása során, a célterület településeinek, a helyi értékleltárában szereplő természeti és mesterséges látványosságai bemutatása volt. Ezek az elemek részben olyan helyi erőforrásokat is jelentenek, amelyek a hagyományokra támaszkodva hatnak a jövőbeli helyi identitás és kohézió alakulására. A célterület településeinek szintjén, ez elsősorban építészeti értékeket jelentett. Az információs kiadvány célja, ezek bemutatása volt. A kiadvány A4-es méretű leporelló, mely ötszáz példányban készült, a településekre való eljuttatásáról a feladattal megbízott gazdasági szereplő gondoskodott.

A célterület hat településén feltárt közösségi értékeket bemutató kiadvány:

Az értékfeltárás adott település közösségei által meghatározott felismerését és dokumentálását, azok rendszerezését, szakszerű feldolgozását és közzétételét szolgálta. A folyamat a közös

munkára és a közös döntéshozatalra épült, amely nagyban hozzájárult a kollektív élmény és az identitás érzésének kialakulásához, erősítéséhez és az elköteleződéshez. A helyben elérhető, kihasználatlan erőforrásokra építve nemzeti egység elvén segítette a részvétel alapú együttműködések, megfoghatóvá tette egy adott közösség tárgyi, szellemi örökségét és kulturális alapú kollektív tervezési folyamatot indukált.

A kollektív élmény, az identitástudat kialakulásának erősítésére, a részvétel alapú együttműködés sikerességének köszönhetően, a történeti feltárás eredményének megjelentetése nyomtatott formában. A kiadvány A5-ös méretben készült, háromszáz példányban, a településekre való eljuttatásáról a feladattal megbízott gazdasági szereplő gondoskodott.

7. ESZKÖZBESZERZÉS

A közösségfejlesztési akciók, közösségi tevékenységek, események, programok, folyamatok és együttműködések megvalósításához kapcsolódóan elengedhetetlen volt eszközök beszerzése, mely a pályázatban vállalt tevékenységek megvalósítását segítette.

Baranyajenő, Gödre, Mindszentgodisa, Szágy és Varga településen beszerzésre került, településenként:

- 13 db asztal és sörpad garnitúra (egységenként egy asztal + két sörpad),
- 1db rendezvény sátor
- 1db hirdetőtábla

Felsőegerszeg község rendelkezett elegendő mennyiségű sörpad+asztal garnitúrával a rendezvények lebonyolításához, így ott 2db hőlégfúvó, 2db fényvető reflektor, és 1db párasító ventilátor beszerzésére került sor. A beszerzett eszközök a Projekt rendezvényeinek lebonyolításához szervesen kapcsolódnak (közösségek szomszédolása, közösségi kiállítás, lakossági fórumok és tanulókörök alkalmával), illetve a későbbiekben is használhatók egyéb közösségi rendezvények lebonyolításához.

8. A PROGRAMOK, KÖZÖSSÉGÉPÍTŐ RENDEZVÉNYEK HATÁSA, EREDMÉNYE

A fent vázolt programok által a helyi identitást erősítő közösségfejlesztési folyamatok, közösségi részvételre épülő gyakorlatok alkalmazása, szabadidős, bűnmegelőzési, közbiztonsági és közlekedésbiztonsági programok valósultak meg. Fontos, olyan közösségi programok biztosítása, amelyek révén növelhető a közösség fejlődése és összetartozása. A helyi lakosság és szervezetek kulturális aktivitásra, helyi kulturális élet szervezésében és alakításában való szerepvállalásra ösztönzése, a kulturális részvétel fejlesztése megvalósult. A beavatkozások eredményeként fejlődött a közösség tagjainak egymás iránti felelősségtudata, a helyi civil társadalom megerősödése pedig segítette a helyi közösség együttműködését, az önálló cselekvési képességek megerősítését. Kialakultak, illetve megerősödtek a szükséges kompetenciák, az önkéntesség, a helyi identitás, valamint a településhez, mikro-térséghez való kötődés. A projekt következtében a meglévő erőforrások felszínre kerültek, az együttműködések következtében ezen erőforrások aktivizálódtak és minőségi változást hoztak a település, települési közösségek életében.

A felsorolt rendezvények, események, programok, folyamatok által a helyi értékekre és a lakossági aktivitásra épülő kulturális értékek, funkciók megerősödtek. Az alulról jövő kezdeményezések hatása érezhető közösségépítést is szolgáló aktív szabadidős programok lakossági részvételében.

Közösségformáló programok során a különböző társadalmi csoportok közötti párbeszéd könnyebb lett, a generációk közötti párbeszéd, egymás hagyományai iránti érdeklődés megnőtt, ezzel is csökkentve a helyi társadalmi környezetben meglévő előítéleteket és diszkriminációt. Az a cél, hogy az önképző körök (tanulókörök) tagjai egymástól tanuljanak, együtt gondolkodjanak az általuk választott témakörökben, megvalósult.

A lakossági/részvételi fórum alapvetően fontos eszköz a vélemények és álláspontok megismeréséhez, az érdekek ütköztetéséhez. Nagyon fontos a lakosság minél teljesebb mozgósítása annak megértésével, hogy mi a fórum tétje. A helyi társadalmat érintő kérdések megvitatása, a döntésekben való részvétel elérhetőségének biztosítása, a lakosság részvételével történő problémafeltárás az egyénből kiinduló igény generálta. Megjelent a „*Fontos vagy nekünk! Fontos*

a véleményed!” érzése, egyre bátrabban és érdemlegesen kapcsolódtak be a lakosok a beszélgetésbe. A részvételi fórumok az egyének mellett a civil csoportok bevonásával összehangolták a tevékenységüket több területen is.

A rendezvényeket a 2020. tavaszán kezdődő COVID járvány miatt többször kellett átütemezni és a projekt időtartamát meghosszabbítani.

9. INDIKÁTOROK

A projekt indikátorai, azaz a PR29 Helyi társadalmi akciókban résztvevők száma és a PO17 A helyi társadalmi akciókba bevonás érdekében elért hátrányos helyzetű személyek száma indikátorok értéke a projektben az alábbiak szerint alakultak:

Település	PR29 indikátor (fő)		Helynévkönyv 2022.01.01.	Hátrányos helyzetű személyek száma (fő)			Arányszám (%)	PO17 indikátor (fő)	
	Összesen	Nők		Alacsony iskolai végzettségűek száma KSH 2011 évi adatok alapján	Tartós munkanélküli (365 nap óta) NFSZ 2022.08.20.	Hátrányos helyzetű személyek száma a projekt zárásának időpontjában		Teljes résztvevői létszám	Nők száma
Baranyajenő	571	357	407	199	24	199	0,4889	279	175
Felsőegerszeg	449	239	119	54	4	54	0,4538	204	108
Gödre	1032	535	742	323	23	323	0,4353	449	233
Mindszentgodisa	714	417	752	268	17	268	0,3564	254	149
Szágy	271	137	101	71	7	71	0,7030	191	96
Varga	342	188	81	51	4	51	0,6296	215	118
Összesen	3379	1873						1592	879

A PR 29 indikátor értékének változását a projekt folyamán az alábbi táblázat mutatja:

Települések/Mérföldkövek	Közösségi tervezés*	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.	11.	12.	Összesen
Baranyajenő	75	30	34	122	9	0	38	230	33	0	571
Felsőegerszeg	30	15	26	120	53	65	78	49	13	0	449
Gödre	54	15	99	310	66	2	52	321	113	0	1032
Mindszentgodisa	53	54	0	20	42	0	77	145	323	0	714
Szágy	33	2	59	31	22	0	10	43	71	0	271
Varga	33	25	27	53	11	48	68	70	7	0	342
Összesen	278	141	245	656	203	115	323	858	560	0	3379

*A Közösségi tervezés indikátor adatai a 4. mérföldköben kerültek benyújtásra.

Sajnálatos módon a pandémia miatti központi korlátozó intézkedéseket követően, a szakmai teljesítés jelentősen elmaradt a járványügyi veszélyhelyzet előtti időszakokhoz képest.

Ennek nyomán nem teljesült minden szakmai projektvállalás, ezért az előzetes egyeztetéseknek megfelelően kezdeményeztük a projekt meghosszabbítását.

El akartuk kerülni, hogy részleges teljesítés mellett csökkentett támogatással kelljen lezárni a projektet, amely során - nagy valószínűséggel - támogatási előleg visszafizetéssel kellett volna számolni az érintett konzorciumi tagoknak a nem teljesült vállalásokat illetően.

10. SZEMÉLYI FELTÉTELEK

A Projekt sikeres megvalósításához elengedhetetlen a megfelelő humán erőforrás.

A Projekt megvalósítás humán kapacitása:

- 1 fő projektmenedzser - megbízási szerződéses munkaviszonyban
- 1 fő szakmai vezető - megbízási szerződéses munkaviszonyban
- 3 fő szakmai segítő - megbízási szerződéses munkaviszonyban

A projektmenedzser feladata volt a projekt irányítása, megvalósítás és elszámoltathatóság felügyelete. Felelősségi körébe tartozott továbbá a pénzügyi feladatok összefogása, záró és egyéb jelentések készítése, a Támogatási Szerződésben foglaltak betartása, a projektütemterv időintervallumainak betartása, költségvetés nyomon követése és aktualizálása.

A projekt megvalósítása során a szakmai vezető a teljes projekt szakmai megvalósítását segítette. Szakmai támogatóként vett részt valamennyi közösségfejlesztési programon.

Munkájukat a szakmai segítők támogatták.

11. KÉPZÉSEK

Szabadtéri Néprajzi Múzeum Múzeumi Oktatási és Módszertani Központ által szervezett, *A kulturális közösségfejlesztés gyakorlata* című (blended) képzésen egy fő vett részt Szentendrén.

A képzés során az alábbi tanulmányi területek kerültek feldolgozásra:

- A Cselekvő közösségek projekt célja, szakmai – módszertani eredményei,
- Intézményi alapok, kulturális partnerség (múzeumok, könyvtárak, közművelődési intézmények),
- Közösségelméleti és közösségfejlesztési alapok, kulturális intézmények szerepe a települési közösségfejlesztésben, csoportos közösségfejlesztő módszerek gyakorlata,
- A kulturális intézmények közösségi alapú működtetése, társadalmasítása,
- Hozzáférés a kultúrához, esélyegyenlőségi modellek önkéntes-menedzsment.

A képzés sikeres befejezését követően a résztvevő:

- Képesé vált a kulturális partnerség, a közösségfejlesztés, a kulturális intézményeket célzó fejlesztési folyamatok generálására,
- Jártassá vált a társadalmiasított intézményi és esélyegyenlőségi modellek alkalmazásában
- Elsajátította a kulturális önkéntességi tevékenység támogatási módszereit.

Közösségfejlesztők Egyesülete által szervezett, *Közösségfejlesztő* megnevezésű szakmai képzésen egy fő vett részt.

A képzés során az alábbi tanulmányi területek kerültek feldolgozásra:

- Állampolgári és közösségi tapasztalatok,
- Bevezetés a közösségi munkába,
- Közösségfejlesztés hazai és külföldi gyakorlata,
- A közösségfejlesztői szaktevékenység,
- A közösségfejlesztés folyamata, közösségi munkamódok, módszerek és technikák,
- Szakmai gyakorlat

A képzés sikeres befejezését követően a résztvevő megismerte a környezetükben zajló állampolgári és közösségi folyamatokat, a közösségfejlesztés hazai és külföldi történetét és intézményrendszerét, a közösségfejlesztés fogalmát és alapelveit, a főbb módszereket és technikákat (aktivizáló módszerek, együttműködés kialakítása és partnerek keresése, helyi nyilvánosság kialakítása és megerősítése), a közösségfejlesztő munkát és a közösségfejlesztési folyamat főbb lépéseit. A közösségfejlesztő azonosítani tudja a közösségfejlesztést, mint mozgalmat és szakmát, a közösségi beavatkozás modelljeit, kezdeményező és segítő szerepeit és fejlesztői-szervezői szakmai feladatait.

A Szabadtéri Néprajzi Múzeumi Oktatási és Módszertani Központ „*A közösségfejlesztés és a helyi közigazgatás kapcsolata, egymásra gyakorolt hatása*” című szakmai képzését, a 2021. évben, e-learning formában szervezte, az önkormányzatok munkatársai, köztisztviselői számára. A képzésen konzorciumi településről tíz fő vett részt.

A képzésen résztvevők a tanúsítvány megszerzését követően képessé válnak a közigazgatás intézményeit az aktivitásukban megerősített közösségek és kezdeményezéseik befogadására, támogatására, a közösségi aktivitás fenntartására.

A képzés célja volt:

- A közigazgatási szakemberek felkészítése gyakorlatorientált módszerekkel a közösségfejlesztés alapértékeinek, fázisainak és módszereinek megismerésére.
- Jó gyakorlatok bemutatása a közművelődési intézmények, a könyvtárak és a múzeumok közösségi részvételen alapuló működtetésére, társadalmasítására, partneri kapcsolatainak bővítésére,
- A kommunikációs készségek fejlesztése az együttműködés érdekében.

A képzés megfelelt a TOP-5.3.1-16 és a TOP-6.9.2-16 Helyi identitás és kohézió erősítése című pályázat kedvezményezettjei számára a pályázati felhívás 3.4.1.1. B. 5. g. pontja szerinti szakmai tapasztalatcserén való részvételi kötelezettség előírásának.

12. NYILVÁNOSSÁG ÉS TÁJÉKOZTATÁS

A projektben Községi Információs Pont került kialakításra Vargán, a Faluház épületében, mely nyitvatartási idejében valamennyi konzorciumi település lakossága és további érdeklődők számára is elérhető volt. Fontos volt, hogy könnyen megközelíthető helyen legyen, ahol megbízható és naprakész felvilágosítást adnak a települések életére hatást gyakorló legfontosabb közhasznú (pl.: helyi, köznapi, mindennapi, közérdekű, közösségi, általános stb.) információkról.

Gödre Község Önkormányzata már működő honlapján, a főoldalról jól látható helyen, az Európai Unió és hazai támogatásból megvalósuló Projektet bemutató aloldal létrehozására került sor. Az egyetemes tervezés alapján az összes felhasználó számára elérhetővé kellett tenni a szervezet/Projekt weboldalának megfelelő használatát. Az aloldal akadálymentesen kellett működni. Az aloldal akadálymentesítése is a Projekt keretében valósult meg.

A „C” típusú tájékoztató táblák a konzorciumhoz tartozó településeken kihelyezése kerültek.

Településenként egy-egy hirdetőtábla került beszerzésre és kihelyezésre egy-egy közösségi térben.

Kommunikációs célra alkalmas fotódokumentáció készítése: A projekthez kapcsolódó események alkalmával jó minőségű, nagy felbontású, nyomdai használatra alkalmas fényképek készültek.

TÉRKÉPTÉR feltöltése a projekthez kapcsolódó tartalommal: előzetesen egyeztetve a Közreműködő szervezettel minden rendezvényről, illetve rendezvénysorozatról, ahol készültek fotók, egy-egy fénykép került fel a TÉRKÉPTÉR-re.

13. FENNTARTÁS

A Helyi cselekvési tervben a konzorcium vállalta, hogy a projekt fizikai befejezését követő legalább 3 évig az alábbi szolgáltatásokat fenntartja:

1. a célcsoport számára biztosított tevékenységek, programok részletes bemutatását tartalmazó szakmai anyagok saját vagy fenntartója honlapján online elérhetővé tétele a társintézmények, társszervezetek részére,
2. a támogatással megvalósított projekt általánosítható tapasztalatainak bemutatását tartalmazó tanulmány készítése, a saját és – adott esetben a bevont települések honlapján – online hozzáférhetővé tétele a társintézmények, társszervezetek és a lakosság részére,
3. a projekt keretében elkészült tájékoztató anyagok ingyenes, online elérhetőségének biztosítása saját és a bevont települések honlapján, aloldalán.

A konzorcium továbbá vállalta, hogy a programok lebonyolítása során kialakított jó gyakorlatokat a Helyi Cselekvési Terv fenntartási időszakában is hasznosítani fogja, a jövőbeli közösségi rendezvények szervezésénél figyelembe veszi a jelen projektben szerzett tapasztalatokat.

A szakmai anyagok és az összefoglaló tanulmány feltöltésre került Gödre település honlapján létrehozott [aloldalra](http://www.godre.hu/szervezetek/palyazatok/a-helyi-identitas-es-koheziio-erositsese-sasd-tersegeben-palyazati-project-oldal-/), a [http://www.godre.hu/szervezetek/palyazatok/a helyi identitas es koheziio erositsese sasd tersegeben - palyazati project oldal -/](http://www.godre.hu/szervezetek/palyazatok/a-helyi-identitas-es-koheziio-erositsese-sasd-tersegeben-palyazati-project-oldal-/), illetve a Baranya Vármegyei Önkormányzat <https://baranyakincsei.hu/egyeb-projektek/> oldalára.

A projekt befejezése óta a rendezvények száma lecsökkent, viszont a rendelkezésre álló forrásokból megvalósított események, programok esetében a projektben szerzett tapasztalatok hasznosultak, illetve hasznosulni fognak a jövőben.